

ΕΙΝΟΡΟ

ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΟΙΞΗ

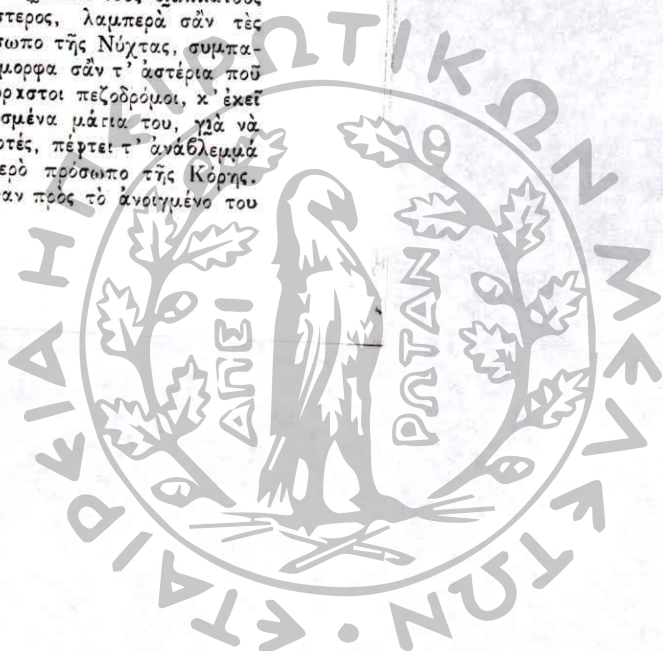
['Αληθινὴ φαντασμαγορία]

ΜΟΥΤΚΡΙΖΕ ὁ Γέρος σὰν θεριό, κοιτάμενος στὴ σκοτεινὴ του καλύβα, καὶ γούρλιαζε σὰν στοιχειό. Ἦταν ἄρρωστος τοῦ θανατῶ! Πόνος φαρμακερὸς τῶσκιζε τὴν καρδίᾳ καὶ τοῦ θέριζε τάντερα καὶ τὰ σηκότια, Στριφογύριζε σὰ φεῖδι λαβωμένο ἡλιὰ ἔς τὸ θανατικό του στρώμα, καὶ ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ, πρόσμενε νὰ παραδώκῃ τὸν ὑστερνό του ἀνασασμό, ἀδερφωμένο μὲ τὸν ὑστερνό του ἀναστεναγμό, καὶ μὲ τὸ ὑστερνό του ἀνάβλεμμα.

Δὲ χωροῦσε καμμία ἐλπίδα πλειό, καὶ ὁ θάνατος ἀκόνιζε τὸ σπαθὶ του νὰ τραθήσῃ χράστ! καὶ νὰ τοῦ κόψῃ τὴ ζωὴ

Ὅσο κοντοζύγωνε ἡ στιγμὴ γιὰ νὰ βασιλέψουν τὰ βαριόμοιρα μάτια του καὶ τὸν ἀγγελόκρουε ὁ Χάρος, τόσο ζύγωνε ἔς τὸ θανατικό του κρεβάτι μιὰ πανώρια παρθένα στολισμένη μὲ χίλια - μύρια μοσκομυρουδάτα λουλούδια, ἄσπρα σὰν τὸν ἀφρὸ τῆς θάλασσας, κόκκινα σὰν τὸ κοράλλι γαλάζια σὰν τοὺς διάπλους κάμπους τ' οὐρανοῦ, ὅταν εἶναι ξάστερος, λαμπερὰ σὰν τὰς ἀχτίδες τοῦ ἡλιοῦ, βαθειὰ σὰν τὸ πρόσωπο τῆς Νύχτας, συμπαθητικὰ σὰν τὸ γιομάτο φεγγάρι, καὶ ὡμορφα σὰν τ' ἀστέρια ποὺ τρέχουν ἓνα - ἓνα τὴν νύχτα σὰν ἀκούρχειοι πεζοδρόμοι, καὶ ἐκεῖ ποὺ γυρνοῦσεν ὁ ἄρρωστος τὰ μισοσβυσμένα μάτια του, γιὰ νὰ τὰ κλείσῃ καὶ νὰ μὴ τὰ ξανανοῖξῃ ποτέ, πέρτει τ' ἀνάβλεμά του ἡλιὰ ἔς τὸ ροδοκόκκινο καὶ λαμπερὸ πρόσωπο τῆς Κόρης. Τὰ γεράματα καὶ ὁ πόνος τὸν ἐσπρωγνεν πρὸς τὸ ἀνοίγμένο του

μνημα, ἀλλὰ τὰ γραμμένα νειῶτα τῆς Παρθένας τὸν ἔσπερναν πρὸς τὴ ζωή.

Μαζεύει ὅλη του τὴ δύναμη ὁ ἀρρωστόγερος, κάνει καρδιά, σηκώνεται ἔς τ' ἀποσκελεθρωμένα καὶ τρεμάμενα ποδάρια του, ἀπλόνει τὰ κινάξερν καὶ μακρὰ του χέρια, καὶ ἄρπάζει τὴν πρωτόκαλλη κορσινὰ ἀπὸ τὰ μαλλιά, καὶ λησμονώντας τὰ γεράματα του, τὴν ἀρρώστια του, τοὺς πόνους του, τὴν ἀδυναμίαν του, καὶ τὰ μακρὰ του καὶ κάτασπρα σὰν τὸ χιόνι γένια του, θέλει νὰ ζήσει ἄκόμα, θέλει νὰ χαρῇ ἄκόμα τὸν ἀπάνω-κόσμο!

Τραβιέται ἡ κόρη πρὸς πίσω, θέλει νὰ ξεφύγῃ τὰ γεροντικά χνώτα τοῦ κακόγερου, ποὺ μύριζαν χωματίλιες, τὰ γκρολωμένα μάτια του, τ' ἄγριο ἀνάβλεμμά του, τὰ ζαρωμένα μουτρά του, τὸ στόμα του, ποὺ ἦταν γοῖς δόντια, τὸ σκριμπιασμένο κορμί του καὶ τὰ μακρὰ καὶ κάτασπρα γένια του, ἀλλὰ τοῦ κάκου! Ἰσκέϊνος τὴν ἔχει γραπωμένη σὰν τὸ κισσάρι τὸ δέντρο, τὴ σφίγγει στὴ φοβερή του ἀγκυλιὰ σὰν ἡ ὄχνη τὸ λειανοπούλι καὶ θέλει νὰ τὴν πνίξῃ, νὰ τῆς ἀπαῖξῃ τὴν ἐμορφιά καὶ τὰ νειάτα καὶ νὰ στολίσῃ τὸ γέρικο καὶ κασαφαλακρωμένο κεφάλι του μὲ τ' ἀλογόριαστα λουλούδια τῆς, καὶ τὸ καταραχιασμένο πρόσωπό του μὲ τὴν ἀγγελικὴ ὁμορφιά τῆς, μὲ τὰ γραμμένα νειῶτά τῆς, μὲ τ' ἄσπρα χρώματά τῆς, μὲ τὰς μεθυστικὰς μυρωδιὰς τῆς, μὲ τὴ σπάνια γλυκάδα τῆς καὶ μὲ τὰς ἀξετίμητες χάρεις τῆς! Τὰ δὺο κορμιά ἔγιναν ἓνα! Κόκκαλο τοῦ τάφου ὁ ἕνας, δροσόπνιχτο λουλούδι ἡ ἄλλη!

Λυγίζει ἡ Νιδὰ σὰν κυπαρίσσι, ποὺ τὸ χτυπάει κακὸς νοτιάς, καὶ στὴ στιγμὴ κρύβεται ὁ ἥλιος σὲ κατάμαυρα σύννεφα, σκοτεινιάζει ὁ οὐρανός, καὶ φοβερὰς ἀστραπὲς τὸν αὐλακώσουν, βροχὴ κατὰ κλυσμός γίνονται στὴ γῆς σὰν καταρράχτης, φεύγουν σκιὰσμένα τὰ πουλιὰ κοπάδια—κοπάδια γιὰ νὰ τρυπώσουν στὰς σπηλιὰς, ἢ νὰ κουρνάσουν ἀνάμεσα στὰ κλωνάρια τῶν δενδριῶν κρακαρίζουν τὰ κοράκια λυπητερά σὰν νὰ κλαῖνε, ἢ σὰν νὰ μαντεύουν κάνα μεγάλο ἄγριοκαίρι, πέφτει χιόνι πικρὸ καὶ παχύ, ἄσπρο σὰν τὰ γένια τοῦ κακόγερου καὶ σὰν τὰ λουλούδια τῆς δυστυχισμένης τῆς Νιδᾶς. Κρὺο φοβερό! Κακὸ μεγάλο!

Ἀχ! κοῖμα στὴ νιόκαλλη κορσινὰ! Ὁ κακόγερος τὴν ἔρριξε στὴ γῆς καὶ τὴν πατάει στ' ἀπτήθια μὲ τ' ἄχαμνά του γόνατα!

Ἀχ! πῶς τὴν πονοῦσε ἡ ψυχὴ μου! Θέλησα νὰ μπῶ στὴ μέση νὰ πιάσω τὸν παλιόγερο ἀπὸ τὰ γένια, νὰ τοῦ δώσω μιὰ καὶ νὰ τὸν ἀφήσω στὸν τόπο γιὰ νὰ γλυτώσω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ τῆς τσαραμαλλισμένης τῆς Νιδᾶς, ποὺ ὅμοιαζε ἐκείνη τὴ στιγμὴ, σὰν περιστέρου: στὰ ἄσπλαγγνα καὶ σκληρὰ νύχια τοῦ γερακιῶ.

ἀλλὰ δὲ μποροῦσα. Τὰ ποδάρια μου ἦταν καρφωμένα στὴ γῆς καὶ τὰ χέρια μου ξερά-κατάξερα καὶ δὲ μποροῦσα νὰ τὰ κουνήσω, σὰν νὰ μὴν ἦταν δικὰ μου.

— Τί κακὸ εἶναι τοῦτο; ἔλεγα μέσα μου. Μπᾶς κι' ὁ σκρμπόγερος εἶναι κᾶνας μάγος;

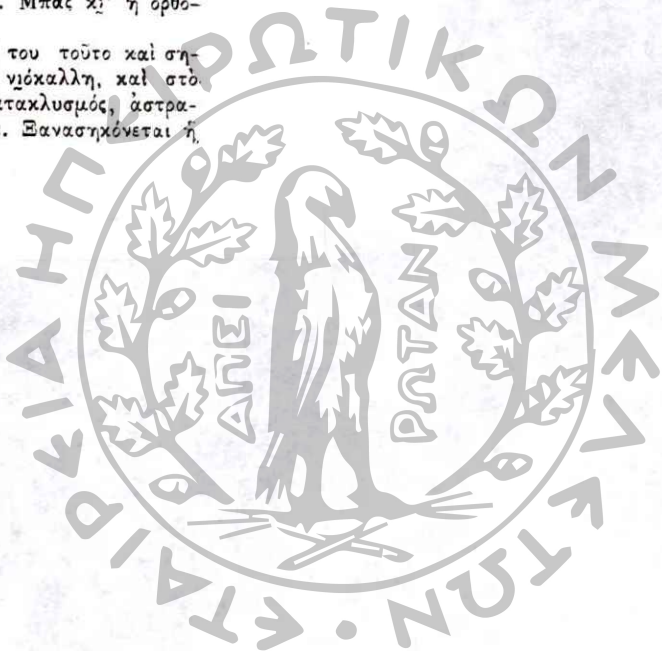
Δὲν εἶχα τελειώσει τὸ στοχασμὸ μου τοῦτο, ὄντας γλέπω ἡ Νιὰ νὰ λαβαίνει δύναμι, νὰ κοντοσηκόνεται, νὰ σπρώχνῃ γάλι-γάλι τὸ φονιόγερο, καὶ νὰ τὸν γραπώνῃ ἀπὸ τὸ λαιμό. Τὰ μάτια τοῦ βρωμόγερου λιαγκουρίζουνε, ἀποπνίγεται ὁ ἀλλαμανόγερος. "Αἰ-αἰ! Καλὰ τοῦ κάνει! Λυγίζει τὸ κορμί του σὰ θεόρατο πεῦκο ποῦ τὸ δέρνει ὁ ἄγριος καὶ τρομαχτικὸς βοριάς, γονατίζει καὶ ξαπλώνεται κατὰ γῆς,

Μὲ τὸ γκρέμισμα τοῦ γέρου, σκορπίστηκαν στὴ στιγμή τὰ σύννεφα, ὁ ἥλιος βγῆκε λαμπρός, χαρωπός, περήφανος, γλυκός κι' ἔλουσε μὲ τὲς ἀργυρόχρυσες ἀχτίδες του ὅλον τὸν κόσμον, μὲ τὴν ἴδια ἀγάπη ποῦ λούζει ἡ πρωτομάννα τὸ μονάκριβο σαρανταμερίτικο παιδί της, κι' ἄρχισε ἡ γῆς ν' ἀνθείζῃ σὰν πολὺκλωνη τριανταφυλλιά, νὰ χαμογελάῃ ὁ οὐρανὸς σὰν ἄγουρος πεντάμορφος ποῦ ἀντικρούει τὴ χιλιοζηλεμένη λυγερή του, νὰ γιομίζουν τὰ δέντρα ἀπὸ γλυκόφωνα πουλάκι, νὰ σκίζουν τὸν ἀέρα τὰ χελιδόνια μὲ τὲς κοφτερές του φτεροῦδες, ν' ἀκούεται μέσα πὸ τὰ ἐλανθισμένα κλωνάρια τῶν κορομηλιῶν ἡ γλυκόγλυκη φωνὴ τῶν ἀηδονιῶν καὶ νὰ μурμουρίζουν σιγανά-σιγανά ἡ ἥσυγες ῥεματιές σὰν μακρυνὸς καὶ μελαγχολικὸς ἄγος κουδουνιῶν κουπαδιοῦ, ποῦ καταβαίνει ἀργά-ἀργά τὴν πλαγιά τῆς ῥάχης. Ὁ κακόγερος λαντζόδερε κι' ἡ ὁμορφονιά τοῦχε τὰ χέρια τεντωμένα καὶ τὸ γόνα ψηλὰ στ' ἀστήθια του!

"Αἰ! πῶς τὴ ζήλευε ἡ κερδία μου τὴν ὁμορφονιά! "Ἦθελα νὰ μπῶ στὴ μέση, νὰ χωρίσω τὰ νεῖατὰ ἀπὸ τὰ γεράματα, τὴν ὁμορφιά ἀπὸ τὴν ἀσκημάδα, τὰ λουλούδια τοῦ κεφαλιοῦ της ἀπὸ τὰ κάτασπρα γένητα τοῦ προσώπου του, νὰ τὴ φέρω μακριά, πολὺ μακριά, ἀπὸ κεῖνο τὸ μέρος, ἀλλὰ τὰ ποδάρια μου ἦταν καρφωμένα στὴ γῆς καὶ τὰ χέρια μου ξερά καὶ κατάξερα, καὶ δὲ μποροῦσα νὰ τὰ κουνήσω σὰν νὰ ἦταν ξένα καὶ παντάξενα!

— Τί κακὸ εἶναι τοῦτο; εἶπα μέσα μου. Μπᾶς κι' ἡ ὀρθοκορμούσα λυγερὴ εἶναι καμμιά μάγισσα;

Δὲν πρόφτασα τὰ τελειώσω τὸ στοχασμὸ του τοῦτο καὶ σηκόνεται ὁ κακόγερος καὶ ξαναγκρεμίζει τὴ νιόκαλλη, καὶ στὸ γκρέμισμά της συνεφιά, σκοτάδι, βροχή-κατακλυσμός, ἀστραπές καὶ βροντές, κρύο, χιόνι κι' ἀγριοκαίρι. Ξανασηκόνεται ἡ

νιόκαλλη και ξαναρρίχνει τὸν ἀσκημόγερο καὶ στὸ γκρεμισμό
του ξαστεριά, ἥλιος, φύλλα, ἄνθια, λουλούδια, βλαστάρια, δρο-
σιές καὶ καλοκαιριά.

Αὐτὸ τὸ πάλεμα βαστοῦσε ὁλοένα, συγκατατούμενο πότε ὁ Γέρος
νὰ γκρεμίζῃ τὴ Νιά καὶ ν' ἀκολουθᾷ συννεφιά, σκοτάδι, βροχή-
κατακλυσμός, ἀστραπές καὶ βροντές, κρύο, χιόνι κι' ἀγριοκαίρι,
καὶ πότε ἡ Νιά νὰ γκρεμίζῃ τὸ Γέρο καὶ ν' ἀκολουθᾷ ξαστεριά,
ἥλιος, φύλλα, ἄνθια, λουλούδια, βλαστάρια, δροσιές καὶ καλοκαιριά.

Τὸ πάλεμα ξακολούθησε μὲ τὴν ἴδια τὴ λύσσα, μὲ τὸ ἴδιο
ἀγκομαχητό, μὲ τὴν ἴδια ὄχτρι, κι' ἐγὼ ἔλυωνα ἀπὸ τὸ κακό
μου, ποῦ δὲ μπορούσα νὰ μπλεχτῶ στὴν ἀμάχη γιὰ νὰ ξεβγῇ
ἀπὸ τὴ μέση ὁ φειδόμενος, γιατί ἦταν τὰ ποδάρια μου καρφω-
μένα στὴ γῆς καὶ τὰ χέρια μου ξερά σὰν ξένα καὶ παντάξενα,
κι' ἀπὸ τὸ πολὺ κακό μου ἐδάγκασα τ' ἀχειλία μου τόσο πολὺ
ποῦ ξεφώνησα 'πὸ τὸν πόνο, καὶ . . . ζύπνησα !

Εἰνοριάζοιουν !

Γέρος καὶ Νιά ἔγιναν καπνὸς ἀπὸ μπροστά μου καὶ ξαλεί-
φτηκαν σὰν ἰσκιώματα, καὶ μοναχὰ ὁ πόνος τ' ἀχειλίου μου
ἦταν στὸν τόπο του, γιατί ἦταν ματωμένο !

Σηκώνομαι 'πὸ κρεβάτι μου καὶ τρέχω στὸ παράθυρο τρομα-
σμένος ἀπὸ τὸ ζωηρὸ ἐκεῖνο εἶνоро, ἀλλὰ τί γλέπω ; Χιονίζει
πυκνὰ-πυκνὰ σὰν νὰ ἦτανε Γενάρης. Ἡ γῆς ἦταν χιονοσκε-
πασμένη καὶ τὰ κλωνάρια τῶν κατανθισμένων δαμασκηνίων ποῦ
ἦταν κάτω 'πὸ τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου μου κατὰμεστα χιόνι,
καὶ τ' ἄνθια τῆς ἀνοιξὸς κάτω 'πὸ τὴ παγερὴ τοῦ χιονιοῦ σκέπη.

Ἐπεφταν 'πὸ τὸν οὐρανὸ στὴ γῆς ἡ τουλοῦπες τοῦ χιονιοῦ
σὰν φύλλα ἀνθιῶν, κι' ὁ ἄνεμος σήκωνε πὸ τὰ δέντρα πρὸς τὸν
οὐρανὸ τὰ ἄσπρα φύλλα τῶν ἀνθιῶν σὰν τουλοῦπες χιονιοῦ. Δα-
νεικά. Χιονίζει ὁ οὐρανὸς τὴ γῆς κι' ἡ γῆς τὸ ξεπλέρωνε. ση-
κόνοντας τὸν ἀνέρορο ἄσπρα φύλλα ἀνθιῶν !

Τὸ κρύο μ' ἀνάγκασε νὰ τραθηχτῶ πὸ τὸ παράθυρο καὶ τὴ
στιγμὴ ποῦ τραβιόμουν ἔπεσε τὸ μάτι μου ψηλὰ στὸν μερο-
δειχτή καὶ εἶδα μὲ μεγάλα γράμματα :

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Αὐτὸ μοῦ ξήγησε τὸ εἶνоро ποῦ εἶδα. Τὸ χιόνι ποῦ ἔπεφτε
ἦταν ὁ Γέρος καὶ τὰ ἄνθια ποῦ ἦταν ψηλὰ στὰ δένδρα ἡ Νιά.
Πολεμοῦσε ὁ Χειμῶνας μὲ τὴν Ἀνοιξί.

Τρίτη, 10 Ἰουλίου 1891.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
 ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΔΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΊΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ—ΣΥΝΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΧΡ. Α. ΖΩΜΙΧΘΣ

Σάββατον 23 Δεκεμβρίου 1933

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων διατάχεται ἀπὸ τὸν Νομάρχην Τρικυ-
νάδου, καθὼς δημοσίως ἐπάλληλος· τό-
τε βα μεταβῆσθι πρὸς τοὺς ἐκείνου τοῦ
Δημοῦ Κοινοβίου Βιολιστῶν, κειμέ-
νην σὺν τῇ ἀποστολῇ ἐξήντη τοῦ Ἀε-
λίου, βα μοιράσθω χρηματικὴ βοήθη-
σις, σὺν τοῖς κατοικοῦσι ἐν τῇ κοινότητι.
Μπούνοβου, νομίζω, ποῦχε ἔσπουδῃ
κ' ἐλκε σέθεν ὁλοπνέοντι, χωρὶς
ἐπιδόσης ἀνθρώπου θύματα.)

Ἐγὼ καὶ δέκα πάντες χωριστοί
 ἦν ἡμέτερον τῶν Χριστιανῶνων ἐνθεῖνα
 γὰρ παρὰ-παρὰ τοὺς κακιστοὺς μένον
 ἀνέφερο, ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὴν Παλιό
 μαρὰ σὲς Ἡρόδοτος, ἔνα ἀπὸ τὴ ψη-
 λίστου διδάσκαλ τοῦ Πίνδου, τὸ κλέ-
 δι τοῦ δρόμου, ποῦ πηγαίνει ἀπὸ τὴν
 Τολμάκα στὴν Βιστολί, πρὸς τοὺς οὐσὰ
 τοῦ ὁμήου Κοσθινῶν.

Ἀνεβαίναμε - ανεβαίναμε τὸν κατα-
χοντρονὸν ἀντήφορο καὶ ὅλο ανεβαί-
ναμε. Οἱ συνδοκίμοί μου πηγαίνα-
σαν σπίντα τους φορητοῦ μου —ἐπειδή
ἦν ἔβγαζαν καὶ φορητὰ ἴδια—ποὶ
ἐκίνοι διηκδὲς δραποσιτῆλεργο, ποὶ
τράντα, καὶ ἔρῃ πηγαίνα, καὶ ποῖμα
Χριστουγεννιέτια βοηθῆματα σὺν χα-
ρὶ καὶ ἡμῶν τοῦ ποῦξ ἐκουρδὴ κα-
πέρ σὺν Ἀγγέλο.

Ἐπειτα τὴν χρονίαν, ἀπὸ 1890 (Δ' ἡ χρονία, καθ' ἡμέραν ὁδὸν, ἀποφασίζοντες τὰ ἑκασταπενήντα πέντε ἀπὸ μισροῦ μας, εἴσι καὶ πρὸς αὐτὴν ἀσφαλίη) εἰς ἡμεῖς μεγάλη χινοασοσίει. Ὅλος ἡμέρας ἤρξθαι Θεσσαλίας εἶταν κατισσομένης ἀπὸ δύο πηλὴς χιόνι καὶ παραπάνω, ποῦ δὲ εἰπῇ δὲ τὸ θεσπασθὲν μὲ βουνά, καὶ μὴ δὲ σὺν τῷ Πύθῳ, εἰ καὶ τοῦλάχιστον ἐκτελίσσῃ χιόνι Τὸ χιόνι ὅμως αὐτὸ βουνά δὲν εἶναι αὐτοῦς νόμιμοις ὁμοῦμαρπον πρὸ βάρους, ἀλλ' ἄλλωτ' εἶναι εἶναι σιμῇ, ἄλλωτ' εἶναι δὲ πέντε, καὶ ἄλλωτ' αὐτὸ λικνῶματα, ὅσα καὶ εἰς πενήντα πηλὴς ἢ πολλὰς μετρίαι δὲ ὁδοῦμαρπον θυδίσαι τάχα, εἰ καὶ ὁδῶν τῶν πυνλλήων, δὲ γυλὲς ψηλότερα, ἀπὸ τῆς βροχρῆς ἐκτελίσθαι ψηλῶν πυνώνων, ἐλατιῶν καὶ εὐδῶν.

Τῆς δὲ αὖτε ἀνεβλίσταμε τὴν καὶ ἐν
 τῷ οὐρανῷ ἀνιστῶσαν καὶ ἐκείνου δὲν
 χε. Ὅλο ἀνεβλίσταμε, μὴ ἀνεβλίστα
 μὴ ἀνεβλίσταμε σιωπῆλοι, χορὴ μὴ
 χορὴ τραγοῦδι, δὲ καὶ αὐτὰς ἀνομιμα
 τας ἀπὸ τοῦτο, σιωπῆτος καὶ μελ
 οδικῶν, μὴ δὲ ἀέκλειπτος ἀνιστῶ
 σαι δὲν βλέπαμε οὕτως τὴν δαχὴ τ
 οῦτες δὲ τέλει, τῶν, μᾶ: φαίνοντες σ
 κασιδιῇ, τοῦ ἐπεσε πρὸ τὴν βερεφ
 σωμα, καταβάλλοντας καὶ ἐσωματι
 μος δύνου.

Ἀναβαίνοντας· Ἀναβαίνοντας
 κλημένοι διὰ τὸ χιονοστρόματό
 ὡς, ποὶ φαίνονταν διὰ ἀνβαλόν
 τὰ ὄφρα, μῆσα σ' Ἀπέρτανα, κ
 τρεῖς τὸ κοῦρ μὴ σὴν ἰδῶ μὴ γ
 περὶ ὅσους ἀπ' ἐκεῖ ψηλὰ καὶ πᾶσα
 Κτ' ἂν δ' ὁ πότος τὸν ἀνηφόρο· ἔ
 κανε γὰρ λογαριασμὸν τὸν ποδο
 του καὶ τὸν πλεονισμὸν του καὶ
 κερδὶς του, δημοῖς καὶ στερῇ ἄλλ
 γῇ, μὲς ἄνθρωποις, κ' ἔλοι ὅ
 εἴματα, ἔσπετο λούσασαι μὴ ἀν
 ὡς ἡ λυσιδία, καὶ σέβροντων, ἀν
 ὄρωτα χεῖρ, τὸν ἀνηφόρο γιὰ
 Ἰνδοπλῆ.

Χιδόνι καὶ ἀπὸ καύσω, χιδόνι καὶ ἀπὸ
παύσω, χιδόνι καὶ ἀπὸ δολόγυσσα, καὶ
καὶ ἡ ὥρα εἰς τὴν ἐνδεκάτην τῆς ἡμέρας σὺ

τοῦ μεσημεριοῦ, ἡ ἡμέρα ὥμοιζε σὺν
 βαθεῖα χαρῶν, τοὺν καθ' ἑβδὶ δ' ἡ
 ἡμέρα, σὺν τῇ ὥρᾳ ποτὶ πρῆλιν ἡ ἐκχο-
 ρήσεται ἡ Νύχτα μὲ τὴν Ἑμέραν. Πέν-
 τε δρασκεῖται· ἡμέτε δὲν ἔβλεπον καὶ οὐκ
 ἀλόγιστον τοῦ. Χιονοκρίται τρομερῶς·
 δὲν τὸ παρῶν σμα μόνον τὸ χιόνι καὶ
 δὲν τὸ δευτέρου ἀνέωον μας, ἀλλὰ καὶ
 ἡ ἀναπνοή μας.

Μας πείθαινε ἡ κούραση. Κάπου—
κάπου καθόμαστε νὰ ξενοραστούμε
καὶ γλυκισινόμασται σὴν ξενοσυρασιὰ,
ἀλλ' ὅταν ξαπαρχίλαμε τὸν φριχτὸν ἀ-
νόηστον, νομίζουμε, δὲ πλῆθους μολβέντες
νολίπαται σὰ πῶροια μας....

Ἀνεβαίνοντες ἀνεβαίνομεν κ' εἰς ὄλον ἀνε-
βαίνομεν, προερχόμενοι τραγουλλίαν ὀδο-
δήματα, εἰς περιφάνειαν συναγάγναι, γι-
ατί τοι γέννη εἰδὼν ὁκλήρη καὶ δὲν πο-
σοῦμαίρας, ἀλλοῖσι καὶ ἔκτατος ἀνὰ πορὶ
σοικηταίους κἀπες, ἔνα εἶδος σιτογγυ-
λὸν πλεμυτῶν, μὲ δέκτηρον μισοῖ πη-
χη, καὶ τερῶν κἀπο, ἀπάντοσδε διπλο-
ν δένεται γ' κωκυθία τοῦ ποδαγέρι
κ' ἔνα εἰς πατημασίαις γέγονται μεγά-
λες ὅαν ἀπορρυπνίαις μικροῦ κἀσπο-
ν καὶ δανθουλλίαις μέσας δ' περὶ πο-
δος,

'Ανεβαίναμε-ανεβαίναμε κι' ὁδοὶ δὲ
 ρεπαίνομε. . . . Οἱ στυγεῖς μας μά-
 φαινονταν ὄρεσ, οἱ ὄρεες χερσίν.
 Ὁ Ἰερωσεὺς ποῦ χύονταν σὲ πρῶσο-
 ποὶ μας, γένονταν δάκρυος ἀπὸ στεῖλλο,
 κι' ὁ ἀγνός, ποῦ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στέ-
 μας ἡ κι' ἀπὸ τὸ πρῶσοπό σου, γένοι-
 ταν χιλιάδες, μυριάδες ἡγεμονιστὲς
 σφαιρίδια, σὴν μαυροκοπιὰ μαργαρι-
 τήρια καὶ χόνδριναν καὶ χόνδριναν ἀπὸ
 ποῦ τὸν σπινθὲρ ἔλαβες.

Ἀνεβαίναμε καὶ ἀνεβαίναμε καὶ ὁ
 νῆσος ἔδεν ἐπὶ τὴν ταπεινότητα / Φοιτῶν
 ἡλίπσοι! / Εὐφραδίῃ δὲ ἀνεβαίναμε
 ἀνταίπαυα καὶ ἑυμόνογι νδευτερά
 ἀναπαύσασθαι ὁδοῖμα ἀναισθημοσύνῃ
 γῆ τὴν ἀνείναμεν μαε, στήν πολυπόθη-
 τήν Ἑλλάδα, εἰπάτω σὺς Ἑκδοτὸς, γὰρ
 ἀσπασθὲν ἀπὸ τὸν κορυφοπέδαρον τὸν δ
 νῆσος,
 Βῆναμα τέλος σὺς πολυπόθημα
 Γηρόπες!

Εἶπεν ἡμετέροις καὶ πλείστοις καὶ μὴ
φωτισμένοι ἀπὸ τοῦτοῦτοῦτοῦτο. ὁ δὲ π
ραγματικὴν εὐαγγελίαν καὶ ἀποδοῦναι ἔσαν ἐρη
στικὸν ὁδοῦν. καὶ ὁ δὲ ἐλκεῖν
συνεισενόησε ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμεῖς σὺν ἡ
μῶν, ὁδοῦν, καὶ κατὰ τὴν ἀποδοῦναι
καὶ μεγάλους ἀποδοῦναι καὶ, ὁ δὲ
ἀποδοῦναι ἐρηστικὴν, ὁδοῦναι ἐρηστικὴν
τοῦτοῦτοῦτοῦτοῦτοῦτο. ὁδοῦναι ἐρηστικὴν
καὶ ἀποδοῦναι ὑμῶν καὶ, ἀποδοῦναι
ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι, ὁδοῦναι καὶ
καὶ τὴν ἀποδοῦναι καὶ τὴν ἀποδοῦναι

—Καὶ τὴν ἔχομε· (εἰς ἐνός
 λειτουργίας συνοδικότος μας μελάν-
 λικα). Ἔχομε μικροῦτα· ἄς χιονοῦ-
 κυμιδ καὶ ἀρκίαι· ἢ δὲ ταχιοῦμε
 ἰγυρωτόδετος ὑπὸ τὰ δέντρα, ἥ γὰρ
 σαιμε πιστὸν ὑπὸ τὰς ἑσφράδας, ἀπ' ἐκ
 ποθεθαρμε, ἀλλωδεῖται καὶ μὴς πᾶ-
 δ' ἀφάρων ὑπὸ καὶ πατιῆς σὺν σί-
 σπ' αὖ· Ἀναγὰ, . . .

[illegible]

— Ἰησοῦς· ἀδελφοί, καὶ πιστοὶ
ἀπ' τὰ ὄνειρα, γιατί χαθήκαμε! Ἰ
ἔχομε καιρὸ καὶ γυρίσωμε!

Πρόβηθε να εἰπῇ πρὸς τὰ λόγια
αὐτῆς ἡ φοβερὴ χιανοθύελλα μᾶς περὶ
κρύσταλλοι / Θέε μου, κρύσταλλοι /

— Δὸς' τε τὰ χέρια σας ὁ ἕνας μὲ
τοῦ ἄλλου (φώναξε ὁ ἴδιος) καὶ πιστέψῃ
τε σπριχτά, γιατί χυθίῃκαμε.

"Ὅπου εἰσῆαμεν μετ' ἐλπίσιν ἡμᾶς, ἅλ-
 λει σὺν ὧμα μὲν ἅλλει σὺν ὧμα, σὺν
 στήθεσσι σφιχτά μὲ τὸν ἄλλοναι
 στήμασιν ἐναν κήλο.
 Σὲ μὴ στήμῃ θά εἰσῆαμεν χαμέντοι, ἄν
 δὲν πᾶσανῶμα χερεὶ μὲ χερεῖ. "Ἐνα
 σφιχτὸ μοιχευτὸ πῶθ δὲν εἶχα ἡκού-
 σαι σπᾶτ μου ὅς ἐκένει τὴν στήμῃ, δ
 κοῦσῃσιν, σκίζοντα π' αὐεὶδ ἡμᾶς καὶ
 τὴν καρδίᾳ μας. Γιὰ μὴ στήμῃ δ σπᾶ
 νῶτασιν φελλῶτασιν ἵδοντα γιὰ νὰ ἴδω
 με καλῶτερον τὸν θάνατον μετ' ἐλπί-
 σιν ἡμᾶς. καὶ νὰ τὸν ἡκούσωμα μετ' ἐλπί-
 σιν ἡμᾶς.

Ἔνα ἄσπερσ σύνειρο, σὺν σφράνις
σὴλῃ, ποὺ ἔσμιγε τὴν γῆ με τὸν οὐρανόν,
σὺν ἀσποφροκίμενός υπερκόσμιος γίγαν-
τας, με φοβερό βουητά, με ἀπάνθρωπη
λύσσα, με μανία ἑκατομμυρίων δαιμόνων
ἐρχομένων κατ' ἐπάνω μας, σὺν τροχίμα-
σμένῃ σάκεσιν, σὺν ὀργῇ Θεοῦ!

Κοντά μας δεξιὰ, εἶταν μιτ' ὅξιν ὁ-
πλίωσιλ σὺν μαρμαρένι στήλῃ, ἀπὸ τὸ
γιόνι.

—Νὰ πιστοῖμ' ἀπ' τὴν ἡσυχίαν ἐκεῖ-δὲ...
Φώνασε ἀπελπιστικά ὁ Ἰδιος σύντο-
μος μας, ποῦ ἀνυπομονήθηκε ὀργή-
γός μας.

Ὁ μέγας ἄσπερος στύλος, πηδῶντας οὐ-
χὲς καὶ βουνά, ἔρχονταν- φεβερὸς καὶ ἔ-
πάνει μοῖς.

—Γι'αχώρα Ι(ξαναφώναζε) γιατί' άλλοι
 τικά χαθήκαμε
 Κι' ήμεις άνοιξαμε τόν κύκλο, κι' ό
 πως είραστε χειροπιασμένοι, πεταχτήκαμε
 στην όξυά, την περικυλώσαμε και ξανα
 σχηματίσαμε πάλι τόν κύκλο.

—Γλῶσέ μας, Θεέ μου !
Φώναζε ὁ καθένas, κι' ἔνα ἱερὸ ἔνστι-
κτο μᾶς βίαζε νὰ κίνημιε τὸν σταυροῦ μα-
—λλ' εἴχαμε σφιχτοπερασημένα καὶ τὰ δυ-
—μας τὰ χέρια σιτὸν ἄλυσσ-τοῦ κύκλου.

Ἡ χιονοθύελλα ἔρχονταν-ἔρχονταν, κα-
 ρεῖναι καὶ βοῦστογαυδοῦσαι, καὶ
 καὶ σιτηνὴ μὲν πλάκωσα. Πεύκη κ' ἔλα-
 ν' ὄνυες ἔχονταν τὸ κορμὶ τοὺς πρὸς τὴν
 ἡμέραν, σὺν γὰρ τὰ παρόξερνα ἄγρια πλη-
 μύσα. Ὁ δροῖντας μὲς καὶ στένευε, καὶ
 τὸ χιονοσύνεκρον μὲς γράψωσε γὰρ νύ-
 κτας ἄφ' ἧς καὶ γὰρ μὲς πρὸς αὐτὴν στυ-
 γιανὰ τὸν σὺν πελαγονίᾳ.

—Μεγάλη, άναμπατατισία ! (φώνα-
ζει κλειδώνοντας το ελεγκτήριο σιγής). Μήν
πολυή κίνεις από την άλυσίδα, για
πάει καταχτημένος.

[illegible]

Εἰς ἐκὸν καθίσθηναι ἀπὸ τῆς
ἐκ κλησίας, γὰρ καὶ ἡ ἐκκλησία οὐκ
ἔχει ἡ γηγενὴ μὲν τις γονοτομία
Τὸ ἴδιον ἔκαστος καὶ οἱ ἄλλοι ἐκ συνδρομῆς
Τὸ ἴδιον τῆς ἀνθρωπογενείας, ἐκ
δὲ μεγαλότης προαιδέσθαι μὴ σ' ἐκεί-
της καθ' ἡμέραν ἐκ τῆς ὥρας, πρὸς ἄλ-
τοι· μὴ παρονομοῦνται οὐδὲ ὅπως
συνεβίβη ὡς τότε γὰρ τὸν παντὶς κοινῶς

[illegible]

Ἡ χιονοκρίμα εἰσιν ἀπὸ καταιγίδων τοῦ τύφιδος τῆς. Τὸ χιόνι, ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὰς κ' ἀπ' ὀλόγου, καὶ τὸ χιόνι ποὺ σπρόνουν ἀπὸ καταιγίδων, λήθηναι τῶν καὶ γίνονται στοιχεῖο πολεμῶν καὶ πρηνοῦσι ἀπ' ἀπάνου μὲν ὁρῶν Κυβερνήτης ἀσφαλεῖς γυμνασθῶν.

Πόσο μεγάλο εἶναι ἡ Διδάσκων λήθηναι προῖται μας, ἀπὸ πολεμῶν καὶ γινώσκων παθεῖται στοιχείων καταιγιστοῦ, πὲρ τὴν πολεμῶν τὸν πνοὴ καὶ δὲν εἶναι τελειοῦν.

Προσπαθεῖτε μὲ μὲς ἀπολαύων ἀπὸ τὴν κλονισμῶν, ποὺ εἰσὶν ὁ καθένας ἀγκυλωμένον, ἀλλ' εἰσπαιεῖ μετὰ σὲς νικητῶν σὲς τῆς οἰκοκονμῆς ὁρῶς καὶ σῶμας ἡ δυνάμει τοῦ.

Καὶ σέβονταν καὶ σέβονταν μπροστὶ
μας ἡ χινοπιέλλα. πᾶν πρῶτον πρὶν,
ποῦ διαβίαι- διαβίαι γινώσκτε τελευτῶν.
Χιλιάδες λεγώμενες διαβίαι· διαβίαι-
διαβίαι. . . καὶ ἄλλων ἱερῶν ὁπλο-
χρονιστῶν, ἡ ἀδικία αὐτῶν τῶν
[βοηθῶν, ποῦ συνώδετε τὴν μανί- τοῦ ἀν-
μου, τοῦ ὁρκιστοῦ ἀδικίας μας. πᾶν ἡ-
σασμένο θεοῦ, ποῦ ἄβυσσος σὺν ἡμῶν
κόσμος, ποῦ γὰρ ἡσυχία καὶ ἀκρόασις
νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ἀδικίαν ὁμοῦν.

[illegible]

Γὰρ μὰ τὴν ἑὴν βουλήν, ἡ τρικυμία
 ὄφειλεν πλείστον ἀνοήτῃ. Ὅθεν, κεύθῃ
 ἔλαια χρησιμεύσαντες γὰρ μας καὶ Ἐπαφρό-
 διτῃ μεγάλῳ-μεγάλῳ χρόνῳ, πάντες νικημέ-
 νοι τιθέντες, ὑποτάσσονται τῷ κοινῷ πόλῳ
 μοι. Μοῦ φρονιμονταί βέλαι δὲ Πλινθί-
 ἀρχισυνάγοι φρονιμονταί καὶ πλινθί-
 νται νὰ γένη νικημένοι ἀπὸ νου καὶ ἡν ὅτι

— Εί (εἰπαί μου μου) τόσο είναι
φαιάς; —
«Έκανα τὸ σταυρό μου κι ἔβλεπα
μάστο μου, ὅτι γιὰ μὴν ἴδω τὸν Θεόν
ποὺ με ἐκέντησε μὲ τὴν ἀρετήν σου καὶ
γαλήνην» ὁμοιωμένη, ἀλλ' ἔπειθε
τὸν (ἡλεώσῃ) ἡρόδοτον, ἀλλὰ δὲν ἠν-
αλέσθη γὰρ ἰα βασιλεὺς ἀνοήτως ἀπὸ
κοιρανίου.

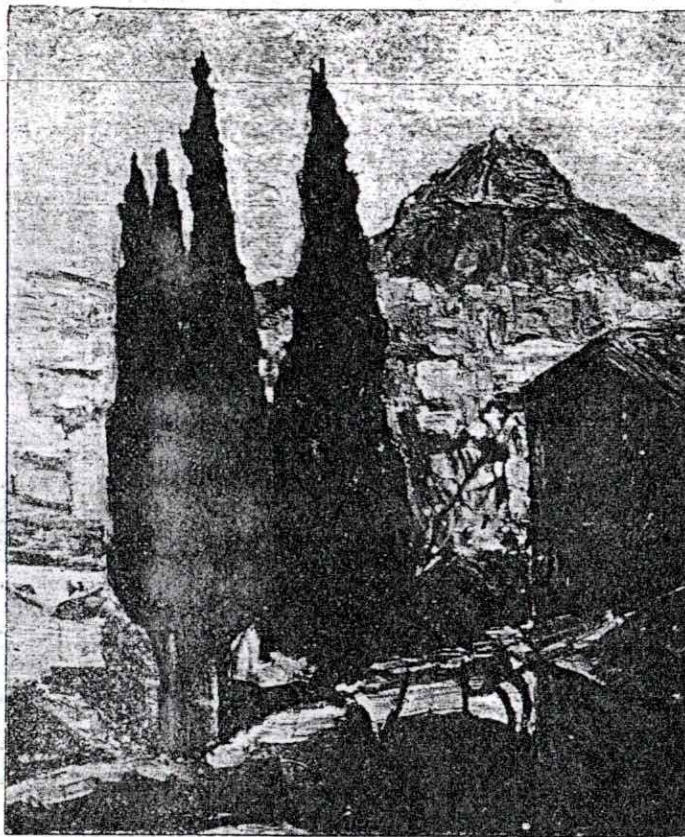
[illegible]

τὸ χεῖρ καὶ μὲ ἐκουννοῦσε δυτατά.
"Ἀνοιξατὲ μᾶτια μου. . . Κοιμώμουν,
ἢ καλὺτερα εἶμιον καυνοαρκωμένους.
Οἱ χιλιάδες λεγεῶνες τῶν ἄσπρων δαι-
μόνων, τῶν ἄσπρων γιγάντων, τῶν ἄ-
σπρων τιτάνων, τῶν ἄσπρων τρικυμιῶν,
θυελλῶν, καταιγίδων, ποῦ διόβαιναν ἀπὸ
μὲ εἰς τὸν ἰόν, μετὰ τὴν περηφάνειαν τῆς δύ-
ναμεις τῆς καταστροφῆς, δὲν φάνονταν
πλεῖο. . . Ἐξῆς τραβήσει πέρα ἀπὸ τὸν
Πίνδον, πέρα ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν, πέρα ἀ-
πὸ τὴν Ἰθάκην, πρὸς τὴν Ἀσίαν. "Ἐνα
ἡμέρο χιόνι σὺν ἀπέραντο κοπῶδι μελισ-
σιῶν ἄρχισε νὰ πέφτῃ γλυκὰ-γλυκὰ, καὶ ἡ
μεῖς ξεκινήσαμε τὸν κατήφορον γιὰ τὴν
Βυῦσση τοῦ Χατζηπέτρου, ἐξακολουθῶν-
τας τὸν δρόμο γιὰ τὴν Βιτοίστα, τὴν πε-
ρίφημην πρωτεύουσαν τοῦ πλεῖο περιφη-
μοῦ δήμου τοῦ ἑλληνικοῦ τότε βασιλείου,
τοῦ Δήμου Κωθωνίων

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΧΡ. ΡΟΪΜΠΗ

Ο ΛΥΚΑΒΗΤΟΣ ΑΠΟ Τ' ΑΝΑΦΙΩΤΙΚΑ

Η ΜΑΓΕΜΕΝΗ ΛΙΜΝΗ

Είταν ή πρώτη χρονιά που είχα πάγει στην αγαπημένη μου Θεσσαλία, που την αγάπησα, και την αγαπώ σαν δεύτερή μου πατρίδα, γιατί μ' έθρεψε στην αγκαλιά της δέκα πέντε τόσα χρόνια, τὰ καλύτερα χρόνια της ζωής μου, τὰ χρυσά μου νειάτα, φιλοξενάει για πάντα στα σπλάχνα της τὰ κόκκαλα της πρώτης μου 'Αγάπης και τὰ κόκκαλα δυο παιδιών μου, κι' ή ανάμνηση αυτής της χώρας σκορπάει πάντα στην καρδιά του μιαν άρρητη γλύκα, την γλύκα της ευγνωμοσύνης μου...

Είμουν δέν είμουν δεκοχτώ χρονών, σ' εκείνη την ασυλλόγιστη χρυσή ήλικία που, 'δω κι' αν ξέρη κανείς, δέν ξέρει τίποτε, γιατί του λείπει τὸ σπουδαιότερο

ἐρώδιο της ζωής του : ή πείρα που κάνει και τὸν πλειὸ ἀγράμματον σοφὸν στὸ εἶδος του...

Κατοικοῦσα στὸ Μεσνάνι, ἓνα θαυμάσιο καμπήσιο χωριό, ἀνάμεσα Τρίκκαλου και Καρδίτσας, λίγο νοτιώτερα ἀπὸ τὴν δεξιὰ ὄχθη τοῦ Πηνειοῦ και μιὰ μισητὴ ὥρα μακριὰ ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα. Ἡ ἀπόσταση αὐτὴ ἀξομειώνεται ἀναλόγως τῶν ποταμιῶν, ή τοῦ ἀλόγου, πῶχει κανείς στην διάθεσή του. Ἄλλ' ἐγὼ τῶκανα αὐτὸ τὸ διάστημα μιὰ ὥρα, ή τὸ πολὺ τρία τέταρτα της ὥρας, γιατί με κυρίευε ὁ ἐνθουσιασμός της πηλάδας, ὅταν καθαλλίκενα τὸν πτεροπόδαρο Ψαρρή μου, κι' ἔτρεχα σὺν μανιωμένῳ σύννεφῳ ἀπάνω στὸν πανέμορφο, πλατύχωρον, σταρσπαρτον κι' ἀνθά-

σπαρτον θεσσαλικόν κάμπο, τόσο που μ' είχε μάθει· ο κόσμος και με γνώριζε από τὸ φτερανέμισμα τοῦ ἀλόγου μου, κι' ἔλεγε βλέποντάς με ἀπὸ μακριά:

—«Νὰ ἢ ἄσπρος Καβαλλάρης!»

Κι' ἂν τύχαινε νὰ ἰδῇ ἐμένα χωρὶς τ' ἀλογό μου, ἢ τ' ἀλόγο μου χωρὶς ἐμένα, δὲν γνώριζε οὔτε ἐμένα, οὔτ' ἐκεῖνο. Τόσο εἶχαμε συνδεθῇ, συνδυαστῇ καὶ συνταυτιστῇ ἄνθρωπος καὶ ζῶο, ἐγὼ κι' ἐκεῖνο τ' ἀλόγο, ποῦ τ' ἀγαποῦσα σὰν ἕναν καλὸ σύντροφό μου. Ἀλλὰ κι' ἐκεῖνο μ' ἀγαποῦσε ὡς μοναδικὸν ἀπέντη του καὶ γι' αὐτὸ δὲν δέχονταν ἄλλον καβαλλάρη στὴν ράχη του ἐξὸν ἀπὸ μένα. Ἀλλ' ἄς μιλήσω με ἐγωϊστικώτερα καὶ γιὰ τοὺς δύο μας πρὶν φτάσωμε στὴν Μαγεμένη Λίμνη: Κι' ἐγὼ ὡς καβαλλάρης κι' ὁ Ψαρρῆς μου ὡς ἀλόγο, δὲν εἰμασταν τυχαῖοι. Ὁ κόσμος δὲν παῖναι ἀδίκαια...

Ἐνα ὥραιό χινοπωριάτικο πρωτὶ, ποῦ βλουζε ὁ ἥλιος ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ὅλην τὴν Θεσσαλία, καὶ δὲν φαίνονταν κανένα σύννεφο στὸν θεσσαλικὸν οὐρανό, προγεύτηκα, φόρεσα τ' ἄρμυτά μου, —πλειότερο γιὰ στολισμό μου καὶ λιγότερο γι' ἀσφάλεια μου, γιατί οἱ κλέφτες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς δὲν συνήθιζαν νὰ κυνηγοῦν τοὺς κενταύρους καὶ τοὺς ἀνέμους, —καβαλλίκεψα τὸν Ψαρρῆ μου καὶ σὲ μιὰ στιγμή βρέθηκα στὸν Πηνειό, σ' ἄλλη μιὰ τὸν πέρασα μ' ἕνα εἶδος σχεδίας, κι' ὅσο νὰ πῶ ἕνα κλέφτικο τραγούδι, διάδηκα τὴν Ἀϊ-Κυριακή, ἕνα ὡμορφο χωριὸ ἀριστερά, καὶ τὸν λόγγο τοῦ Ἀχμέτ-ἄγα, ἄλλο ἕνα χωριὸ δεξιά, κι' ἔφτασα στὰ Τρίκκαλα.

Εἶμουν σύννεφο: Εἶμουν σφοδρὸς νοτιάς: Οὔτε τὸ ἕνα εἶμουν, οὔτε τὸ ἄλλο... Εἶμουν ἕνα παλληκάρι: δεκοχτὼ χρονῶν, μ' ὀνικὸν ἐνθουσιασμό στὰ στήθια μου, μ' ὀρητὴ περηφάνεια γιὰ τὴν ἡπειρωτικὴ μου καταγωγή, με φλογερὴν ἀγάπη στὴν καρδιά μου, καὶ κάτωθι μου ἕνα ἀλόγο, ποῦ μοῦ τὸ ζήλεψε κι' ὁ Βασιλιάς, δταν ὀστερα ἀπὸ δύο χρόνια, ἤρθε νὰ ἐπισκεφτῇ γιὰ πρώτη φορά τὴν Θεσσαλίαν ἐλεύθερη, ὡς ποῦ γκρεμοτοσχίστηκε ὁ τύραννος ὁ ἄσπρος ἀπ' ἐκεῖ.

Μπαίνοντας στὰ Τρίκκαλα, ὅσοι Τοῦρκοι βρέθηκαν μπροστά μου, —κι' εἶταν πολλοὶ— ὅτε Τοῦρκοι ἐκεῖ τὸν καιρὸ τῆς Τουρκίας,

—στάθηκαν καὶ με κύτταζαν με τὸ στόμα ἀνοιχτό καὶ θαυμαίνονταν τὸν Ψαρρῆ μου, καὶ θαυμαίνονταν κι' ἐμένα, ποῦ εἶμουν τέτοιος καβαλλάρης κι' εἶχα καὶ τέτοιο ἀλόγο!

Οἱ Τοῦρκοι εἶναι καβαλλάρηδες κι' ἀλογολάτρες: γι' αὐτὸ καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἰδῇ σήμερα στὴν Θεσσαλία οὔτε ἕνα καλὸ ἀλόγο, ἀφόντας ἐφυγαν αὐτοὶ, (κι' εἶναι ἴσως ἡ μόνη ἀρετὴ ποῦ εἶχαν οἱ Ἀντίχριστοι,) ἀπὸ τὴν πανέμορφή μας Θεσσαλία, ποῦ νομίζει κανεὶς ὅτι εἶναι φκιασμένη ἐπίτηδες ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ περπατιέται καδᾶλλα, καὶ νὰ γεννᾷ καὶ νὰ θρέφῃ ἀλόγα, κι' ἀλόγα ποῦ εἶχαν στὰ μυθικὰ χρόνια κεφάλι: ἀνθρώπινο, καὶ γι' αὐτὸ ἔκανε θαύματα τὸ Θεσσαλικὸ Ἴππικὸ ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν ὡς τὴν Ἰνδία με τὸν Μέγαν Ἀλέξαντρο, κι' ὡς ἔξω ἀπὸ τὴν Ρώμην με τὸν Μέγαν Πύρρο.

* *

Φτάνοντας στὰ Τρίκκαλα, ἔβαλα τὸν Ψαρρῆ μου σ' ἕνα χάνι καὶ βγήκα στὴν ἀγορά. Τέλειωσα ἐκεῖ κατὶ δουλειὲς ποῦ εἶχα, ἀντάμωσα τὸν γιατρὸ τὸν Ραδινό, ποῦ εἶταν τὸ μόνο ἐθνικὸ μας κέντρο τότε, τὸν Δημήτρη τὸν Δάσκαλο, φίλον καὶ συμπατριώτη μου, καὶ κατὶ ἄλλους φίλους ἀκόμα, κι' ὀστερα γύρισα στὸ χάνι: κατὰ τὸ δειλινὸ τράβηξα ἔξω τὸν ἀγαπημένον μου τὸν Ψαρρῆ καβαλλίκεψα κι' ἐφυγα γιὰ τὸ Μεσντάνι.

Ὅταν ἔρχομουν ἀπὸ τὸ Μεσντάνι στὰ Τρίκκαλα, εἶμουν Νότος: κι' ὅταν γύριζα ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα στὸ Μεσντάνι, εἶμουν Βορριάς.

Μόλις βγήκα ἔξω ἀπὸ τ' ἀμπέλια τὰ τρικκαλινά, τί νὰ ἰδῶ! Θάμα καὶ κακό! Ὅλη ἡ περιφέρεια τοῦ χωριοῦ Ἀϊ-Κυριακῆς εἶταν πλημμυρισμένη καὶ σκεπασμένη ἀπὸ κατακάθαρο νερό, σὰν νὰ εἶταν λίμνη. Κύματα ἀσημένια, τὸ ἕνα πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο, χόρευαν ἀπάνω στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ...

Τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ τῆς Ἀϊ-Κυριακῆς, τὰ δέντρα, τὰ χοντρά ζῶα, τὰ πρόβατα, οἱ ἄνθρωποι ποῦ πήγαιναν πέρα-δῶθε, τὰ πάντα ἔλα καθρεφτίζονταν μέσα στὸ νερό καὶ φάνονταν ἀναποδογυρισμένα! Ἐκαὶ τὸν Σταυρὸ μου, ἔτριψα τὰ μάτια μου γιὰ νὰ βεβαιωθῶ ἂν εἶμουν ζυπνητὸς

ή δχι, αν έδλεπα όνειρο ή αληθινά πράγματα, και βεβαιώθηκα ότι έδλεπα αληθινά και σωστά πράγματα κι' ότι είχα μπροστά μου μιá κατακάθαρη λίμνη σαν απ' άναλυμένο άσμηι: αλλά πώς αυτή ή λίμνη βρέθηκε τό δειλινό εκεί που δέν είταν τό πρωτ;.. Πήγα νά μουλαθώ μ' αυτό τό μυστήριο. Η μόνη και πρόχειρη εξήγηση για μένα εκείνην τήν στιγμή είταν ότι αυτή ή λίμνη είταν αποτέλεσμα κάποιας εξαφνικής πλημμύρας του Πηνειού πύργεται άπάνω από τίς πλαγιές του Πίνδου.

— «Έλυσαν τά χιόνια (είπα μέσα μου) από τόν γλυκόν ήλιο και κατέδασε και πλημμύρισε ό Πηνειός!»

Χωρίς νά σκεφτώ ότι τά νερά των πλημμυρών δέν είναι κατακάθαρα σαν τό δάκρυ, αλλά θολά και κοκκινωπά σαν κεραμίδι: που βγαίνει από τό καμίνι του.

Τί προχειρότερος συλλογισμός απ' αυτόν σε τέτοια ήλικία και με τέτοιες γνώσεις και με τέτοια πείρα πραγμάτων;

Σταμάτησα τόν Ψαρρή μου και κύτταζα τ' ώραίο και μαγευτικό θέαμα και δέν χόρταινα...

— «Νά είχα μιá βάρκα (έλεγα) τί ώραία που θάλαμνα!»

Σκέφτηκα—σκέφτηκα τί νά κάνω κι' άποράσισα νά γυρίσω στα Τρίκκαλα και νά ξενοχτίσω εκεί, μήν τολμώντας νά τά βάλω μ' ένα τέτοιο φοβερό Στοιχειό που ναί τό Νερό.

«Νερό, φωτιά και κακή γυναίκα είναι τά τρία φοβερώτερα Στοιχεία του Κόσμου».

Γυρίζοντας, σαν νικημένος στρατηγός, χωρίς όρεξη, χωρίς τρέξιμο, συνάντησα έξω από τά Τρίκκαλα ένα κομπούνι: Μεσσανίτες, άντρες και γυναίκες, πύρχονταν για τό χωριό, άλλοι πεζοί κι' άλλοι καβάλλα.

— Που πηγαίνετε; τούς ρώτησα με δραματικό ύφος.

— Στο χωριό μας!.. μου άποκρίθηκαν δλοι μ' ένα στόμα και με κάποια άπορία.

— Πώς θά πάτε (τούς είπα) που ξεχείλισε ή Σαλαμπριά (1) κι' έφτασε ως δώθε από τήν "Αϊ-Κυριακή;

— Δέν μπορεί, άφεντικό, νά ναι σωστό αυτό που λές!.. μου είπε ένας—ό Μητρος Τζουδάρας.

— Πώς δέν είναι σωστό; (του απάντησα) άφου ξεκίνησα για τό χωριό κι' άμα βγήκα έξω από τ' άμπέλια, άγνάντεψα δλην τήν "Αϊ-Κυριακή νά χολυμπάη στα νερά τής πλημμύρας, και γύρισα πίσω;

Είταν τόσο σοδαρός ό τόνος που πρόφερα αυτά τά λόγια, ώστε μούδισαν όι άνθρώποι κι' άρχισαν νά πιστεύουν ότι είχε πλημμυρίσει ό Πηνειός, δταν ξέσπασε στα γέλια ό Μητρος Τζουδάρας, λέγοντάς μου:

— Μπας και σή γέλαση, άφεντικό, ή «Μαγεμένη Λίμνη»;

— "Ααα! Αυτό θά ναι! είπαν κι' δλοι οι άλλοι κι' άρχισαν νά γελουν κι' αυτοί εις βάρος μου.

— Τί πράμμα ειν' αυτή ή «Μαγεμένη Λίμνη», τούς ρώτησα με μεγάλη περιέργεια...

Τότε ό γεροντότερός τους μου είπε:

«— Θά σ' άφηλογηθώ... Σε κάποιο » χωριό έδω γύρα,—όχι στο Μισντάν, ένας » παπας,—διαβολόπαπας, άφεντικό, κακή » του ήμέρα και μαύρη του,—άμάρτησε με » τήν δυχατέρα του μέρα μεσημέρι. Φού- » σκουση ή Σαλαμπριά από τήν μεγάλη » άμαρτία κι' επνιξη δλουν τούν Κάμπου » από τά Τρίκκαλα ως τά Φάρσαλα, π' » άφευγαν κατακει για νά γλυτώσουν και » τούς επνιξη και τούς δυό!.. Από τότες » κάπουτες—κάπουτες, άκροχινόπωρο και » τούν χειμώνα, δταν, ύστερα από βροχές, » είναι κατακάθαρη και θαλπερή ή μέρα, » λιμνόνει ή Κάμπους που και που για » νά μάς θυμίξη τήν άλυωτη άμαρτία » εκείνου του αναθεματισμένου του παπ, » που τρέχει με τήν δυχατέρα του δλόγυ- » ρα τούν Κάμπου μέρα-νύχτα και δέν » βρίσκει λαρωμό κι' ήσυχία ποτές. Θά » τρέχη—θα τρέχη ως τήν Δευτέρα Πα- » ρουσία, που θα τόν δικάση ή Θεός! » Αυτό τό λίμνωμα, άφεντικό, τό λέμε » ήμεις οι Γκαραγκούνδης «Μαγεμένη » Λίμνη».

Και τελειώνοντας τήν «άφηλογία» του ό γερομεσσανίτης, ξεκινήσαμε για τό χωριό.

Τ' αλόγο μου στενοχωριώνταν νά περ-

(1) Ο Πηνειός λέγεται από τόν Λαό «Σαλαμπριά» κι' είναι άγνωστο πώς έλαθε αυτό τ' όνομα.

πατάη με τὸ βῆμα τῶν ἀλόγων καὶ τῶν ζωντοβολιῶν τῶν χωρικῶν, κι' ὄλο δάγκα-νε τὰ χαλινάρια του, καὶ σήκονε τὸ κεφάλι του κι' ἔδρωνε ἀπὸ τῆ στενοχώρια του καὶ τὸν θυμὸ του, ποῦ δὲν τ' ἄρινα λεύτερο νὰ φάη σὲ μιὰ στιγμή τὸ διάστημα τοῦ δρόμου ποῦχε νὰ κάνη ὥς τὸ Μεσντάνι, κι' ὄλο φουσούσε κι' ἄφριζε καὶ φουρματούσε.

Βγαίνοντας ἔξω ἀπὸ τ' ἀμπέλια τὰ τρικαλινά, κύταξε πρὸς τὴν Ἀϊ-Κυριακὴν, ποῦ εἶταν ὁ δρόμος μας, καὶ δὲν εἶδα τὴν πλημμύρα, ἣ τὴν «Μαγεμένη Λίμνη» τῶν χωρικῶν τοῦ Κάμπου τῆς Θεσσαλίας. Εἶχε ἐξαφανιστῇ μ' ὄλα τὰ φαιὰ νερά της, καὶ χλόδιζε στὴν θέση της τ' ὠραῖο λιβάδι

καὶ κοῦρνιᾶζε ἡσυχο-ἡσυχο τὸ δεντρόφυτο κι' ὠμορφο χωριό!

—Δὲν σοῦ εἶπαμη ἡμεῖς, ἀφεντικό, δεῖ σὴ γέλαση ἡ Μαγεμένη Λίμνη;

Ἀποσβολώθηκα καὶ λούφαξα, ἀπόλυσα τὰ χαλινάρια τοῦ Ψαρρῆ μου κι' ἔγεινα βοριάς ἀπὸ μπροστά τους.

* *

Ἵστερα ἀπὸ χρόνια, διαβάζοντας τὴν Φυσικὴν, εἶδα τι γράφει γιὰ τὸν Ἀντικατοπτρισμὸ καὶ κατάλαβα δεῖ ἡ «Μαγεμένη Λίμνη» τοῦ Κάμπου τῆς Θεσσαλίας, ποῦ κυνηγᾷ τὸν ἀμαρτωλὸ τὸν παπᾶ με τὴν θυγατέρα του, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ φαινόμενο τοῦ Ἀντικατοπτρισμοῦ.

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΔΥΟ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ(*)

B'. — ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΕΡΓΙΤΣΗΣ

Παρὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ δουκὸς τῆς Alançon, δεῖ ὁ Ἄγγελος Βεργίτσης ἀπέθανεν ἀκλήρος, οὗτος εἶχεν υἱὸν ὀνομαζόμενον Νικόλαον. Καὶ ὁ Νικόλαος Βεργίτσης ἀνεδεῖχθη ἐφάμιλλος καὶ ἀνώτερος μάλιστα τοῦ πατρὸς του, παρὰ τοῦ ὁποῦ ἐδιδάχθη τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὴν ἑλληνικὴν καλλιγραφίαν.

Ἐνωρὶς ὁ Νικόλαος Βεργίτσης ἐγένετο γνωστὸς καὶ συνεδέθη διὰ θερμῆς φιλίας μετὰ τοῦ Jean Antoine de Baif καὶ τοῦ Ronsard. Εἰς τὸν πρῶτον μάλιστα ἐστειλε ποίημα εἰς λατινικοὺς στίχους, τὸ ὁποῖον δὲν διεσώθη, ἔχομεν ὅμως τὴν ἀπάντησιν τοῦ γάλλου ποιητοῦ, τὴν ὁποίαν μεταφράζομεν ἑνταῦθα:

Ἀντίδωρον εἰς τὸν Κρήτα

Νικόλαον Βεργίτην

Μοῦσα, ἄφησε τοὺς ἀκκισμοὺς καὶ τοὺς κριντισμούς σου, δὲν θὰ σὲ προσέξω: ἔχω νὰ ἐκπληρώσω τώρα μίαν ὑποχρέωσιν πρὸς τὸν Βεργίτην, ὁ ὁποῖός μου ἔδωκε εὐχάριστον φροντίδα, χαρίζων εἰς με δῶρον ἀγαστόν, τὸ ὁποῖον ἡ Μοῦσα

με τὴν Ἐλεημοσύνην συνέπλεξαν ἀπὸ ἐκλεκτὰ ἄνθη.

Οἱ λατινικοὶ σου στίχοι, γλυκεῖς καθὼς οἱ στίχοι τοῦ Κατούλλου, ἐπιτυχημένοι στίχοι, ἀξίζουν πολὺ.

Πρόσφερε μου νὰ πῶ ἀπὸ τὸ νέκταρ τοῦτο: θὰ με θερμάνῃ ἀπὸ ὀρμὴν, ἡ ὁποία μου χρειάζεται διὰ νὰ μὴ δώσω ἀνάξιον ἀντίδωρον.

Συντρόφους τῆς ἰδίας σχολῆς, τῆς ἰδίας σπουδῆς, τῶν ἰδίων ἡθῶν καὶ σχεδὸν τῶν ἰδίων δυστυχιῶν, ἡ ἰδία φιλία μᾶς θερμαίνει.....

Εἶμαι πτωχὸς καὶ δὲν εἶσαι πλούσιος: ἔρχου νὰ με βλέπῃς, γλυκύτατέ μου φίλε. ἄς ἐναγκαλισθῶμεν καὶ ἄς φιληθῶμεν, παρηγορούμενοι ἀμοιβαίως, ὅτι θὰ δώσῃ ποτὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, με αὐτὰ τὰ χεῖρα τῆς Τύχης, τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα προορίζονται διὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἄς ὑπομείνωμεν λοιπὸν ὀλίγον, ἄς ζήσωμεν τὴν δύσκολον αὐτὴν ζωὴν, ἐν πτωχείᾳ ἔστω, ἀλλὰ χωρὶς πικρίαν.» (*)

(*) Jean Antoine de Baif: Œuvres en rime, Paris 1572.

(*) Ἰδὲ τεύχος 5ον, σελ. 269.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

Η ΜΑΓΕΜΜΕΝΗ ΛΙΜΝΗ

ΕΙΤΑΝ ή πρώτη φορά που είχα πάει στην αγαπημένη μου Θεσσαλία, που την αγάπησα και την αγαπώ σαν δεύτερή μου πατρίδα, γιατί α' έθρεψε στην αγκαλιά της δεκαπέντε τόσα χρόνια, τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου, τα χρυσά μου νεύατα, γιατί φιλοξενεί πάντα στα σπλάχνα της τα κόκκαλα της πρώτης μου αγάπης και τα κόκκαλα των παιδιών μου κι' ή ανάνησι αυτής της χώρας σκορπίζει πάντα στην καρδιά μου μιάν άρρητη γλύκα, τη γλύκα της εγνωμοσύνης μου.

Ήμουν δέν ήμουν δεκοχτώ χρόνων, σέ κείνη την άσυλλόγιστη χρυσή ηλικία, πού σσα κι' αν έξερ κανείς, δέν ξέρει σπουδαιότερο έφρόδιο της ζωής του : ή

τίποτε, γιατί του λείπει τό πείρα που κάνει και τον πιο άγράφματο σοφό στο έλδος του.

Κατοικούσα στο Μεσόντι, ένα θαυμάσιο καμψό χωριό, ανάμεσα Τρικαλών και Καρδίτσας, λίγο νοτιότερα από την δεξιά όχθη του Πηνειού και μιάμιση ώρα μακρινά απ' τα Τρίκαλα. 'Η απόστασι αυτή αυξομειώνεται ανάλογα των ποταμών ή του αλόγου που έχει κανείς στη διάθεσί του. 'Αλλ' εγώ τώκανα αυτό τό διάστημα μισή ώρα ή τό πολύ τρία τέταρτα της ώρας, γιατί μ' έκινούσε ή ένθουσιασμός της ηπλάας, όταν καβαλλάρηνα τόν φτεροπόδαρο ψαροή μου κι' έτρεχα σαν μανιασμένο σύννεφο έπάνω στον παγέμιμοφο, πλατύγυρο, σταρδοπαρτο κι' άνθόσταρτο Θεσσαλικό κάμπτο, τόσο πού μ' είχε μάθει ό κόσμος και μέ γνώριζε απ' τό φτερανέμμα του αλόγου μου κι' έλεγε, βλέποντάς με από μακριά :

— Νά ή άσπρος καβαλλάρης !

Κι' αν τύχαινε νά ίδούν έμένα χωρίς τ' αλόγο μου ή τ' αλόγο μου χωρίς έμένα, δέν γνώριζαν ούτε μένα, ούτε κείνο. Τόσο είχαμε συνδεθεί, συνδεθεί και συνταπνιστεί άνθρωπος και ζώο, έγώ κι' εκείνο τό αλόγο, πού τ' αγαπούσα σαν ένα καλό σύντροφό μου. 'Αλλά και κείνο μ' αγαπούσε ως μοναδικό αφέντη του και γι' αυτό δέν δεχόταν άλλο καβαλλάρη στη γαίη του, έξόν από μένα.

'Αλλ' ός μιλώσω έγωιστικότερα και γιά τούς δύο μας, πρίν φτάσω στη Μαγεμμένη Λίμνη : Κι' εγώ ως καβαλλάρης κι' ό ψαροής μου ως αλόγο, δέν ήμωσαν τυχαίοι. 'Ο κόσμος δέν παύει άδικα.

Ένα ώραίο χινοποριάτικο πριό, πού έλουζε ό ήλιος απ' άνω ή' άνω ή Θεσσαλία και δέν φαίνονταν κανένα σύννεφο στο Θεσσαλικό ούρανό, προγεύτηκα, φόρεσα τ' άρματά μου —πλεότερο γιά στολισμό και λιγότερο γιά ασφάλειά μου, γιατί οι κλέφτες εκείνης της έποχής δέν συνηθίζαν νά κυνηγούν τούς Κενταύρους και τούς άνέμους—, καβαλλάρηνα τόν ψαροή μου και σέ μιá στιγμή βρέθηκα στον Πηνειό, σ' άλλη μιá τόν πέρασα μ' ένα έλδος σχεδίας κι' όσο νά πώ ένα κλέφτικο τραγούδι, διάβηκα την "Αι—Κυριακή, ένα όμορφο χωριό άριστερά, και τόν Λόγγο του 'Αχμέτ 'Αγιά, άλλο ένα χωριό δεξιά, κι' έφτασα στα Τρίκαλα.

Ήμουν σύννεφο; Ήμουν σφοδρός νοτιάς; Όχι τό ένα ήμουν, ούτε τό άλλο. Ήμουν ένα παλλοράμι δεκοχτώ χρόνων, μ' ένθικόν ένθουσιασμό στο στήθια μου, μ' άρρητη περιφάνεια γιά την ήπειρωτική μου καταγωγή, μέ φλογερήν αγάπη στην καρδιά μου και κάτωθέ μου ένα ήλογο πού μου τό ζήλεψε κι' ό Βασιλιάς, όταν ύστερ' από διό χρόνια ήρθε νά έπισκεφτή γιά πρώτη φορά τη Θεσσαλία έλεύθερη, εδύς πού γέρεμοστακίστηκε ό τότε ραννος ό Τούρκος από κεί.

Μπαίνοντας στα Τρίκαλα, όσοι Τούρκοι βρέθηκαν μπροστά μου —κι' ήσαν πολλοί τότε Τούρκοι εκεί τόν καιρό της Τουρκίας— στάθηκαν και μέ κύταξαν μέ τό στόμα άνοιχτό και θαυμάωνταν τόν ψαροή μου και θαυμάωνταν και μένα, πού ήμουν τέτοιος καβαλλάρης κι' είχα και τέτοιο αλόγο !

Οι Τούρκοι είνε καβαλλάρηδες κι' αλογολάτρες. Γι' αυτό και δέν μπορεί κανείς νά ιδή σή-

μερα στή Θεσσαλία ούτε ένα καλό αλόγο, άφόντιας έφυγαν αυτοί (κι' είνε ίσως ή μόνη άρετή πού είχαν οι αντίχριστοι) από την πανάμωρή μας Θεσσαλία, πού νομίζει κανείς ότι είνε φιασμένη έπάντηδες από τό Θεό νά περπατείται καβάλλα και νά γεννάει και νά θρέφει αλόγα, κι' αλόγα, πού στα μυθικά χρόνια είχαν κεφάλι ανθρώπινο και γι' αυτό έκανε θάμματα τό θεσσαλικό ίππικό από τη Μακεδονία ως την 'Ιντία μέ τόν Μέγαν 'Αλέξανδρο κι' ως έξω από τη Ρώμη μέ τόν Μέγαν Πύρρο.

Φτάνοντας στα Τρίκαλα, έβαλα τόν ψαροή μου σ' ένα χάνι και βγήκα στην αγορά. Τέλειωσα εκεί κάτι δουλειές πού είχα, αντίμωσα τό γιατρό τό Ρωδιό, πού ήταν τό μόνο μας ένθικό κέντρο τότε, τό Δημήτρη τό δάσκαλο, φίλο και σηματορική μου και κάτι άλλους φίλους άκόμα κι' ύστερα γύρισα στο χάνι.

Κατά τό δειλινό, τράβηξα έξω τόν αγαπημένο μου τόν ψαροή, καβαλλάρηνα κι' έφυγα στο Μεσόντι. 'Όταν έρχόμουν από τό Μεσόντι στα Τρίκαλα ήμουν νότος. Κι' όταν γύριζα από τα Τρίκαλα στο Μεσόντι, ήμουν βορράς.

Μόλις βγήκα έξω από τ' άμπέλια τά τρικαλινά, τί νά ιδώ ! Θάμμα και κακό ! 'Όλη ή περιφέρεια του χωριού "Αι—Κυριακής ήταν πλημμυρισμένη και σκεπασμένη από κατακάθαρο νερό, σαν νά ήταν λίμνη. Κίματα άσημένα, τό ένα πίσω από τ' άλλο, χάριεναν έπάνω στην έπιφάνεια του νερού.

Τά σπία του χωριού της "Αι—Κυριακής, τά δέντρα, τά χοντρά ένα, τά πρόβατα, οι άνθρωποι πού ήγανταν λέρα—δωθε, όλα τά πάντα καθρεφτιζόνταν μέσα στο νερό και φαίνονταν αναποδογυρισμένα ! Έκανα τό σταυρό μου, έτριφα τά μάτια μου γιά νά βεβαιωθώ αν ήμουν ζυγνιτός ή όχι, αν έβλεπα όνειρα ή άληθινά πράγματα και βεβαιώθηκα, ότι έβλεπα άληθινά και σωστά πράγματα κι' ότι είχα μπροστά μου μιá κατακάθαρη λίμνη, σαν απ' αναλυμένο άσμη.

'Αλλά πώς αυτή ή λίμνη βρέθηκε τό δειλινό εκεί πού δέν ήταν τό πριό; Πήγα γιά μωφλαθώ μ' αυτό τό μυστήριο. 'Η μόνη γιά πρόχειρη έξήγηση γιά μένα εκείνη τη στιγμή ήταν ότι ή λίμνη ήταν άποτέλεσμα κάποιος έξαφνικής πλημμύρας του Πηνειού πούρχειται έπάνω απ' τις πλαγιές του Πίνδου.

— Έλνωσαν τά χιόνια, είπα μέσα μου, από τόν γλυκόν ήλιο και κατέβασε και πλημμύρισε ό Πηνειός.

Τό ελπια αυτό, χωρίς νά σκεφτώ ότι τά νερά τών πλημμυρών δέν είνε κατακάθαρα σαν τό δάκρυ, αλλά θολά και κοκκινωπά σαν κεραμίδι πού βγαίνει απ' τό καμίνι του. Τί προχειρότερος ύπολογισμός απ' αυτόν σέ τέτοια ηλικία και μέ τέτοιες γνώσεις και μέ τέτοια πείρα πραγμάτων ;

Σταμάτησα τόν ψαροή μου και κύταξα τ' ώραίο και μαγευτικό θέαμα και δέν έχόρτανα.

— Νά είχα μιá βάρκα, έλεγα, τί ώραία θέαματα !

Σκέφτηκα, σκέφτηκα τί νάκανα κι' αποφάσισα νά γυρίσω στα Τρίκαλα και νά ξενυχτήσω εκεί, μόν τομώοντας νά τά βάλω μ' ένα τέτοιο φοβερό στοιχείο, σαν τό νερό. «Νερό, φωτιά και κακά γυναίκα, είνε τά τρία φοβερότερα στοιχεία τού κόσμου».

Γυρίζοντας, σαν νικημένος σιρατηγός, χωρίς όρεξι, χωρίς τρέξιμο, συνάντησα έξω απ' τα Τρίκαλα ένα κομπούνη Μεσωντινίτη, άντρες και γυναίκες πούρχονταν γιά τό χωριό, άλλοι πεζοί κι' άλλοι καβάλλα.

— Πού πηγαίνετε ; τούς ρώτησα μέ δραματικό ύφος.

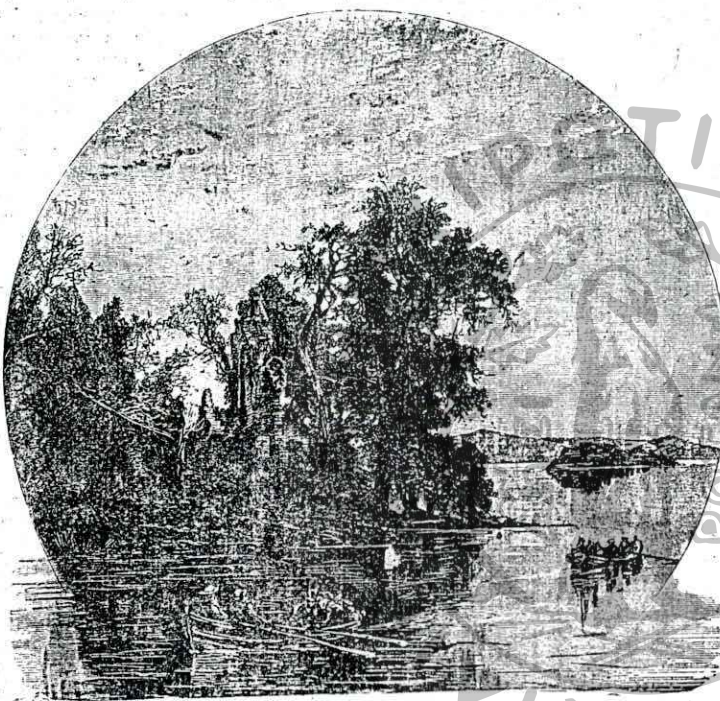
— Στο χωριό μας ! μου άπορώθηκαν όλοι μ' ένα στόμα και μέ κάποια άπορία.

— Πώς θά πάτε, τούς ρώτησα, πού ξεχείλισε ή Σαλατιριά (Πηνειός) κι' έφτασε ως δώθε από την "Αι—Κυριακή ;

— Δέν μπορεί, αφεντικό, νάνα σωστό αυτό πού λές ! μου είπε ένας, ό Μήτρος Τζουβάρας.

— Πώς δέν είνε σωστά τού άπάντησα, αφού ξεκίνησα γιά τό χωριό κι' άμα βγήκα έξω από τ' άμπέλια αγνώστεμα όλη την "Αι—Κυριακή νά κολλώμαι στα νερά της πλημμύρας και γύρισα πίσω ;

Ήταν τόσο σαβάρος ό τό-

νος που πρόφερα αυτά τα λόγια, ώστε μούδιασαν οι άνθρωποι κι άρχισαν να πιστεύουν πως είχε πλημμυρίσει ο Πηνειός, όταν ξέσπασε στα γέλια ο Μήτρος Τζουδάρας, λέγοντάς μου :

— Μπάς και σέ γέλασε, αφεντικό, ή Μαγεμένη Λήμνη ;
— Άαα! Αυτό θάνα! είπαν κι' οι άλλοι κι' άρχισαν να γελούν κι' αυτοί εις βάρος μου.
— Τί πράγμα είνε αυτή ή Μαγεμένη Λήμνη ; τούς ρώτησα με μεγάλη περιέργεια.

Τότε ο γεροντότερός τους μου είπε :

— Θά σ' απολογηθώ. Σε κάποιο χωριό έδω γύρω ένας παπάς, διαβολόπαπας, αφεντικό, —κακή του ήμερα και μαύρη του— άμάρτησε με τη θυγατέρα του μέρα μεσημέρι. Φούσκωσε ή Σαλαμπριά απ' τη μεγάλη άμαρτία κι' έτρεξε όλον τον κάμπο, απ' τα Τρίκαλα ως τα Φάρσαλα, πώφενγαν κατακεί, για να γλυτώσουν, και τούς έπνιξε και τούς δυό! Απó τότες κάποτες—κάποτες, άκροχιλόπορο και τό χειμώνα, όταν ύστερ' από βροχές' είνε κατακάθυρη και θαλερή ή μέρα, λιμνώνει ο κάμπος που και που για να μάς θυμίξη την άλυωτη άμαρτία εκείνου τ' αναθεματισμένου του παπά, που τρέχει με τη θυγατέρα του όλόγυρα τον κάμπο μέρα—νύχτα και δεν βρίσκει λαρωμό και ήσυχα ποτές. Θά τρέξη, θά τρέξη ως τη Δευτέρα Παρουσία που θά τον δικάση ο Θεός! Αυτό τό λιμνωμα, αφεντικό, τό λέμε έμεις οι Γκαρσοκύνηδες Μαγεμένη Λήμνη!

Και τελειώνοντας τη διήγησί του ο γερομεσαντίτης, ξεκίνησαμε για τό χωριό.

Τ' άλλογό μου στενοχωριόταν να περπατάει με τό βήμα των αλόγων και των ζωντοβολών των χωρικών κι' όλο δάγκανε τα χαλινάρια του και σήκωνε τό κεφάλι του κι' ίδρωνε απ' τη στενοχώρια του και τό θυμό του που δεν τ' άφρινα λεύτερο να φάη σε μία στιγμή τό διάστημα του δρόμου πουξε κάνει ως τό Μεσνάνι κι' όλο φουσούσε κι' έφριζε και φουρμιανούσε.

Βγαίνοντας έξω από τ' άμπέλια, κύτταξα προς την "Αϊ—Κυριακή, που ήταν ο δρόμος μας, και δεν είδα την πλημμύρα ή τη «Μαγεμένη Λήμνη» των χωρικών του κάμπου της Θεσσαλίας

Είχε εξαφανιστεί με όλα τα φανά νερά της και χλόιζε στη θέση της τ' όραίο λειβάδι και κούρνιαζε ήσυχο—ήσυχο τό δεντρόφυτο κι' όμορφο χωριό.

— Δεν σου είπαμε έμεις, αφεντικό, ότι σε γέλασε ή Μαγεμένη Λήμνη ;

Αποσβολώθηκα και λούφαξα, απόλυσα τα χαλινάρια του ψαροή μου κι' έγινα βορηάς από μπροστά τους...

"Υστερα από χρόνια, διαβάοντας τη Φυσική, είδα τί γράφει για τον άντικατοπτρισμό και κατάλαβα ότι ή Μαγεμένη Λήμνη του κάμπου της Θεσσαλίας που κυνηγάει τον άμαρτωλό παπά με τη θυγατέρα του, δεν είνε άλλο παρά τό φαινόμενο του άντικατοπτρισμού.

ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑΚΙΑ

Η Έλισάβετ, ή περίφημη βασίλισσα της Άγγλιας, συγκατέλεγε την ύποκρισία μεταξύ των αρετών και έλεγε, ότι είνε ένα προτέρημα απαραίτητο για τούς κυβερνήτες των λαών.

Μιά μέρα, κάποιος Άγγλος ιεράρχης τόλμησε να της παρατηρήση, ότι σε μία όρισμένη περίσταση φέρθηκε περισσότερο σαν διπλωμάτη, παρά Χριστιανή.

— Βλέπω καλά, του αποκρίθηκε ή Έλισάβετ με ειρωνεία, ότι διαβάσατε όλα τα βιβλία της Γραφής, έκτός της Βίβλου των Βασιλέων...

Ο Πάπας Γρηγόριος ΙΓ', όφειλε την εκλογή του, κατά μέγα μέρος, στην ύποστηριξη του καρδινάλιου του Μπορμπε.

Όταν όμως ύστερ' από κάμποσο καιρό ο τελευταίος πληροφορήθηκε μερικά νεανικά παραπτώματα του Πάπα, του είπε :

— Άν έγνώριζα αυτά, σε βεβαιώνω, ότι δεν θα σουδίνα την ψήφο μου.

— Ήουχάσετε, άγιε πάτερ, αποκρίθηκε χαμογελώντας ο Πάπας. Τό "Αγιο Πνεύμα τα γνώριζε κι' αυτό Ισα—Ισα σās έπνευσε να με ύποστηρίξετε....

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΑ

Η έξυπνες απαντήσεις του Ξάν Μωρεάς. Τί σημαίνει ή λέξις «παραδοξολογία». Μιά ιδιοτροπία του ποιητού. Τά όνόματα των γκαρσονιών. Ο Άμύλλας. Ένα έξωφρενικό ποίημα του Έξαρχοπούλου, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ο Μωρεάς άγαπούσε τις έτοιμες απαντήσεις και τις μεταχειριζόταν συχνά στην κουβέντα του.

Μιά μέρα, κάποιος επιπόλαιος, που δεν ήθελε να παραδεχτή τη γνώμη του, τον κατηγορήσε ως παραδοξολόγο.

— Άγνοώ τί σημαίνει παραδοξολογία, απάντησε μ' έτοιμότητα ο Μωρεάς. Νομίζω όμως ότι είνε τό όνομα που δίδουν οι ήλίθιοι στην αλήθεια...

Μιά μέρα, ο Μωρεάς μπήκε μαζί με κάποιον φίλο του σ' ένα ζοπωλείο.

Μόλις κάθησαν, παρουσιάστηκε ο υπάλληλος. Άλλά πριν του δώση την παραγγελία, ο Μωρεάς είχε την έμπνευση να ρωτήση τ' όνομά του.

— Όνομάζομαι Κάρολος, απάντησε ο υπάλληλος.

— Αυτό τό όνομα είνε βλακώδες! φώναξε ο ποιητής. Δεν μπορώ να καθίσω σε καφενείο που έχει γκαρσόνι με τό όνομα Κάρολος. Πάμε άλλου...

Και τραβώντας τον φίλο του, έφτασε σ' ένα άλλο καφενείο, όπου ο Μωρεάς, μόλις μπήκε, φώναξε με τη βροντερή του φωνή :

— Άμύλλα! Άμύλλα!...

Ένα γκαρσόνι παρουσιάστηκε τότε, πρόθυμο να υπηρετήση τον ποιητή. Τό γκαρσόνι αυτό δεν τό λέγανε φρεσκά Άμύλλα. Τό είχε βαφτίσει έτσι ο ποιητής. Και δέχτηκε, χωρίς να θυμώσει, τό άρχαλοπρεπές και ποιητικόν όνομα «Άμύλλας», για να μη χάση τα πουρμπουάρ του ενδόξου νουού του.

Την ήμερα που έφτασε στο Παρίσι, ο Μωρεάς φόρτωσε τις άποσκευές του σ' ένα άμάξι.

— Πού θέλετε να σας οδηγώ; ρώτησε ο άμαξάς πριν ξεκινήση.

— Στο διάβολο! Θέλει και ρώτημα; φώναξε ο ποιητής. Στο ξενοδοχείο των... μεγάλων άνδρων!...

Κατά τα μέσα του παρελθόντος αιώνας, ζούσε στας Άθήνας ένας περίφημος τύπος, ο ποιητής Έξαρχόπουλος, ο οποίος είχε γίνει διάσημος από τούς έξωφρενικούς στίχους του, την μορμική ζωή που ζούσε κι' ακόμα από ένα

ξεκαρδιστικό φυλλάδιο που κυκλοφόρησε στα 1843 με τον τίτλο :

«Έκτασις ποιητική περί της πολυτίμου... Ήλιακης Γαλλίας»!

Για τον Έξαρχόπουλο έχουμε γράψει δόκληση σελίδα στο «Μπουκέτο». Να τώρα μερικοί στίχοι του, παρμένοι από ένα «Ε π ι τ α φ ι κ ό ν», καθώς τό ονομάζει, ποίημά του :

Έπειδή καθώς τρέχει με δρυήν
ο χείμαρρος της θαλάσσης και ο ποταμός του Δουνάβεως
έτσι και ο νοῦς ενός μεγίστου άνδρός, ο νοῦς του ο λαμπρός
όπου τās μεγάλας και ήλικας σκέψεις των γνώσεων του μεγά-
(λου νοῦς

ένος άρίστου άνδρός καθώς ο αδάμαντας... Αναπολέων
κόπτεται ο ύπνος του και τό φαγ
και έτσι δεν είνε ίδιον τοῦ καθενός ήλικά να θεωρη
έάν ή φύσις δεν τον διορή.

Και ίδου ή Ρόδος, ρεύ, ίδου και τό πήδημα, δρέ,
"Ο έστ' δια να ήτο ταιούτον ύψηλού και ήλικου
μεγίστου του νοῦς κρίσεως και γνώσεως
ο αιδίμιος Μπονοπάρετης

δεν εκάθησε ποτέ εις την τράπεζαν, ούτε τρία κάστα.

Τοῦτες χάρες ύψηλές ελχεν ο αιδίμιος

καθώς τό λές λαμπρές στολές,

λερμπαλέ, πιάστε την ταμπάκαρα του που έπινε ταμπάκο

να φανταστήτε και σεις της δόξης τό άκραιο!

Όταν κάποιος έπειράζε τον Έξαρχόπουλο για τούς γοιφώδεις

και άκαταλαβίστικους στίχους του, ο ποιητής τον εκδικήθηκε με τό

άκόλουθο άμίμητο επίγραμμα :

Όταν ή άρκουδά φορέ-

(σε λαχούρι

κι' έρωτευτεί γαϊδούρι,

και γεννήσει μελανούρι,

για δές μούρη!...

μια ἄφιναν τὲς φωλιές τους καὶ τὶς μονιές τους κ' ἔφευγαν γιὰ νὰ μὴν πέσουν στὰ δόντια τους.

Σ' αὐτὸ ὅλο τὸ διοσημεῖο τοῦ Κόσμου, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἐριβοῖας, ὄντας πολὺ γενναῖος ἄνθρωπος, ντρέπονταν νὰ φύγῃ, ὅπως ἔφευγε ὁ λαός, καὶ θέλησε ν' ἀντισταθῇ μὲ τὸ στρατὸ του ἐναντίον τῶν Σκυλοκέφαλων... Τότε οἱ στρατοὶ δὲν εἶχαν ντουφέκια, κανόνια καὶ χειροβομβίδες, ὅπως σήμερα, ἀλλὰ δοξάρια, κοντάρια, ἀσπίδες καὶ σπαθιά. Μὰ οἱ Σκυλοκέφαλοι ρίχτηκαν ἀπάνω στὸ βασιλιά καὶ στὸ στρατὸ του σὰ φοβερὴ πλημμύρα κι ὀργὴ Θεοῦ καὶ τοὺς ἔφαγαν ὅλους ζωντανούς. Τριγύριζαν ὕστερα τὸ Κάστρο, ποὺ κάθονταν μέσα ἡ Νεραϊδοβασίλισσα μὲ τὶς σαράντα δοῦλες τῆς, μὰ ἦταν ψηλοὶ σὰν καὶ σήμερα οἱ τοῖχοι του, ἡ θύρα σιδερένια καὶ δὲ μπορούσαν νὰ μποῦν μέσα νὰ φᾶν καὶ τῇ Νεραϊδοβασίλισσα μ' ὅλες τὶς δοῦλες τῆς. Μὴ μπορώντας λοιπὸν νὰ κάνουν τίποτ' ἄλλο, γκρεμοτσακίστηκαν κ' ἔφυγαν.

Δὲ πέρασε ἀπὸ τότε πολὺς καιρὸς, κι ὁ κόσμος, ποῦχε πάρει τὰ ὄρη καὶ τὰ βουνὰ ἀπὸ τὸ φόβο του, γιὰ νὰ γλυτώσῃ, ἄρχισε νὰ κατεβαίνει λίγο-λίγο στὰ καμένα κ' ἐρειπωμένα σπιτίγια του. Τότε κ' ἡ Γιάννω, ἡ Νεραϊδοβασίλισσα, μὴν ἀκούοντας πιά βουὴ πολέμου, πῆρε θάρρος κι ἀνοίξε τὴ σιδερένια θύρα τοῦ Κάστρου, γιὰ νὰ ρωτήσῃ ποὺ βρίσκονταν ὁ Βασιλεὺς ὁ ἄντρας τῆς, καὶ μαθόντας τὴν καταστροφὴ του μ' ὅλο του τὸ στρατὸ, ἔνιωσε τέτοια λύπη στὴν καρδιά τῆς, ὥστε ἄσπρισαν μονομιᾶς ὅλα τὰ μαλλιά τοῦ κεφαλιοῦ τῆς καὶ πέθανε ἀνάμεσα στὶς σαράντα δοῦλες τῆς.

Στὴ στιγμὴ ἀγρίεψε ἡ Λίμνη, σήκωσε κύματα μεγάλα κι ἄσπρισε ἀπὸ τὸν ἀφρὸ τῶν κυμάτων, σὰ νὰ ἦταν χιονισμένη. Τότες ἀκούστηκε ἓνα μεγάλο καὶ θλιβερὸ μοιρολόϊ, ἀπ' ἄκρῃ σ' ἄκρῃ τῆς Λίμνης, κ' ἡ πεθαμένη Νεραϊδοβασίλισσα ἔγινε καπνὸς καὶ στάχτη!

Εἶπε ὁ κόσμος ὅτι τὴν εἶχαν ἀρπάξει οἱ τριάντα ἐννιά ἀδερφές τῆς καὶ τὴν ἔθαψαν, ποῖος ξέρει ποῦ...

Ὑστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τῆς Νεραϊδοβασίλισσας τῆς Γιάννως, ἄρχισαν οἱ Ἐριβοῖωτες νὰ μαζεύονται λίγοι-λίγοι μέσα στὸ Κάστρο, ποὺ ὀνομάστηκε ἀπὸ τότε « Κάστρο τῆς Νεραϊδῆς », γιὰ νὰ ναι ἀσφαλισμένοι ἀπὸ ἄλλες ἐπιδρομές. Ἐχτισαν ἐκεῖ πολλὰ σπιτίγια κ' ἔφτιασαν ἀκέρια πολιτεία, ποὺ ὀνομάστηκε Γιάννινα, γιὰ τιμὴ τῆς Νεραϊδοβασίλισσας τῆς Γιάννως...

2. Η ΜΑΓΕΜΕΝΗ ΛΙΜΝΗ

Ἦταν ἡ πρώτη χρονιά ποὺ εἶχα πάγῃ στὴν ἀγαπημένη μου Θεσσαλία, ποὺ τὴν ἀγάπησα καὶ τὴν ἀγαπῶ σὰν δευτέρῃ μου πατρίδα, γιὰτὶ μ' ἔθρεψε στὴν ἀγκαλιά τῆς δέκα πέντε τόσα χρόνια, τὰ καλύτερα χρόνια τῆς ζωῆς μου, τὰ χρυσὰ μου νιάτα, φιλοξενάει γιὰ πάντα στὰ σπλάγχνα τῆς τὰ κόκκαλα τῆς πρώτης μου Ἀγάπης καὶ τὰ κόκκαλα δυὸ παιδιῶν μου, κ' ἡ ἀνάμνηση αὐτῆς τῆς χώρας σκορπáει πάντα στὴν καρδιά του μίαν ἄρρητη γλύκα, τὴν γλύκα τῆς εὐγνωμοσύνης μου...

Ἦμουν δὲν ἦμουν δεκοχτὼ χρονῶν, σ' ἐκείνη τὴν ἀσυλλόγιστη χρυσῇ ἡλικίᾳ, πού, ὅσα κι ἂν ξέρῃ κανεῖς, δὲν ξέρει τίποτε, γιὰτὶ τοῦ λείπει τὸ σπουδαιότερο ἐφόδιο τῆς ζωῆς του : ἡ πεῖρα, ποὺ κάνει καὶ τὸν πλιὸ ἀγράμματο σοφὸν στὸ εἶδος του...

Κατοικοῦσα στὸ Μεσντάνι, ἓνα θαυμάσιο καμπήσιο χωριό, ἀνάμεσα Τρικ-

κάλου καὶ Καρδίτσας, λίγο νοτιώτερα ἀπὸ τὸν δεξιὰ ὄχθη τοῦ Πηνειοῦ καὶ μιάμιση ὥρα μακρὰ ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα. Ἡ ἀπόσταση αὕτη αὐξομειώνεται ἀναλόγως τῶν ποδαριῶν ἢ τοῦ ἀλόγου, πῶχει κανεὶς στὴν διάθεσή του. Ἀλλ' ἐγὼ τὰ κανα αὐτὸ τὸ διάστημα μισὴ ὥρα ἢ τὸ πολὺ τρία τέταρτα τῆς ὥρας, γιατίι μὲ κυρίευε ὁ ἐνθουσιασμός τῆς πηλάλας, ὅταν καβαλλίκευα τὸν φτεροπόδαρο Ψαρρῇ μου, κ' ἔτρεχα σὰν μανιωμένο σύννεφο ἀπάνω στὸν πανέμορφο, πλατύχωρον, σταρόσπαρτον κι ἀνθόσπαρτον θεσσαλικὸν κάμπο, τόσο πού μ' εἶχε μάθει ὁ κόσμος καὶ μὲ γνῶριζε ἀπὸ τὰ φτερανέμισμα τοῦ ἀλόγου μου κ' ἔλεγε βλέποντάς με ἀπὸ μακρὰ :

— Νά ὁ ἄσπρος Καβαλλάρης!

Κι ἂν τύχαινε νὰ ἰδῇ ἐμένα χωρὶς τ' ἄλογό μου ἢ τ' ἄλογό μου χωρὶς ἐμένα, δὲν γνῶριζε οὔτε ἐμένα οὔτε ἐκεῖνο. Τόσο εἶχαμε συνδεθῇ, συνδυαστῇ καὶ συνταυτιστῇ ἄνθρωπος καὶ ζῶο, ἐγὼ κ' ἐκεῖνο τ' ἄλογο, πού τ' ἀγαποῦσα σὰν ἓνα καλὸ σύντροφό μου. Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνο μ' ἀγαποῦσε ὡς μοναδικὸν ἀφέντη του καὶ γι' αὐτὸ δὲν δέχονταν ἄλλον καβαλλάρη στὴν ράχη του ἐξὸν ἀπὸ μένα. Ἀλλ' ἄς μιλήσωμε ἐγωῖστικώτερα καὶ διὰ τοὺς δυὸ μας πρὶν φτάσωμε στὴν Μαγεμένη Λίμνη : Κ' ἐγὼ ὡς καβαλλάρης κι ὁ Ψαρρῆς μου ὡς ἄλογο δὲν εἴμασταν τυχαῖοι. Ὁ κόσμος δὲν παينάει ἄδικα...

Ἐνα ὥραϊο χινοπωριάτικο πρωτὶ, πού ἔλουζε ὁ ἥλιος ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ὅλην τὴν Θεσσαλίαν καὶ δὲν φαίνονταν κανένα σύννεφο στὴν θεσσαλικὸν οὐρανόν, προγεύτηκα, φόρεσα τ' ἄρματά μου — πλειότερο γιὰ στολισμό μου καὶ λιγότερο γι' ἀσφάλειά μου, γιατίι οἱ κλέφτες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς δὲν συνήθιζαν νὰ κυνηγοῦν τοὺς κενταύρους καὶ τοὺς ἀνέμους, — καβαλλίκεψα τὸν Ψαρρῇ μου καὶ σὲ μιά στιγμή βρέθηκα στὸν Πηνειό, σ' ἄλλη μιά τὸν πέρασα μ' ἓνα εἶδος σχεδίας, κι ὅσο νὰ πῶ ἓνα κλέφτικο τραγούδι, διάβηκα τὴν Αἰ - Κυριακή, ἓνα ὠμορφοχωριὸ ἀριστερά, καὶ τὸν Λόγγο τοῦ Ἀχμέτ ἀγα, ἄλλο ἓνα χωριὸ δεξιὰ, κι ἔφτασα στὰ Τρίκκαλα.

Ἦμουν σύννεφο; Ἦμουν σφοδρὸς νοτιάς; Οὔτε τὸ ἓνα ἤμουν οὔτε τὸ ἄλλο... Ἦμουν ἓνα παλληκάρι δεκοχτῶ χρονῶν, μ' ἐθνικὸν ἐνθουσιασμό στὰ στήθια μου, μ' ἄρρητη περηφάνεια γιὰ τὴν ἡπειρωτικὴ μου καταγωγή, μὲ φλογερὴν ἀγάπη στὴν καρδιά μου, καὶ κάτωθι μου ἓνα ἄλογο, πού μοῦ τὸ ζήτησε κι ὁ Βασιλιάς, ὅταν, ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια, ἦρθε νὰ ἐπισκεφτῇ γιὰ πρώτη φορὰ τὴν Θεσσαλίαν ἐλεύθερη, εὐτύς πού γκρεμοτσακίστηκε ὁ τύραννος Τοῦρκος ἀπ' ἐκεῖ.

Μπαίνοντας στὰ Τρίκκαλα, ὅσοι Τοῦρκοι βρέθηκαν μπροστὰ μου — κ' ἦταν πολλοὶ τότε Τοῦρκοι ἐκεῖ τὸν καιρὸ τῆς Τουρκιάς — στάθηκαν καὶ μὲ κοίταζαν μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτὸ καὶ θαυμαίνονταν τὸν Ψαρρῇ μου καὶ θαυμαίνονταν κ' ἐμένα, πού ἤμουν τέτοιος καβαλλάρης κ' εἶχα καὶ τέτοιο ἄλογο!

Οἱ Τοῦρκοι εἶναι καβαλλάρηδες κι ἀλογολάτρες· γι' αὐτὸ καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἰδῇ σήμερα στὴν Θεσσαλίαν οὔτε ἓνα καλὸ ἄλογο, ἀφόντας ἐφυγαν αὐτοί, (κ' εἶναι ἴσως ἡ μόνη ἀρετὴ πού εἶχαν οἱ Ἀντίχριστοι) ἀπὸ τὴν πανέμορφη μᾶς Θεσσαλίαν, πού νομίζει κανεὶς ὅτι εἶναι φκιασμένη ἐπίτηδες ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ περπατιέται καβάλλα καὶ νὰ γεννάει καὶ νὰ θρέφει ἄλογα, κι ἄλογα πού εἶχαν στὰ μυθικὰ χρόνια κεφάλι ἀνθρώπινο, καὶ γι' αὐτὸ ἔκανε θαύματα τὸ Θεσσαλικὸ Ἱππικὸ ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν ὡς τὴν Ἰνδία μὲ τὸν Μέγαν Ἀλέξαντρο, κι ὡς ἔξω ἀπὸ τὴν Ρώμην μὲ τὸν Μέγαν Πύρρον.

Φτάνοντας στὰ Τρίκκαλα, ἔβαλα τὸν Ψαρρῇ μου σ' ἓνα χάνι καὶ βγήκα

στην αγορά. Τέλειωσα ἐκεῖ κάτι δουλειές πού εἶχα, ἀντάμωσα τὸν γιατρό τὸν Ραδινό, πού ἦταν τὸ μόνο ἐθνικό μας κέντρο τότε, τὸν Δημήτρη τὸν Δάσκαλο, φίλον καὶ συμπατριώτην μου, καὶ κάτι ἄλλους φίλους ἀκόμα, κ' ὕστερα γύρισα στὸ χάνι· κατὰ τὸ δειλινὸ τράβηξα ἔξω τὸν ἀγαπημένον μου τὸν Ψαρρή, καβαλ-λίκεψα κι ἔφυγα γιὰ τὸ Μεσντάνι.

Ὅταν ἔρχομουν ἀπὸ τὸ Μεσντάνι στὰ Τρίκκαλα, ἦμουν Νότος· κι ὅταν γύριζα ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα στὸ Μεσντάνι, ἦμουν Βορριάς.

Μόλις βγῆκα ἔξω ἀπὸ τ' ἀμπέλια τὰ Τρικκαλινά, τί νὰ ἰδῶ ! Θᾶμα καὶ κα-κό ! Ὅλη ἡ περιφέρεια τοῦ χωριοῦ Ἀϊ - Κυριακῆ ἦταν πλημμυρισμένη καὶ σκε-πασμένη ἀπὸ κατακάθαρο νερό, σὰν νὰ ἦταν λίμνη. Κύματα ἀσημένια, τὸ ἕνα πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο, χόρευαν ἀπάνω στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ...

Τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ τῆς Ἀϊ - Κυριακῆς, τὰ δέντρα, τὰ χοντρά ζῶα, τὰ πρόβατα, οἱ ἄνθρωποι πού πήγαιναν πέρα - δῶθε, τὰ πάντα ὅλα καθρε-φτίζονταν μέσα στὸ νερό καὶ φαίνονταν ἀναποδογυρισμένα ! Ἐκανα τὸν Σταυ-ρό μου ἔτριψα τὰ μάτια μου γιὰ νὰ βεβαιωθῶ ἂν ἦμουν ξυπνητὸς ἢ ὄχι, ἂν ἔβλεπα ὄνειρο ἢ ἀληθινὰ πράγματα, καὶ βεβαιώθηκα ὅτι ἔβλεπα ἀληθινὰ καὶ σωστὰ πράγματα κι ὅτι εἶχα μπροστά μου μιὰ κατακάθρη λίμνη σὰν ἀπ' ἀνα-λυμένο ἀσήμι· ἀλλὰ πῶς αὐτὴ ἡ λίμνη βρέθηκε τὸ δειλινὸ ἐκεῖ πού δὲν ἦταν τὸ πρωί;... Πῆγα νὰ μουρλαθῶ μ' αὐτὸ τὸ μυστήριο. Ἡ μόνη καὶ πρόχειρη ἐξή-γηση γιὰ μένα ἐκείνην τὴν στιγμή ἦταν ὅτι αὐτὴ ἡ λίμνη ἦταν ἀποτέλεσμα κά-ποιας ἐξαφνικῆς πλημμύρας τοῦ Πηνειοῦ, πῶρχεται ἀπάνω ἀπὸ τὶς πλαγιές τοῦ Πίνδου.

— Ἐλίωσαν τὰ χιόνια, εἶπα μέσα μου, ἀπὸ τὸν γλυκὸν ἥλιο καὶ κατέβασε καὶ πλημμύρισε ὁ Πηνειός ! χωρὶς νὰ σκεφτῶ ὅτι τὰ νερά τῶν πλημμυρῶν δὲν εἶναι κατακάθαρα σὰν τὸ δάκρυ, ἀλλὰ θολὰ καὶ κοκκινωπὰ σὰν κεραμίδι πού βγαίνει ἀπὸ τὸ καμίνι του.

Τί προχειρότερος συλλογισμὸς ἀπ' αὐτὸν σὲ τέτοια ἡλικία καὶ μὲ τέτοιες γνῶσες καὶ μὲ τέτοια πείρα τῶν πραγμάτων;

Σταμάτησα τὸν Ψαρρή μου καὶ κοίταζα τ' ὠραῖο καὶ μαγευτικὸ θέαμα καὶ δὲν χόρταινα...

— Νὰ εἶχα μιὰ βάρκα, ἔλεγα, τί ὠραῖα πού θάλαμνα;

Σκέφτηκα - σκέφτηκα τί νὰ κάνω κι ἀποφάσισα νὰ γυρίσω στὰ Τρίκκαλα καὶ νὰ ξευχτήσω ἐκεῖ, μὴν τολμώντας νὰ τὰ βάλω μ' ἕνα τέτοιο φοβερὸ στοιχειὸ ποῦναι τὸ Νερό. « Νερό, φωτιά καὶ κακὴ γυναῖκα εἶναι τὰ τρία φοβερῶτερα στοι-χειὰ τοῦ Κόσμου... ».

Γυρίζοντας, σὰν νικημένος στρατηγός, χωρὶς ὄρεξη, χωρὶς τρέξιμο, συνάν-τησα ἔξω ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα ἕνα κομποῦνι Μεσντανίτες, ἄντρες καὶ γυναῖκες, ποῦρχονταν γιὰ τὸ χωριό, ἄλλοι πεζοὶ κι ἄλλοι καβάλλα.

— Ποῦ πηγαίνετε ; τοὺς ρώτησα μὲ δραματικὸ ὕφος.

— Στὸ χωριό μας !... μοῦ ἀποκρίθηκαν ὅλοι μ' ἕνα στόμα καὶ μὲ κάποια ἀπορία.

— Πῶς θὰ πᾶτε, τοὺς εἶπα, πού ξεχείλισε ἡ Σαλαμπριά¹⁾ κ' ἔφτασε ὡς δῶθε ἀπὸ τὴν Ἀϊ - Κυριακῆ ;

— Δὲν μπορεῖ, ἀφεντικό, νᾶναι σωστὸ αὐτὸ πού λές !... μοῦ εἶπε ἕνας, ὁ Μῆτρος - Τζουβάρας.

1. Ὁ Πηνειὸς λέγεται ἀπὸ τὸ λαὸ « Σαλαμπριά » κ' εἶναι ἄγνωστο πῶς ἔλαβε αὐτὸ τὸ ὄνομα. [Σημ. X. Χρ.].

— Πῶς δὲν εἶναι σωστό; τοῦ ἀπάντησα, ἀφοῦ ξεκίνησα γιὰ τὸ χωριὸ κι ἅμα βγῆκα ἔξω ἀπὸ τ' ἀμπέλια ἀγνάντεψα ὅλην τὴν Ἀϊ - Κυριακὴ νὰ κολουμπάη στὰ νερά τῆς πλημμύρας καὶ γύρισα πίσω;

Ἦταν τόσο σοβαρὸς ὁ τόνος ποὺ πρῶτερά αὐτὰ τὰ λόγια, ὥστε μαύρισαν οἱ ἀνθρώποι κι ἄρχισαν νὰ πιστεύουν ὅτι εἶχε πλημμυρίσει ὁ Πηνειὸς, ὅταν ξέσπασε στὰ γέλια ὁ Μῆτρος Τζουβάρας, λέγοντάς μου :

— Μπαῖς καὶ σὴ γέλαση, ἀφεντικό, ἡ « Μαγεμένη Λίμνη »;

— Ἀαῖ! Αὐτὸ θᾶναι! εἶπαν κι ὅλοι οἱ ἄλλοι κι ἄρχισαν νὰ γελοῦν κι αὐτοὶ εἰς βάρος μου.

— Τί πρᾶμα εἶν' αὐτὴ ἡ « Μαγεμένη Λίμνη », τοὺς ρώτησα μὲ μεγάλη περιέργεια. . .

Τότε ὁ γεροντότερός τους μοῦ εἶπε :

— Θὰ σ' ἀφηλογηθῶ. . . Σὲ κάποιο χωριὸ ἐδῶ γύρα, — ὅχι στὸ Μισντάν, ἓνας παπαῖς, διαβολόπαπας, ἀφεντικό, κακὴ του ἡμέρα καὶ μαύρη του — ἀμάρτησε μὲ τὴν θυγατέρα του μέρα μεσημέρι. Φούσκουσε ἡ Σαλαμπριά ἀπὸ τὴν μεγάλη ἀμαρτία κι ἐπνιξε ὅλουν τοὺν Κάμπου ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα ὡς τὰ Φάρσαλα, π' ὤφευγαν κατὰ κεῖ γιὰ νὰ γλυτώσουν, καὶ τοὺς ἐπνιξε καὶ τοὺς δυό! Ἀπὸ τότες κάπουτες - κάπουτες, ἀκροχινόπωρο καὶ τοὺν χειμῶνα, ὅταν, ὕστερα ἀπὸ βροχές, εἶναι κατακάθαρη καὶ θαλπερὴ ἡ μέρα, λιμνώνει ἡ Κάμπους ποῦ καὶ ποῦ, γιὰ νὰ μᾶς θυμίζῃ τὴν ἄλυωτη ἀμαρτία ἐκείνου τοῦ ἀναθεματισμένου τοῦ παπαῖ, ποὺ τρέχει μὲ τὴν θυγατέρα του ὁλόγυρα τοὺν Κάμπου μέρα - νύχτα καὶ δὲν βρίσκει λαρωμὸ κ' ἡσυχία ποτές. Θὰ τρέχῃ, θὰ τρέχῃ ὡς τὴν Δευτέρα Παρουσία, ποὺ θὰ τὸν δικάσῃ ἡ Θεός! Αὐτὸ τὸ λίμνιωμα, ἀφεντικό, τὸ λέμε ἡμεῖς οἱ Γκααραγκούν'δης « Μαγεμένη Λίμνη ».

Καὶ τελειώνοντας τὴν « ἀφηλογία » του ὁ γερομεσντανίτης ξεκινήσαμε γιὰ τὸ χωριό.

Τ' ἄλογό μου στενοχωριῶταν νὰ περπατάῃ μὲ τὸ βῆμα τῶν ἀλόγων καὶ τῶν ζωντοβολιῶν τῶν χωρικῶν κι ὅλο δάγκανε τὰ χαλινάρια του καὶ σήκωνε τὸ κεφάλι του κι ἴδρωνε ἀπὸ τὴ στενοχώρια του καὶ τὸν θυμὸ του, ποὺ δὲν τ' ἄφινε λεύτερο νὰ φάῃ σὲ μιὰ στιγμή τὸ διάστημα τοῦ δρόμου, ποῦχε νὰ κἀνῃ ὡς τὸ Μεσντάνι, κι ὅλο φυσοῦσε κι ἄφριζε καὶ φουρμανοῦσε.

Βγαίνοντας ἔξω ἀπὸ τ' ἀμπέλια τὰ τρικκαλινά, κοίταξα πρὸς τὴν Ἀϊ - Κυριακὴ, ποὺ ἦταν ὁ δρόμος μας, καὶ δὲν εἶδα τὴν πλημμύρα ἢ τὴν « Μαγεμένη Λίμνη » τῶν χωρικῶν τοῦ Κάμπου τῆς Θεσσαλίας. Εἶχε ἐξαφανιστῇ μ' ὅλα τὰ φαιὰ νερά της καὶ χλόιζε στὴν θέσῃ της τ' ὠραῖο λιβάδι καὶ κούρνιαζε ἡσυχὸ - ἡσυχὸ τὸ δεντρόφυτο καὶ ὁμορφὸ χωριό!

— Δὲν σοῦ εἶπαμῃ ἡμεῖς, ἀφεντικό, ὅτι σὴ γέλαση ἡ Μαγεμένη Λίμνη;

Ἀποσβολώθηκα καὶ λούφαξα, ἀπόλυσα τὰ χαλινάρια τοῦ Ψαρρῆ μου κι ἔγινα βορριάς ἀπὸ μπροστά τους.

Ὑστερα ἀπὸ χρόνια, διαβάζοντας τὴν Φυσικὴ, εἶδα τί γράφει γιὰ τὸν Ἀντικατοπτρισμὸ καὶ κατάλαβα ὅτι ἡ « Μαγεμένη Λίμνη » τοῦ Κάμπου τῆς Θεσσαλίας, ποὺ κυνηγάει τὸν ἀμαρτωλὸ τὸν παπαῖ μὲ τὴν θυγατέρα του, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ φαινόμενο τοῦ Ἀντικατοπτρισμοῦ.

[Περιοδ. « Ἐπιστημονικὴ Ἰχώ », Α', 1907, σ. 32 - 34, καὶ « Νέα Ἑστία », Α', 1927, σ. 344 - 347].

διότι ἡ ἔμπνευσις τῶν εἶνε ἀληθῆς, ἄμεσος, ἀνε-
πηρεάστος καὶ φυσικὴ.

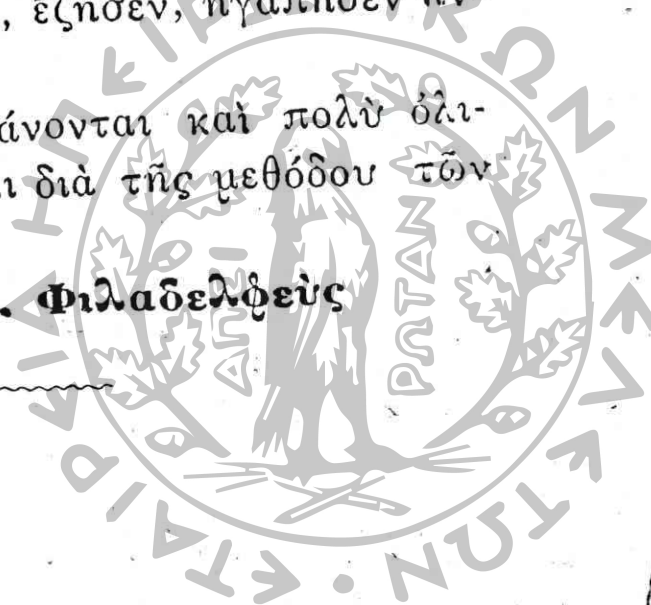
Τί ἀποτυχία θὰ ᾔσαν τὰ Διηγήματα ταῦτα ἡ
μᾶλλον αἱ ἡθογραφίαι αὗται, ἐάν, μὲ αὐτὴν τὴν
δημώδη γλῶσσάν των, μᾶς περιέγραφον ἦθῃ καὶ
μα τῆς γαλλικῆς Αὐλῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'
τῆς συγχρόνου παρισινῆς ζωῆς !

Ὁ κ. Χρυστοβασίλης ἐν τῷ μεγάλῳ του ἐνθου-
σιασμῷ ὑπὲρ τοῦ δημοτικοῦ ιδιώματος κατακε-
ραυνοῖ τοὺς διδασκάλους καὶ διατείνεται ὅτι μό-
νῃ αὐτῇ εἶνε ἡ ἀληθῆς γλῶσσα τοῦ ἔθνους καὶ
ὅτι αὐτὴ μόνῃ ἐκφράζει τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς
ιδέας τῶν Ἑλλήνων.

Εὐτυχῶς ὅτι ὁ κ. Χρυστοβασίλης ἐφόρεσεν
εἰς τὰς χωρικὰς του καὶ τὸ ἰδικόν των ἔνδυμα
καὶ δὲν τὰς ἐνέδυσε μὲ κ ο ρ σ έ δ ε ς, μ π ο ὕ-
σ τ ο ν καὶ φ ο υ λ ά ρ. Ἡ γλῶσσά του ἡ ἀπλὴ
εἶνε ρέουσα καὶ γλαφυρὰ, οὐδαμοῦ ἐνοχλοῦσα
ἢ στενοχωροῦσα τὸν ἀναγνώστην. Καὶ τοῦτο
διότι ἐκ παιδὸς ἀνετράφη, ἔζησεν, ἠγάπησεν ἡν-
δρώθῃ μὲ αὐτήν.

Αἱ γλῶσσαι δὲν μανθάνονται καὶ πολὺ ὀλι-
γώτερον δὲν ἐπιβάλλονται διὰ τῆς μεθόδου τῶν
συνεντεύξεων . . .

Ἀλέξ. Φιλαδελεφεὺς

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΑ ΣΤΟΝ ΠΙΝΤΟ⁽¹⁾

ΥΓΟΝΑΝ τὰ Χριστούγεννα.
Εἶταν ὁ φοβερός καὶ τρομερός χειμώνας τοῦ
1890. Χειμώνας τέτοιος, ποῦ δὲν τὸν θυμῶνταν
οἱ γερωντότεροι νὰ ξάχῃ γαίνει στὴν ~~ἐκείνη~~ ^{ἐκείνη} τους. Κάθε μέρα
χιόνι, ~~κάθε~~ ^{κάθε} νύχτα χιόνι, καὶ αὐτὴ ἡ ~~ἐκείνη~~ ^{ἐκείνη} θάσταζε
ἀπὸ ~~τὸν~~ ^{τὸν} Ὀκτώβρη ὡς τὸν Μάρτη, ~~Νόμιζε κανεὶς~~ ^{Νόμιζε κανεὶς} ὅτι
ὁ Θεὸς ἐκείνη τὴ χρονιά εἶχε σποδιάσει ὅλο τὸ νερό του ~~ἐκείνη~~ ^{ἐκείνη}
χιόνι. Χειμώνας μὲ δόντια ποῦ λέει καὶ ὁ λόγος.

(1) Αὐτὸ τὸ διήγημα δημοσιεύτηκε πρώτη φορὰ τὰ Χριστούγεννα τοῦ
1893 στὴν «Ἀκρόπολη» σὲ διὰ φύλλα. Τότε στὸ δεύτερο φύλλο, εἶχε
δημοσιευτὴ ἡ ἀκόλουθη κρίση, γιὰ τὴν ὁποία εὐχαριστῶ πολὺ τὸν ἰδιοκτήτη
καὶ διευθυντὴ τῆς κ. Β. Γαβριηλίδου:

«ΚΑΡΜΟΚΑΝΙ ἀληθινὸ, μεθ' ὅλην τὴν τουρτουριστικὴν πιστότητα τῆς
ἀπεικονίσεως τῆς χιόνος καὶ τοῦ παγετοῦ. ὑπῆρξε διὰ τοὺς ἀναγνώστas τῆς
«Ἀκροπόλεως» τὰ «Χριστούγεννα στὸν Πίντο», τὸ θαυμάσιον διήγημα
τοῦ κ. Χριστοδασίλη.

«Ζωή, αἶσθημα, περιγραφὴ πρώτης δυνάμεως, εἰκόνες ἀμιμήτου πιστό-
τητος, φράσις ἀπλὴ κατ' ἀρχὰς φαινομένη, ἀλλὰ περισσῶς λελαξευμένη
καὶ εἰκονιστικωτάτη ἐν τῇ σωφροσύνῃ τῆς, λέξις τελείως ἐπιτυχής, γνη-
σίως εἰκαστική, ἀκριβολογημένη καὶ παραστατικὴ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ

Στις 21 τοῦ Δεκεμβρίου, τέσσερες μέρες μπροστά ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα, εἶχα ξυπνήσει πολὺ πρῶτ', καὶ καταγίνε-
 μουν ν' ἀνάψω τὴν φωτιά. Εἶλα καὶ κάθουνα, δόξα τὸν
 Θεὸ, εἶχα πολλά, πάρα πολλά, καὶ τὰ εἶχα βάλει μὲ τὸν
 καιρὸ τους, γιατί εἶχα καταλάβει ἀπὸ τὸ σκυλλὶ τοῦ γεί-
 τονά μου, ποῦ ἦρα ξημερώνοντας τὸν ~~αὐτὸν~~ Σωτήρη, νὰ
 κοιμᾶται κουκουρα καὶ νᾶχη τὴ μύτη του χωμένη μέσ-
 σὰ σκέλια του, ὅτι θὰ εἶχα μὲ χειμῶνα μεγάλον. ^{ἐκείνην ἡμέραν} Αὐτὸ
 μου τῶχει μάθει ὁ πιστικὸς τοῦ σπιτιοῦ μου — Θιὸς σχω-
 σὲς 'τον — ὅταν πήγαίνα σὰ πρόβατα, ἕνας ψηλὸς γέρον-
 τας ὡς ἐκεῖ ἀπάνω, ποῦ ~~ἔχιδνε~~ ἐξῆντα χρόνια πιστικὸς, κι'
 ἤξερε ὅλα τ' ἄστρια μὲ τ' ὁριμὰ τους, πότε βγαίνουν
 καὶ πότε βασιλεύουν, σὰν πῶς ἤξερε τὰ πρόβατα καὶ
 τὰ γίδια τοῦ κοπαδιοῦ, ποῦ βοσκοῦσε. Ὅθεν εἶχε φέξει
 καλὰ κι' εἶχα ἀκόμα τὴ λάμπα μου ἀναμμένη. Ζύγωσα
 στὸ παραθύρι καὶ κύττοζα ἔξω : χιόνι καὶ κακὸ. ^{Μία} Μία
 πήχη εἶχαν οἱ δρόμοι τῶν Τρικκάλων. Ὅλη ἡ γῆ ^{ἦταν} εἶταν
 σαβανωμένη μὲ τὸ κάτασπρο τοῦ χιονιοῦ σεντόνι. Νέκρα
 καὶ βουθαμάρα σ' ὅλη τὴν πόλη. Οἱ δρόμοι ἐρημοί.
 Ἀληθινὴ εἰκόνα νεκρόπολης ! Κάθε σπίτι καὶ ^{ἐνός} μεγάλου

« τοῦ περιβάλλοντος καὶ τοῦ γράλλοντος πρὸ παντός. Νομίζει τις, ὅτι ἀνα-
 « γινώσκων τὴν διὰ τῆς χιόνος περιπλάνησιν, ὅτι βλέπει τὴν ἐκτυπωτικὴν
 « λευκότητά της, ὅτι αἰσθάνεται τὸ περόνιασμα τοῦ ψυχροῦ, ὅτι φρίσσει πρὸ
 « τοῦ ἀκούσματος τῶν λύκων, ὅτι ἐτοιμάζεται εἰς τὴν κατ' αὐτῶν ἀμυναν
 « μὲ το « γκλιάρ, γκλιάρ » τῶν σκύλων.

« Ἡ δυνατὴ αὕτη ἐκτάκτως καὶ γραφικωτάτη περιγραφὴ τοῦ τραχέως
 « χειμῶνος ἐν τῇ βορείῳ Ἑλλάδι, τὸ κυνήγημα αὐτῶ τῶν λύκων καὶ τῶν
 « ἀγριοχοίρων μέσα σὲ λόγγους, σὲ μονοπάτια, σὲ κακοτοπιές, σὲ νεροσυρ-
 « μέες, εἶναι ἀναμφιλέκτως μία τῶν ωραιότερων σελίδων τῆς νεωτέρας φιλῶ-
 « λογίας μας, καὶ δὲν διστάζομεν νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὁ Τουργκένιεφ εἰς τὸ
 « ἡμερολόγιον τοῦ Κυνηγοῦ » ἔα ἤτο εὐτυχής, ἂν τὴν προσέθετε. Ἦ εἰλε-
 « κρινῇ συγχαρητήριά μας πρὸς τὸν κ. Χρηστοβασίλην.

τάφος, καὶ κάθε καπνοδόχος, ποῦ ἀπόλαε καπνὸ τὸν ἀνήφορο, πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ γιγάντιο ἐντάφιο θυμιατήρι. Μονάχα ποῦ καὶ ποῦ ἀκούονταν οἱ βραχνές καὶ λυπητερές φωνές τῶν σαλεπάδων ποῦ φώναζαν : σαλέπππ ! — σαλέπππ !, . . » σὰν πῶς ἀκούεται στὸ τρισκόταδο τῆς νύχτας ἡ κλαψάρικη φωνὴ τοῦ Γκιώνη, ποῦ φωνάζει : « γκιώνννν ! γκιώνννν ! » καὶ μοῦ φαίνονταν πῶς οἱ φωνές ἐκεῖνες τῶν σαλεπάδων : σαλέπ-επ-επ-επ ! . . . » εἶταν τὸ ψυχομάχημα καὶ τὸ χαροπάλεμα τῆς πόλης, ποῦ δὲ μπορούσε νὰ βαστάξῃ τὴ βαρυχειμωνιά, καὶ λαντζόδερνε γιὰ νὰ ξεψυχήσει, νὰ πεθάνῃ ν' ἀφανιστῇ. . . .

Σὲ λίγο, ἀκούω κούφιεσ πατημασιές : « γκροῦπ — γκροῦπ — γκροῦπππ ! » Ἔτσι ἀκούονται, ὅταν ὁ τόπος εἶναι χιονισμένος. Ἀφηκριοῦμαι καλὰ. Οἱ πατημασιές ἀκούονταν δυνατώτερα. Χωρὶς ἄλλο, κάποιος ἔρχονταν στὸ σπιτι μου. Σταμάτησαν στὴ θύρα μου καὶ μὲ τὸ σταμάτημα ἄκουσα ἓνα δυνατὸ « τὰκ — τὰκ — τὰκ ! » Παραξενεύτηκα. Δὲν περίμενα νὰ μῶρθῃ κανένας τόσο σύνταχα. Εἶπα μέσα μου, ὅτι κάποιος θὰ γύρευε τὸ γιατρὸ, ποῦ κάθονταν πλάϊ στὸ σπίτι μου, κι' ἔκανε λάθος, καὶ χτύπησε τὴ δική μου τὴν αὐλόθυρα, ἀντὶ τοῦ γιατροῦ, "Ὅσο ἐγὼ ἀργοῦσα ν' ἀκουστῶ πῶς πηγαίνω ν' ἀνοίξω, τόσο ἡ αὐλόθυρα βροντοῦσε δυνατώτερα α τὰκ — τὰκ — τὰκ » !!! μὲ βιάση, μ' ἀγανάκτηση, μὲ βλαστήμια. Ἐτρεῖξα ν' ἀνοίξω μὲ τὸ θυμὸ στὴ μύτη, κι' εἶμουν ἑτοιμος νὰ ψάλλω τὸν ἀναβαλλόμενον ἐκείνου, ποῦ ἔρχονταν στὰ καλὰ καθούμενα νὰ μοῦ χαλάσῃ τὴν ἡσυχία, νὰ μὲ βγάλῃ ἀπὸ τ' αὐλὶ μου. Ἀνοίγοντας τὴ θύρα, βρέθηκα πρόσωπο μὲ πρόσωπο μὲ τὸν Κώστα Καρανίκα τὸν ὑπρέτη τοῦ Τρίγγα καὶ πρὶν λάβῃ τὸν καιρὸ ἐκεῖνος νὰ μοῦ πῇ τὸ σκοπὸ ποῦθε, τὸν πρόλαβα ἐγὼ λέγοντας :

— 'Αά, ὦρέ ! Πῶς κι' ἐδῶ ; Μὴν τύχη κι' ἀρρώστησε τ' ἀφεντικό σου ;

— 'Οχι (μοῦ ἀπάντησε ἐκεῖνος) εἶναι καλά, καὶ μοῦ εἶπε ἡ ἐτοιμαστὴς γιὰ τὸ κυνήγι καὶ σὲ μιὰ ὥρα νὰ βρεθῇς στὸ σταθμὸ τοῦ σιδηροδρόμου. Θὰ πᾶτε στὰ Χάσια. Εἶναι ἄλλοι μαζύ

— Ποιοὶ ἄλλοι εἶναι ; (τοῦ εἶπα)

— Εἶναι, (μοῦ εἶπε) ὁ Τσιῶνος, ὁ Κοντός, ὁ Καστανός, ὁ Γιατρός κι' ὁ Βασιλάκης.

Τῇ στιγμῇ ποῦ μοῦ μιλοῦσε, τὸ στόμα του ὠμοιαζε μὲ θύρα ἀναμμένου φούρνου, ποῦ καπνίζει σὰν ἀσβεσταριά. Τόσος ἀχνὸς πολὺς ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στόμα του !

Ἄμα εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Κώστας, ἔστριψε γιὰ νὰ φύγῃ, ἀλλ' ἐπειδὴ μ' εἶδε ἀπρίθυμο, καὶ σὰ δίδουλο, ἔστριψε καὶ μοῦ ματάειπε :

— Ἀκουσες καλά ; Ὑστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα στὸ σιδηρόδρομο !

Κι' ἔφυγε «γκρούπ—γκούπ—γκρούππ !» μέσα στὸ χιόνι, ἀφίνοντας πίσω του ἀκέραιο σύννεφο ἀπὸ τὸν ἀχνό του.

Ἐνῶ ἐκεῖνος ἔφευγε, χωρὶς νὰ γυρίσῃ πίσω νὰ ἰδῇ, κι' ἔγινε ἄφαντος ἀπὸ μπροστά μου, ἐγὼ ἀκούμπησα στὴ θύρα καὶ ρωτοῦσα μέσα μου τὸν ἑαυτό μου, ἂν ἀλήθεια ἄκουσα τὰ λόγια τοῦ Κώστα Καρανίκα, τοῦ ὑπηρέτη τοῦ Τρίγγα, ἢ ἔπλασε ὁ νοῦς μου τὸ φάντασμά του, καὶ θὰ ἔμεινα γιὰ πολλὴν ὥρα, συλλογισμένος, ἂν δὲ μ' ἀνάγκαζε τὸ κρύο, νὰ γυρίσω μέσα στὸ σπίτι. Ἄμα μπῆκα μέσα στὸ σπίτι καὶ βρέθηκα σιμὰ στὴ θερμάστρα μου, κατάλαβα ὅλη τὴ γλύκα τῆς ζέστας, καὶ λογάριασα ὅλη τὴν κακοπόρεια τοῦ κυνηγιοῦ, μέσα στὰ χιόνια, στὰ λόγγα, στοὺς γκρεμούς, στοὺς ἀνηφόρους, στοὺς κατήφορους καὶ στὲς κακοτοπιές. . . ἀλλὰ πῶς ν' ἀποφύγω ; Τὸ θεωροῦσα ντροπὴ μου

νά μὴ πάγω, ἐγὼ ποῦ εἶμουν ὠνοματισμένος, ὅτι κυνη-
γοῦσα πάντα τοὺς κιντύνους.

Βρέθηκα σὲ μιὰ μεγάλη διβουλιά, ποῦ προτιμοῦσα νὰ
τύχαινα ἄρρωστος, γιὰ ν' ἀρνηθῶ, μὲ κάποια δικιολογιά.

Ἀπὸ τῆ μιὰ τῆ μεριά μ' ἀγκάλιαζε, σὰν ἡ πλειὸ ἐρω-
τότροπη καὶ τρυφερὴ ἀγαπητικὴ, ἡ φωτιά τῆς θερμάστρας,
ἡ ἥσυχία καὶ τὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης μου, κι' ἀπὸ τὴν
ἄλλη τῆ μεριά μὲ τραβοῦσε ἡ καλὴ συντροφιά, ἡ γλύκα
τοῦ κυνηγιοῦ, ποῦ θὰ κάναμε δυὸ μέρες ψηλὰ στὰ βουνὰ
τῶν Χασιῶν, μέσα στὰ χιόνια, κι' ἡ εὐχαρίστηση ποῦ
γεννᾷν οἱ κίντυνοι, ὅταν τοὺς περνάει κανέννας, καὶ τοὺς
θυμᾶται ὕστερα, σὰν ὄνειρο καὶ τοὺς βλέπει μὲ τὸ νοῦ, σὰν
εἰκόνα, ποῦ πετάει ψηλὰ στὸ γαλάζιο στρώμα τ' οὐρανοῦ,
σὰν κοπάδι πουλιῶν, ποῦ φεύγουν στὸν ἀγέρα, σὰν ἄσπρα
σύννεφα ψιλὰ καὶ πουμπουλένια, ποῦ ταξιδεύουν στὸ φύ-
σιμα ἀλαφροῦ ἀνέμου, καὶ πότε ἀναλυοῦνται καὶ χάνονται,
καὶ πότε ξανασμίγουν καὶ τρέχουν-τρέχουν γοργὰ κι' ἀσυλ-
λόγιστα στ' οὐρανοῦ τὰ διάπλατα πέλαγα, γιὰ ν' ἀπο-
χαθοῦν στὸ ἄπειρο. Σκέφτηκα, σκέφτηκα, σκέφτηκα
καὶ πότε ἔρριχνα τὴ ματιά μου στὴ φωτιά τῆς θερμάστρας
ποῦ ἄπλωνε μιὰ γλυκὴ καὶ ἀσπροκόκκινη φλόγα καὶ ροκα-
νοῦσε τὰ ξηρὰ ξύλα σιγὰ σιγὰ «κράκ...κράκ...κράκ». σὰν
τὸ μικρὸ σκυλλάκι, ποῦ ροκανάει τὰ κόκκαλα, ποῦ πετοῦν
ἀπὸ τὸ τραπέζι, καὶ πότε τὴν ἔρριχνα, στὸ χιόνι, ποῦ
ἔπεφτε ταπεινὰ-ταπεινὰ καὶ ἥσυχα ἥσυχα, ἀπὸ τὸν οὐ-
ρανό, σὰν ἄσπρα φύλλα ἀπὸ τ' ἀπριλιάτικα ἄνθια,
σὰν ψιλὰ-ψιλὰ φτερά ἀπὸ κορμὶ κύκνου «φφ. . . φφφ. .
φφφφ. . . »

Στὸ τέλος νίκησε ἡ φιλοτιμία, τὸ κυνήγι, ἡ συν-
τροφιά, τὰ κάλλη τοῦ χειμῶνα, καὶ στὴ στιγμὴ φέ-
ρεσα τὰ χειμωνιάτικα τὰ φορέματα τοῦ κυνηγιοῦ, ζώστηκα

τῇ φουσκεσθήκη μου καὶ τὰ μαχαίρια μου, κρέμασα ζερ-
διά μου ἓνα στρατιωτικὸ παγούρι γεμάτο κονιάκι, πῆρα
τὸ ντουφέκι μου παραμάσκαλα, καὶ τῇ στιγμῇ ποῦ
κλειούσα τὴ θύρα τοῦ σπητιοῦ μου ἔπесαν τὰ μάτια μου
ψηλὰ στὴ θερμάστρα, καὶ μοῦ φάνηκε πῶς ἄκουσα τὴ φλόγα
τῆς φωτιᾶς νὰ μοῦ λέη μ' ἀνθρωπινὴ καὶ ξάστερη φωνή:

—Τί! ζουρλὸς ποῦ εἶσαι καημένε, νὰ μ' ἀφήσης, νὰ
σῶστω καὶ σὺ νὰ τρέχης 'στ' ἄγρια βουνά!...

Ἐκλειςα τὴ θύρα γρήγορα-γλήγορα, γιὰ νὰ κόψω κάθε
κουθέντα μὲ τὴ ζέστα, κατέβηκα στὴν αὐλή, ἀνοιζα τὴν
ἐξώθυρα, καὶ βγαίνοντας τὴν ἔκλεισα μὲ τὸ κλειδί, κι'
ἔκανα τὸ σταυρό μου ἀπὸ συνήθειο, ποῦ μῶχει μείνει ἀπὸ
τὰ μικράτα μου, ὅταν εἴμουν πλειότερο εὐτυχισμένος, ἀπ'
ὅ,τι εἶμαι σήμερα, καὶ δὲ γνῶριζα τὸ ὄνομα τῆς ἐπιστή-
μης—τῆς ἐπιστήμης τῆς ψεύτικης—κι' ὅλες μου τὲς ἐλ-
πίδες κρεμοῦσα στὴ θρησκεία.

Στὴ διαταγμένη ὥρα βρέθηκα στὸ σταθμὸ τοῦ σιδη-
ροδρόμου, ὅπου ἀντάμωσα κι' ὅλους τοὺς ἄλλους, ποῦ μὲ
περίμεναν, καὶ κουβεντιάζοντας ἄλλοι ἔλεγαν πῶς θὰ πάω,
κι' ἄλλοι πῶς ὄχι.

Μπήκαμε στὸ σιδηρόδρομο, μὲ τὰ πέντε μας σκυ-
λιά—τὰ λαγωνικά—καὶ σὲ μιὰ ὥρα ἀπάνω κάτω, εἴμασταν
στὴν Καλαμπάκα, κι' ἀπ' ἐκεῖ, σκίζοντας τ' ἄγρια καίφο-
βερά βράχια, ποῦναι χτισμένα τὰ μοναστήρια τῶν Με-
τεώρων, τραθήσαμε γιὰ τὰ Χάσια, τὴν πατρίδα τῶν
Μπλαχαβαίων, φορτωμένοι ὁ καθένας τὰ χρειάζομενά
του, κάππα, ψωμί καὶ τὰ λοιπά.

Γιὰ νὰ εἶμαι ἀληθινότερος, λέω ὅτι δὲν εἴμουν οὔτε
εἶμαι, καὶ οὔτε θὰ εἶμαι ἴσως ποτέ, καλὸς κυνηγός. Μ'
ἀρέσει τὸ κυνήγι, ἀλλὰ καλύτερα στὸ πιάτο. Δὲ χάνω
ποτέ τὸν νοῦ μου, ὅπως τὸν ἔχασαν πολλοί. Δὲν εἶμαι

ὅμως καὶ γιὰ πέτασμα ὡς κυνηγός. Ματιάζω καλὰ τὸ στε-
κούμενο σημάδι, ἀλλὰ τὸ τρεχᾶτο δὲν τὸ πιτυχαίνω εὐ-
κοκα—εὐκόλα, γι' αὐτὸ ἀριὰ καὶ ποῦ σκότονα ἀγρίμι,
πῶτρεχε, ἢ πουλλὴ ποῦ πετοῦσε, κι' ὁ λόγος—ἄς τὸ εἰπῶ
κι' αὐτὸ—ποῦ προσκαλοῦμαι γιὰ μακρινὰ κυνήγια, δὲν εἶνε
ἄλλος παρὰ ὅτι τρέχω πολὺ, ὅτι κόβω δρόμο, ὅτι ξέρω νὰ
βάνω καρτέρια, κι' ὅτι τραγουδῶ κλέφτικα τραγούδια καὶ
ξέρω νὰ λέω παραμύθια τὸ βράδυ, ὅταν συμμαζεύομε-
στε σὲ κανένα ἐρημοκλήσι ἢ σὲ κανένα ἐρημομάντρι.

Ὅλη τὴν μέρα περβατήσαμε ἀνηφόρους, κατηφόρους,
λόγγα, μονοπάτια, κατοτοπιές, νεροσυρμές, καὶ φτάσαμε
στὴν Ἀσπροκκλησιά, φιλά στα τούρκικα τὰ σύνορα. Τὸ καλὸ
εἶταν ὅτι τὸ χιόνι, δυὸ καὶ τρεῖς πῆχες ἐκεῖ πέρα, εἶταν ξηρὸ
καὶ μοναχὰ καμμιὰ—δυὸ πιθαμὲς εἶταν σὰν ἀλεύρι σιμιγδάλι.
Οἱ στρατιωτικοὶ σταθμοί, τούρκικοι κι' ἐλληνικοί, εἶταν
ἐρημοί, γιατί οἱ στρατιῶτες, ἐξαιτίας ποῦ κλειῶνταν οἱ δρό-
μοι, ἔφυγαν, γιατί ἂν δὲν ἔφευγαν, θὰ κιντύνευαν νὰ πεθάν-
ουν τῆς πείνας. Σταματήσαμε νωρὶς ἀκόμα μέσα σ'
έναν τούρκικο σταθμό, ὅπου ἤβραμε στεγνὰ ξύλα, καὶ
πολὺ ὡμορφο κατοικεῖο, γιὰ νὰ περάσωμε τὴ βραδυὰ μας.
Ἀλήθεια περάσαμε μιὰ λαμπρὴ νύχτα, γιατί ὁ καθένας
μας εἶταν ἱκανὸς νὰ ξαχλιάζη τοὺς ἄλλους. Ἡ κούραση
μας εἶχε μουδιάσει τὰ ποδάρια καὶ τὸ βάρος τῆς πλάτης.

Φάγαμε μὲ τόση ὄρεξη, ποῦ μόνο σὲ τέτοιες περίστα-
σεις μπορεῖ ν' ἀχη κανεὶς, καὶ ξαπλωθήκαμε τρύγυρα—τρί-
γυρα στὴν ὡμορφη φωτιά, ποῦ εἶχαμε στήσει στὴ μέση τοῦ
κατοικειοῦ, γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ χωροῦμε ὅλοι. Ὑστερα ἀπὸ
τὸ φαγητὸ ἀρχίσαμε τὰ τραγούδια, ὕστερα ἀπὸ τὰ τρα-
γούδια τὸ χορὸ κι' ὕστερα ἀπὸ τὸ χορὸ βάλαμε κι' ἄλλα
ξύλα στὴ φωτιά, καὶ στρωθήκαμε κατὰ γῆ. Ὅλιγο κατ'
ὀλίγο ἄρχισαν νὰ βασιλεύουν τὰ μάτια μας, κι' ἕνας μὲ

τὸν ἄλλον κοιμηθήκαμαν, ἔχοντας κι' ὡς στρῶμα, κι' ὡς σκέπασμα ὁ καθένας τὴν κάππα του, κι' ὡς προσκέφαλο τὸ σακκούλι του. Ἐννοεῖται πῶς τὰ ποδάρια μας ἔμεναν ἔξω ξέσκεπα, ἀλλὰ δὲν κρύοναν, γιατί φοροῦσαμε καὶ στὸν ὕπνο τὰ μακρὰ ποδήματά μας. Ὁλὴν τὴν νύκτα ἡ φωτιά πῆγαινε καὶ ἡ ἀρμὸ καὶ νι γιατί πότε ὁ ἓνας καὶ πότε ὁ ἄλλος τὴν συδαυλίζαμε καὶ ρίχναμε χοντρά ξύλα.

Πρῶτ'-πρῶτ', ἀφοῦ πυροθήκαμε καλὰ-καλὰ καὶ προγευτήκαμε, πήραμε τὰ ντουφέκια μας καὶ τὰ φορτιά μας καὶ ξεκινήσαμε. Τραβήξαμε κατὰ τὸ βασίλειμα ἡλιοῦ.

Μὴ λησμονήσωμε ὅμως ὅτι ὁ μῆνας ἐκείνη τὴν ἡμέρα εἶχε 22.

Ὁ καιρὸς εἶταν μαλακὸς καὶ χιόνιζε ψιλὰ ψιλὰ. Ὁ δρόμος εἶταν ἀπάτηγος, κι' ὅσο νὰ πᾶμε σ' ἓνα μέρος, ποῦ ἔπρεπε ν' ἀνοίξωμε, καὶ νὰ πιάσῃ ὁ καθένας τὸ δρόμο του, πηγαίναμε ὅλοι μαζί, καὶ μὲ τὴν ἀράδα, πότε ὁ ἓνας καὶ πότε ὁ ἄλλος ἔμπαινε μπροστά, γιὰ νὰ κόβῃ τὸ δρόμο, μὲ τὲς κλάπες στὰ ποδάρια. Οἱ κλάπες εἶναι σὰν νὰ ποῦμε, ἓνα εἶδος τσαρούχια τοῦ χιονιοῦ, φκιασμένα ἀπὸ ξύλο, κι' ἀπὸ λωρίδες ἀπὸ βωϊδοτόμαρο, σὰ μικρὰ τεψιά, χωρὶς κόθρους. Τὸ χιόνι εἶταν πολὺ καὶ τὸ κυνήγι δύσκολο στὴν περβατησιά, κι' εὐκολο στὸν τορό.

Τ' ἀλάφια καὶ τὰ ζαρκάδια βγαίνουν σύνταχα στὴ βοσκή, κι' ἔπρεπε νὰ πέσωμε στὸν τορό τους. Ἀλλὰ, τί βοσκή θαρεῖτε ἔκαναν τὰ κακῆμενα! Εἰφλοῦδιζαν τὰ χαμῶδενδρα, ἢ ροκανοῦσαν τὰ λειανόκλαδά τους! Περβατήσαμε ὡς δυὸ ὥρες δρόμο—δρόμο μὲ χιόνι—ποῦ δὲν εἶπαν καλὰ—καλὰ, οὔτε μιστὴς ὥρᾱς δρόμος, κι' ἀκόμα δὲν εἶχαμε πιτύχει ὀμλὴ ἀγριμιοῦ! Μεγάλῃ ἐρημίᾳ βασίλευε γύρω μας. Ἄλλο ἀπὸ μᾶς κι' ἀπὸ τὰ σκυλλιά μας δὲ φάν-

ταζε. Ούτε πετούμενο, ούτε τετράποδο γέλαζε πουθενά. Ο Τρίγγας, που έκανε τὸν ἀρχηγὸ τῶν κυνηγῶν, γιατί, ἂν καὶ δὲν εἶταν ἀκόμα 45 χρονῶν, εἶχε σκοτώσει, καθὼς ἔλεγε, 79 γουρούνια, μικρά-μεγάλα, 17 ἀλάφια, 14 λύκους, καμνιά ἑκατὸν πενηνταριὰ ζαρκάδια, κι' ἀλογάρια-στα πουλιά, ἀλπὲς καὶ λαγούς, εἶταν στὴ μέση, ἔχοντας ἀπὸ μᾶς τοὺς ἄλλους, τρεῖς μπροστὰ καὶ τρεῖς πίσω, μᾶς ἔλεγε ἱστορίες τοῦ κυνηγιοῦ, πῶς στὸ τάδε βουνὸ σκότωσε ἓν' ἀλάφι, ποῦ βῆκε ἑκατὸν εἴκοσι ὀχτώμιση ὀκάδες, ἐξὸν ἀπὸ τὸ τομάρι του, τὸ κεφάλι του καὶ τὰ κέρατά του, πῶς σ' ἓν' ἄλλο πάλε βουνὸ ἔχασε τὸ δρόμο καὶ τοὺς συντρόφους του, καὶ κοιμήθηκε ἔξω στὸ χιόνι, ἀπὸ κάτω ἀπὸ ἓναν ἔλατο μὲ τὴν κάππα του μοναχά, σ' ἂν νὰ σὲ γλύσει ὁ Θεός, πῶς στὸ τάδε μέρος εἶχε πέσει σ' ἓνα λάκκο μέσα καὶ κάθησε ἐκεῖ ἑξῆ ὥρες, κι' ἂν δὲν περνοῦσε κατὰ τύχη ἓνας πιστικός, ποῦ γύρευε κᾶτι γίδια, ποῦχε χαμένα, θὰ κοκκάλιαζε ἐκεῖ μέσα, κι' ἄλλα πολλά. Ἀπάνω στὴν κουβέντα ἄρχισαν τὰ σκυλιὰ «κλιάφ-κλιάφ-κλιάφ...» καὶ μαζεύτηκαν, σωρὸ σ' ἓνα μέρος. Εἶταν καμνιά ἑκατοστὴ ὀρασκέλες πλεῖο μπροστὰ ἀπὸ μᾶς. Ὁ Τρίγγας ἔκοψε τὲς ἱστορίες καὶ φώναζε γελοῦμενος.

— «Α! ἄ! τσάκισε, τέλος πάντων, ὁ διάβολος τὸ ποδάρι του! Μπήκαμε στὸν τορὸ... ἄλλὰ σᾶμα δὲ μὲ πολυαρέσουν τὰ γαυγίσματα τῶν σκυλλιών. Δὲ κάμουν δρόμο, καὶ θαρρῶ πῶς ἔχομε μπροστὰ μας λύκους...»

Τρέξαμε ἀπάνω στὰ σκυλλιά, ποῦ δὲν προχώραγαν, ἀλλὰ ἔκαμαν κύκλους, σ' ἂν ἀλαφιασμένα, καὶ βλέπομε τορὸς ἀπὸ λύκους. Εἶναι ἀπαράλλαχτοι σ' ἂν τῶν σκυλλιών ἀλλὰ ὀλίγο μεγαλύτεροι.

— Σ' ἂν πόσοι νᾶναι τὸ κοπάδι τοῦ διαβόλου; (Εἶπε ἓνας, καὶ κύτταζε τί θὰ πῇ ὁ Τρίγγας.)

Ὁ Τρίγγας κύτταζε τοὺς ποροὺς μὲ ἔγνοια καὶ κουνοῦσε τὸ κεφάλι του, σὰν νὰ μὴν τὸ πίστευε.

—Τί λές, ὦρὲ Τρίγγα; (τοῦ εἶπε ἓνας ἄλλος,) Ἐχει πολὺ πρᾶγμα;

—Τί νὰ σᾶς πῶ, βρὲ παιδιά, (εἶπ' ὁ Τρίγγας ξέκαρδα). Δὲν εἴμεστε καλὰ. Ἐχομε μπροστὰ μας ἀπάνω ἀπὸ δέκα λύκους. Ἡ ὀμλὲς εἶναι ἑγκαιρες, κι' ἡ λυκοσυντροφία πάει ἔγνοιαστα κι' ἀργά-ἀργά, σὰ σὲ ζόδι. Κυττάξετε τὲς πατημασιὲς πῶς εἶναι ταχτικές! . . . Σὰν νᾶναι στρατιῶτες τῆς γραμμῆς, τὸ βιὸ τοῦ διαβόλου! Καλὰ, ἂν δὲ βροῦν μπόδιο καὶ τραθήξουν, ἀλλ' ἂν βροῦν καὶ γυρίσουν πίσω. . .

Καὶ λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, μᾶς ἔδειχνε τὲς πατημασιὲς μὲ τὸ γλουῖπο τοῦ ντουφεκιοῦ του, σὰν ὁ δάσκαλος τὰ γράμματα στὸ μαυροπίνακα μὲ τὸ δείχνι,

—Καὶ τί νὰ κάμωμε τὸ λοιπὸν; (Ῥώτησε τρίτος τὸν Τρίγγα.)

—Ἡ θὰ σταθοῦμε, ἢ θ' ἀλλάξωμε δρόμο (ἀπολογήθηκε ὁ Τρίγγας, σὰν ἄνθρωπος, ποῦ συνήθιζε νὰ διατάζει). Ἀλλὰ. . . (ξακολούθησε) ἂν σταθοῦμε, θὰ ξεπαγιάσωμε ἀπὸ τὸ κρύο, ἂν ἀλλάξωμε δρόμο, ἐε θὰ πᾶμε, ἐκεῖ ποῦ θέλωμε, καὶ θὰ κοπιάσωμε ἀνώφελα! Τί τὰ θέλετε; μὲ τὸ ἔρημο τὸ χιόνι δὲ μπορεῖ νὰ πάη κανένας ὅπου θέλει κι' ὅπως θέλει. Σοῦ κόβει τὸ ἔρημο τὰ ποδάρια καὶ σοῦ θαμπώνει τὰ μάτια.

Τότε κι' ἐγώ, νομίζοντας, πῶς ἦρθε ἡ ἀράδα μου νὰ μιλήσω, εἶπα: ἓνα δημοτικὸ στίχο, ποῦ εἶχε τὸν τόπο του.

—Μπροστὰ νὰ πάω σκιάζομαι, πίσω νὰ πάω φοβοῦμαι! Νὰ σταθοῦμε δὲν κάνει, νὰ πᾶμε μπροστὰ δὲν κάνει νὰ ἀλλαξοδρομήσωμε δὲν κάνει. . . τί θὰ κάνωμε λοιπὸν, κύριε ἀρχιστράτηγε; Ἐμπρός! δόσε τὸ σκέδιο σου, κι' εἴμεστε πρόθυμοι νὰ βαρέσωμε τὸν ἐχθρό!

Λέγοντας αυτά τὰ λόγια μὲ τόση ξεγνοιασιά, δὲν ἔνοιω-
θα καθόλου, ἢ καλύτερα δὲν ἤθελα νὰ νοιώσω, σὲ τί κίν-
τυνο βρισκόμασταν ἐκείνη τῇ στιγμῇ.

— Ὑστερα ἀπὸ κάμψοση συλλογῇ ὁ Τρίγγας εἶπε :

— Εἶναι καρμιά φορὰ κᾶτι περίστασες, ποῦ πρέπει νὰ
κάνη κανένας τὸ ἐνάντιο . . .

— Ἐμπρὸς ! λοιπόν. τὸ ἐνάντιο ! (τοῦ εἶπα γελοῦμενος).

Ὁ Τρίγγας, ὕστερα ἀπὸ λίγη σιωπῇ, ζακολοῦθησε·

— Ἄν σᾶς βαστάη, ὦρὲ παιδιά, νὰ κάνωμε τὸ ἐνάντιο
νὰ τραβήξωμε ἀπανωθὸ στοὺς λύκους ! Μέρα εἶναι. Εἴ-
μεστε ἐφτὰ ντουφέκια. Ἄν τύχη καὶ μπλατσαστοῦμε καὶ
σκοτώσωμε ἓνα δυὸ ἀπ' αὐτουνούς, φεύγουν οἱ ἄλλοι κα-
πνός ! Καὶ πρέπει νᾶναι πολὺ πεινασμένοι οἱ ἀντίχριστοι !
Εἶναι φευγάτοι ἀπὸ ψηλότερα κι' ἐκεῖ οὔτε χωριὰ εἶναι
οὔτε βρίσκονται πρόβατα, βώδια, ἄλογα, μουλάρια,
γαϊδύρια. Πρέπει νᾶναι πολὺ πεινασμένοι οἱ διαβόλοι !
Δὲν ξέρετε πόσο φοβήθηκα. Θυμήθηκα μιὰ παλιὰ ἱστορία,
ποῦ κόντεψε νὰ γείνω πανηγύρι τους.

— Καρμιά φορὰ (εἶπα πάλι ἐγὼ) οἱ περίστασες τὸ κα-
λοῦν νὰ γείνη παράβαση τοῦ κανονισμοῦ. Ὁ κανονισμὸς
εἶναι ἄψυχο πρᾶμμα. Ἐτσι μᾶς τῶλεγαν καὶ στή θεωρία,
ὅταν εἴμουν στρατιώτης. Ὅλο μὲ τὸν κανονισμό πάλι
δὲν βγαίνει κανεὶς σὲ κεφάλι.

Ξεκινήσαμε, ἀκολουθώντας τὸν τορὸ-τορὸ. Τὰ σκυλ-
λιά, ἅμα μᾶς εἶδαν, νὰ κόβωμε δρόμο, τραβήξαν χαρού-
μενα ἐμπρὸς, ἀλλ' ὁ Τρίγγας τὰ μαύλισε, καὶ δὲν τ' ἄ-
φησε νὰ πηγαίνουν πολὺ μπροστά.

— Σιγὰ σιγὰ ! (εἶπε). Δὲ βιάζεστε. Ἐχομε καιρό.
Ὅσο πῶχομε τοὺς λύκους στὸ δρόμο μας, μόνον γιὰ τὰ
κεφάλια μας πρέπει νὰ συλλογίζομεστε, κι' ὄχι γι' ἄλλο
τίποτε.

—Πηγαίναμε πηγαίναμε, καὶ ὅλο μπροστά μας ὁ λυκοτορός, ἔγκαιρος—ἔγκαιρος.

Ὁ Τρίγγας φώναζε κάπου-κάπου μ' ἀγανάκτηση·

—Ἐ! ὦρὲ κοπάδι τοῦ διαβόλου, ποῦ ἔπεσεις μπροστά μας σήμερα!

Ἐκεῖ ποῦ πηγαίναμε, ἓνας λαγὸς μᾶς ἔκοψε τὸ δρόμο.

—Λαγὸς! Λαγὸς! (φώναζαν ἓνας δύο).

—Μωρέ, βαρεῖτέ τον τὸν ἀντίχριστο (εἶπ' ὁ Τρίγγας, στοὺς μπροστινοὺς,) εἶναι κακὸ σημάδι νὰ μᾶς κόψῃ τὸ δρόμο λαγός, κι' ἂν δὲν τοῦ φᾶμε τὸ κεφάλι...

Δὲν πρόφτασε ν' ἀποτελειώσῃ τὸ λόγου του ὁ Τρίγγας, κι' οἱ μπροστινοὶ τράβηξαν δυὸ ντουφεκιές «μπάμ-μπάμ!» καὶ πάρ' τον κάτω ὁ λαγός! Ρίχτηκαν ὅλα τὰ σκυλλιά ἀπάνω του, ποῖο νὰ τὸν πρωταρπάξῃ καὶ στή στιγμή μᾶς τὸν παρουσίασαν. Ὁ Τρίγγας πῆρε τὸ λαγὸ στὸ χέρι καὶ τὸν κύτταζε καλὰ-καλὰ στὸ κεφάλι, σὰ νὰ γύρευε νὰ βρῇ κανένα πρᾶμμα, γραμμένο νὰ τὸ διαβάσῃ, καὶ σοῦφρωσε τὰ φρύδια του, λέγοντας σὰν ἀπὸ μέσα του·

—Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος νὰ πάρῃ! Δὲ θᾶχωμε καλὸ κυνήγι. Θὰ ὑποφέρωμε. Ἔχομε ἀπολαβή, ἀλλὰ βάσανα καὶ στενοχώρια καὶ κόπους. Θὰ ὑποφέρωμε...

Βγάζω ἐκείνη τὴ στιγμή τ' ὠρολόγι μου καὶ βλέπω μιὰ ὥρα ὕστερα ἀπὸ τὸ μεσημέρι. Δὲν πεινοῦσα, γιατί εἴχαμε φάγῃ καλὰ τὸ πρωῒ, ἀλλ' ἡ ἰδέα ὅτι εἴταν περασμένη ἡ ὥρα μοῦφερε ὀρεξή, καὶ πρότεινα νὰ καθήσωμε νὰ φᾶμε...

Ἡ γνώμη μου ἔγινε παραδεχτή, καὶ ἀμέσως στρωθήκαμε φιλὰ στὸ χιόνι κι' ἀρχίσαμε νὰ τρώμε ψωμότυρο καὶ νὰ σβήνωνε τὴν δίψα μας μὲ κρασί, ποῦχαμε στὴν πλόσκα, πίνοντας καθένας μὲ τὴν ἀράδα. Ἐνῶ ἡμεῖς τρώγαμε, τὰ σκυλλιά βαροῦσαν δεξιά καὶ ζερβιά. Σὲ λίγο μπῆκαν μὲς τὸ λόγγο καὶ δὲν φαίνονταν κανένα. Σὲ λίγο ἀκόμα

ἀκούμε μακρινὰ γαυγίσματα «κλιάφ-κλιάφ-κλιάφ» καὶ λίγο-λίγο τὰ κιλιαφίσματα ἐκεῖνα ἀκούονταν δυνατώτερα. Ὁ Τρίγγας, ἂν καὶ φαίνονταν ὅτι μασσοῦσε, δὲν ἔτρωε, ἀλλ' εἶταν ὅλος παραδομένος στὸ γαύγισμα τῶν σκυλλιῶν. Ἀκούονταν ἡ βουή, ποῦ ἔκαναν τὰ γαυγίσματα μέσα στὴν λακκιά: «κλιάφ! - κλιάφ! - κλιάφ...» καὶ χωρὶς ἡμεῖς οἱ ἄλλοι νὰ νοιώσουμε τίποτε πετιέται, σὰν ἀλαφιασμένος καὶ λέει βιαστικά;

— Σκωθῆτε, γλήγορα παιδιά! γιατί τὰ σκυλλιά ἔπεσαν σὲ ἀγριογούρουνα!...

Πετιούμεστε ὅλοι ἀπάνω, κι' ὅσο ἡμεῖς οἱ ἄλλοι νὰ συμμαζέψουμε ὁ καθένας τὴν κάππα του καὶ τὸ σακκούλι του, ὁ Τρίγγας εἶχε μπῆ μέσα στὸ λόγγο. Τὸν ἀκολουθήσαμε: ὅλοι μὲ μεγάλη χαρά, ἀλλά, ἅμα ξεκαμπίσαμεν μιὰ μικρὴ ραχοῦλα, ἡ χαρά μας πάη χαμένη, γιατί εἶδαμε τὸ κοπάδι τῶν ἀγριογουρουνιῶν, ποῦ ἔφευγε ἔφευγε, σὰν ἀστυραπή, κι' ἂν ἡ Κοράκω τοῦ Τρίγγα ἔβγαινε καμμιὰ φορὰ μπροστὰ νὰ τοὺς κόψῃ τὸ δρόμο, τῆς ρίχνονταν ἓνα γουρουνὶ μεγάλο ἀπάνω της καὶ τὴ μπόδιζε, κι' ἔτσι εὕρισκαν καιρὸ τ' ἄλλα νὰ πάρουν δρόμο. Τρέχουμε ἀπὸ κοντὰ, φωνάζοντας καὶ κάνοντας καρδιά τῶν σκυλλιῶν, ἀλλὰ στὰ χαμένα, γιατί τὰ ποδάρια μας δὲν μπορούσαν νὰ φτάσουν τ' ἀγρίμια. Σὲ λίγο χάσαμε ἀπὸ μπροστὰ μας καὶ τὰ σκυλλιά καὶ τὰ γουρουνία καὶ μόνο ἀριά ἀριά ἀκούονταν ἀστενικά τὰ γαυγίσματα τῶν σκυλλιῶν «κλιάφ, κλιάφ, κλιάφ...»

Ὁ ἰδρώτας ἔτρεχε ἀπὸ πάνω μας σιουρνάρα κι' ἔμπαινε στὰ μάτια μας, κι' αἰστάνομάσταν ἓνα τσοῦξιμο φοβερό. Ὁ Τρίγγας, ἀφ' οὗ ἀπελπίστηκε ὅτι τὰ σκυλλιά δὲν θὰ μπορούσαν, οὔτε νὰ κρατήσουν, οὔτε νὰ γυρίσουν τὰ γουρουνία, γιατί εἶταν πολλά, μᾶς εἶπε μὲ χαλασμένη καρδιά:

— Σήμερα τὴ φάγαμε τὴν ἡμέρα ἄδικα τῶν ἀδίκων.
 Τώρα, ἂς τραβήξουμε ἐκεῖ πέρα, νὰ πιάσουμε ἄλλον τουρ-
 κικὸ σταθμὸ, γιὰ νὰ ξενυχτήσουμε κι' αὔριο ἔχει ὁ Θεός.
 Ἄν εἶναι τύχη καλὰ, ἂν δὲν εἶναι, ὥρα του καλῆ!

Ἐνας ἄλλος πρόστεσε.

— Ἐγὼ εἶμαι τῆς ιδέας ὅτι δὲ θὰ πᾶν καλὰ τὸ κυ-
 νῆγι μας...

— Πῶς τὸ ξέρεις; (τοῦ λέω).

— Τὴ στιγμή τοῦ βγήκα ἀπὸ τὴ θύρα μου, (εἶπε), ἀ-
 πάντησα τὸ Μιχάλη τὸ Σπανό, κι' ἀπὸ τότε εἶπα μέσα
 μου, δὲ θὰ μᾶς ἀφήσῃ ὁ σπανὸ-Μιχάλης νὰ κάνουμε προ-
 καπή...

Ὁ Τρίγγας τὸν κύτταξε καλὰ καλὰ καὶ τοῦ εἶπε μὲ
 θυμό:

— Χωρὶς ἄλλο χρωστᾷς τῆς Μιχαλοῦς! Δὲ μᾶς τῶλε-
 γες καημένε, νὰ γυρίσωμε ἀπὸ τὸ σιδηρόδρομο πίσω; καὶ
 νὰ μὴ φᾶμε τοὺς κόπους;

Σ' αὐτὸ ψηλὰ νὰ σου κι' ἤρθαν τὰ σκυλλιά ψόφια ἀπὸ
 τὸ κυνηγητό.

Γυρίζει ὁ Κοντός καὶ λέει τοῦ Τρίγγα:

— Δὲ βαρύνεσαι, καημένε νὰ πιστεύῃς τέτοιες χαζαριά-
 ρες! Μὲ φέρεις σὲ θέσῃ νὰ πιστεύψω ὅτι ἐσὺ χρωστᾷς
 τῆς Μιχαλοῦς. Τί θὰ πῇ σπανός καὶ ξεσπανός; Δὲν πι-
 τύχαμε σήμερα, μπορεῖ νὰ πιτύχουμε αὔριο, καὶ μπορεῖ νὰ
 μὴν πιτύχουμε. Τὸ κυνήγι τᾶχει αὐτά:

... Τοῦ κυνηγοῦ τὸ πιάτο.

Δέκα φορές εἶν' ἄδειο καὶ μιὰ φορὰ γεμάτο.

Ἄν εἶταν ἔτσι, ὥρὲ γυιέ μου, σὰν τοῦ λέτε τοῦ λόγου
 σας, θὰ τοὺς πετοῦσαν στὸ βάραιγμα τοῦ σπανοῦς...

Ἐτραβήσαμε ἴσια γιὰ τὸ σταθμὸ. Εἶταν μακριὰ ἀπὸ
 μᾶς, ὥς μιάνμιση ὥρα, ἀλλὰ οὔτε σὲ δύο δὲ μπορέσαμε νὰ

φτάσουμε εκεί. Κάνουμε πλειότερο, εξ αιτίας του χιονιού. Στο δρόμο όμως που πηγαίναμε είχαμε ένα φόβο μή βρούμε το σταθμό πιασμένο από στρατιώτες Τούρκους. Και τότε ; Είταν κίντνος μεγάλος. Οί Τούρκοι μπορούσαν να μᾶς πάρουν για κυνηγούς και να μᾶς δεχτούν, αλλά μπορούσαν να μᾶς πάρουν και για κλέφτες και να μᾶς ντουφεκίσουν. Όλον τὸ δρόμο κουβεντιάσαμε πῶς να τὰ βολέψουμε με τούς Τούρκους, αλλά κοντά στοῦ ἐνοῦ καὶ τοῦ ἀλλεουοῦ τῇ γνώμῃ, βασίλευε ἡ γνώμῃ τοῦ Κοντοῦ. Εἶταν ἡ καλύτερη. Εἶπε : να πάῃ αὐτός μπροστά, μιὰ ντουφεκιὰ τόπο, ἀπὸ μᾶς, καὶ να κουβεντιάσῃ ἀπ' ἀγνάντια με τούς Τούρκους, ἐπειδὴ ἤξερε τὰ τούρκικα, κι' ἂν δὲ μᾶς δέχονταν να κάνουμε κάτω καὶ πῆσωμε στὸ Μπλακάσι, ὅπου εἶναι χάνια κι' ὅλα τὰ καλά. Στὲς τέσσερες ἡ ὥρα, εἵμασταν ἀντικρὺ τοῦ σταθμοῦ, ἀλλὰ μᾶς χωρίζε ἕνας μεγάλος καὶ βαθὺς λάκκος. Χρειάζονταν μιὰ ἀκέρια ὥρα γιὰ να καταιβοῦμε στὸ λάκκο καὶ ν' ἀναιδοῦμε ἀπάνω. Κυττάσαμε καλὰ καλὰ τὸ σταθμὸ καὶ καταλάβαμε ὅτι εἶταν κούφλος, γιατί ἂν εἶταν μέσα ἀνθρώποι, θὰ κάπνιζε. Αὐτὸ μᾶς ἔκανε να χαρούμε πολύ, γιατί, ἂν ἀναγκάζομάσταν να καταιβοῦμε στὸ Μπλακάσι, θὰ ξεμακραίνομάσταν πολὺ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ κυνηγιοῦ μας. Ἡ εὐχαρίστηση μᾶς ἔδωκε θάρρος καὶ δύναμη καὶ σὲ μισή ὥρα ἀπάνω κάτω, εἵμασταν στὴ θύρα τοῦ τουρκικοῦ σταθμοῦ. Ἡ θύρα εἶταν καλὰ κλειδωμένη καὶ μανταλωμένη, καὶ γερὴ ὅσο ἔπαιρνε. Εἶταν ἀδύνατο να μποῦμε κάλοπίχειρα μέσα. Ἀμπώχνουμε, ἀμπώχνουμε κι' οἱ ἐρτά, ὅσο μπορούσαμε, ἀλλὰ δὲν εἶχε ἀνάγκη. Ἀρχίσαμε ν' ἀπελπίζομέστε, ὅταν ἐκεῖ, ποῦ κύτταζα τὸν ἀνήφορο κατὰ τὸν οὐρανό, ἔπεσε ἡ μάτια μου στὴ χιονισμένη στέγη τοῦ σταθμοῦ. Ἀμέσως μοῦ ἤρθε ἡ ἰδέα ν' ἀναμερίσωμε κάμποσες πλάκες καὶ να μποῦμε ἀπὸ

ψηλά από τή σκεπή. Τὸ σκέδιο μου βρέθηκε λαμπρὸ κι' ἀμέσως ὁ Κοντὸς πετάχτηκε κι' εἶπε τοῦ Βασιλάκη, ποῦ εἶταν ψηλότερος ἀπὸ ὅλους μας :

—Ἐλα ἐδῶ, σύ, ὦρὲ καντηλανάφτη! Ἐσεῖς οἱ ψηλοὶ εἰσθε γεννημένοι νὰ σᾶς καθαλκεύουν οἱ κοντοί. Κάνε μου πλάτη ν' ἀναίβω!

Ὁ Βασιλάκης τῶκανε πλάτη, καὶ στὴ στιγμή ὁ Κοντὸς εἶταν ψηλὰ στὴ σκεπή, καὶ ἀφοῦ πέταξε τὰ χιόνια μὲ τὰ χέρια καὶ μὲ τὰ ποδάρια, ἄρχισε ν' ἀναμεράη τὲς πλάκες μιὰ-μιὰ. Ἄνοιξε μιὰ μεγάλη τρύπα κι' ἀπ' ἐκεῖ ρίχτηκε μέσα. Κοντὰ στὸν Κοντὸ ἀνέβηκε κι' ὁ Τρίγγας καὶ οἱ δύο μαζὺ χτύπησαν τὸν ἀπεράτη τῆς κλειδαριᾶς, σήκωσαν τὸ μάνταλο κι' ἄνοιξαν τὴ θύρα, καὶ μπήκαμε ὅλοι μέσα.

Τότε ὁ Κοντὸς ξαναβάνει τὸ Βασιλάκη νὰ τοῦ κάνη πλάτες, ἀνέβηκε πάλι ψηλὰ στὴ σκεπή, καὶ σκέπασε μὲ τὲς πλάκες τὴν τρύπα, ποῦχ' ἀνοίξει, μὲ τόση τέχνη σὰ νὰ εἶταν ὁ καλύτερος μάστορας. Ἡ δουλειὰ αὐτὴ τοῦ Κοντοῦ εἶταν καὶ γιὰ μᾶς καλή, καὶ γιὰ τοὺς Τούρκους δίκια, γιατί κι' ἐμεῖς πορέψαμε τὴ νύχτα καλά, καὶ στοὺς Τούρκους δὲν ἀφήκαμε ἀφορμὴ νὰ μετανιωῖσουν, γιατί ἄφησαν σταθμὸ τοὺς κούφαλο, πρᾶμμα ποῦ μπορούσαν νὰ κάνουν καὶ τὸν ἄλλο χρόνο.

Ἡ πρώτη μας φροντίδα, ἅμα μπήκαμε μέσα, εἶταν ν' ἀνάψωμε τὴ φωτιά, νὰ γδάρωμε τὸ λαγὸ καὶ νὰ τὸν περάσωμε στὸ σκυθλί, σὰ νὰ εἶταν κριάρι. Στὴν ἀρχὴ, νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, παραξενεύτηκα, ἀκούοντας τὸν Τρίγγα νὰ διατάζῃ τὸν Τσιῶνο νὰ σκυθλίσῃ τὸ λαγὸ, ἀλλ' ἅμα εἶδα ὅτι ὁ Τσιῶνος χέρ' σ' ἐχέρι εἰτοίμασε τὸ σκυθλί καὶ τὸν πέρασε, ἔμαθα ὅτι ψένουν στὸ σκυθλί καὶ τοὺς λαγούς.

Ἐπειδὴ τὸ ψωμί μας εἶταν λειψό, καὶ τὸ κρασί μας τὸ ἴδιο, καὶ ἄλλας δὲν εἶχαμε, καὶ προσφάγι δὲν καρκάλαε, καὶ λίγο λάδι χρειάζονταν γιὰ τὸ ψήσιμο τοῦ λαγοῦ, ὁ Τρίγγας ἔστειλε δυὸ συντρόφους στὸ Μαλακάσι, νὰ φέρουν ἀπ' ἐκεῖ, καὶ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι στρωθήκαμε γύρω στὴ φωτιά καὶ λέγαμε ἄλλος τραγούδι, ἄλλος παραμῦθι, ἄλλος κουβέντα, χωρὶς στάφνο καὶ τάξη, ἄλλος ἔρραφτε τὰ ξυλωμένα παπούτσια του, ἄλλος σφούγγαε τὸ ντουφέκι του, καὶ ἔτσι πέρασε ἡ ὥρα χωρὶς νὰ τὴν καταλάβωμε, ὥς ποῦ ἤρθαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὸ Μαλακάσι μὲ τὰ χρειαζόμενα. Ἦρθαν ὅμως πάρωρα. Εἶταν ἑφτά ἡ ὥρα, ὅταν ἤρθαν, καὶ ὁ λαγὸς ἤθελε ὥς μιὰ ὥρα τὸ λιγώτερο νὰ ψηθῇ. Τότε σταφτιστήκαμε ὅλοι γύρω γύρω στὴ φωτιά καὶ βάλαμε καὶ τὸ λαγὸ νὰ ψένεται, ἐνῶ ὁ Τρίγγας μ' ἓνα φτερό ἀπὸ κόττα, ποῦ ξετρύπωσε κάπου ἐκεῖ μέσα, τὸν ἄλειφε γάλι-γάλι μὲ λάδι ἀρμυρισμένο. Δὲν πέρασε πλειότερο ἀπὸ μιὰ ὥρα καὶ ὅλα εἶταν ἑτοιμα, γιὰ νὰ στρώσωμε τραπέζι. Ἐκεῖνο ὅμως, ποῦ πείραζε πολὺ εἶταν, ποῦ δὲν εἶχαμε μιὰ λάμπα νὰ μᾶς φέγγη, καὶ ἀναγκάζομάσταν νὰ φωτίζωμέστε μὲ θαδὶ τοῦ σταθμοῦ, ποῦ τὸ βαστούσαμε στὸ χέρι ὁ καθένας μὲ τὴν ἀράδα.

Ἐφάγαμε μὲ πολλὴ ὄρεξη καὶ ἔπιαμε, πολὺ καλὸ κρασί ὀστροβίτικο, ⁽¹⁾ τὸ καλύτερο κρασί ποῦ βρίσκεται στὰ χασιωτοχώρια, καὶ πρὶν νὰ πάη δέκα ἡ ὥρα, εἵμασταν κλαρισμένοι ἀπὸ τὴ νυσταμάρα. Ὑστερα ἀπὸ τὸ φαγί, οὔτε γιὰ τραγούδια, οὔτε γιὰ χορό, οὔτε γιὰ παραμῦθια

(1) Χωρὶς τῶν Χασιῶν Ὀστροβός.

είχαμε ὄρεξη. Ὁ δρόμος τὸν καταβάνει πολὺ τὸν ἄνθρωπο.

Τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα, 23 τοῦ μηνός, ξυπνήσαμε πολὺ πρῶτ'. Ἀνάψαμε μιὰ λαμπρὴ φωτιά καὶ πρὶν νὰ φέξῃ εἴχαμε προγευτῇ κιόλας. Ἄμα χάραξε λιγάκι, εἴμα-
σταν ὅλοι ἔξω ἀπὸ τὸ σταθμὸ μαζὺ μὲ τὰ σκυλλιά μας, ποῦ κουνούσαν τὰς οὐρὰς τους ἀπὸ ἀνυπομονησιά, ὅσο νὰ καταλάβουν τί δρόμο θὰ πιάσωμε. Ὁ Τρίγγας ἔδωκε, σὰν πάντα, τὸ σκέδιο κι' ὁ καθένας μας πήραμε τὸ δρόμο του χωριστά. Οἱ πέντε μπήκαμε στὰ καρτέρια, κι' ὁ Κον-
τὸς μὲ τὸ Βασιλάκη μπήκαν στὴ μέση γιὰ νὰ φωνάζουν. Τὰ καρτέρια στήνονται στὲς ψηλότερες ἄκρες τοῦ λόγγου, σὲ μέρος, ποῦ νὰ φυλᾷνε μογσπάτι, γιὰ τὴν ἀγρίμια, ὅταν κυνηγιῶνται, πάντα πρὸς τὸν ἀνήφορο τρέχουν. Ὁ ἀνή-
φορος εἶναι σωτηρία, κι' ὁ κατήφορος καταστροφή. Ἐ-
ξὸν ἀπ' αὐτό, ὅλα τ' ἀγρίμια τρέχουν καλύτερα στὸν ἀ-
νήφορο, ἐνῶ στὸν κατήφορο δὲ μποροῦν νὰ τρέξουν οὔτε τὸ μισό. Τὰ σκυλλιά εἴταν μαζὺ μὲ τοὺς φωναχτάδες. Στὲς φωνὰς τοῦ Κοντεῦ ἀχολογοῦσε ὅλος ὁ λόγγος. Νόμιζε κανένας ὅτι πάλευαν θειριά, ὅτι σφάζονταν βουδάλια. Χα-
λοῦσε ὁ κόσμος. Ὁ τόπος, ποῦχαμε περικυκλωμένο, εἴταν τόσος, ποῦ, ἂν εἴταν χωράφια, καὶ δὲν εἴταν λόγγος, μπο-
ροῦσε νὰ θρέψῃ ἓνα χωριὸ ἀπὸ διακόσια σπίτια. Ἐκεῖ ποῦ στέκουμουν κι' εἶχα τὸ μάτι μου σὰν τοῦ ἀστρίτη καὶ τ' αὐτί μου σὰν τοῦ λαγοῦ, ἀκούω ἓνα ζευγάρι ντουφε-
κιὰς «μπάμ ! μπάμ !» Κοντὰ στὲς ντουφεκιὰς, ἀνθρωπινὰς καὶ σκυλλίσιες φωνὰς πήγαιναν βρόντος, χαλασμός Κυρίου.

—Χοντρὸ ζούδιο (εἶπα μέσα μου) ἔπεσε στὰ καρτέρια.

Δὲν πρόφτασα νὰ τελειώσω τὴν κουβέντα, ποῦχα μὲ τὸν ἑαυτόν μου, κι' ἄλλες δυὸ ντουφεκιὰς ἔπεσαν σιμώτερα ἀπὸ τὰς πρῶτες. Μοῦ φάνηκε πῶς εἴταν ὁ γείτονάς μου. Σήκωσα κι' ἐγὼ τοὺς λύκους τοῦ ντουφεκιῶ, γιὰ νὰ

εἶμαι ἑτοιμος νὰ ρίζω, ἂν τύχαινε νὰ περάσῃ κᾶνα ἀγρίμι ἀπὸ κοντά μου· ἀλλ' ἀντὶ νὰ γείνη αὐτὸ, ἀκούω νὰ μὲ φωνάζουν νὰ καταιβῶ παρακάτω, γιὰ ν' ἀγροικηθοῦμε. Καταιθαίνω κάτω, ἀνταμόνομαι μὲ τοὺς συντρόφους ὅλους, καὶ μαθαίνω ὅτι τὰ σκυλλιά μὲ τοὺς φωναχτάδες ἔβγαλαν ἓνα κοπάδι ἀπὸ πέντε ἀγριογούρουνα, καὶ ὅτι τὰ ντουφέκισαν δυὸ καρτέρια, τὰ καλύτερα, ὁ Τρίγγας κι' ὁ Καστανός, κι' ὅτι δὲ μπόρεσαν νὰ κρατήσουν κανένα. Τέτοιο φαρμάκι εἴχαμε ὅλοι στὴν καρδιά μας, ποῦ μᾶς φαίνονταν πῶς εἴχαμε χάσει χιλιάδες. Περιμέναμε τὰ σκυλλιά νὰ γυρίσουν ἀπὸ τὸ κυνηγητό, καὶ νὰ φύγωμε, νὰ πᾶμε σὲ ἄλλο λόγγο, ὥς ποῦ εἶταν γλήγορα, ἀλλὰ τὰ σκυλλιά δὲ γύριζαν.

— Τί διάβολο νᾶχαν πάθει κι' ἄργησαν τόσο ;

Εἶπε ὁ Τρίγγας, καὶ κίνησε νὰ βγῇ σὲ μιὰ ραχοῦλα νὰ βιγλήσῃ, ἀλλὰ δὲν εἶχε κάνει δέκα δρασκέλια κι' ἀκούμε ἀπὸ μακριὰ, πολὺ μακριὰ, «κλιάφ-κλιάφ-κλιάφ». Θὰ τὰ γύρισαν πίσω, ὥρ' ἐ παιδιὰ, (εἶπ' ὁ Τρίγγας) κι' ἀνοίξ'τε ὅσο μπορεῖτε γιὰ νὰ τὰ ντουφεκίσωμε τ' ἀντίχριστα.

Κι' ἀληθινά, ὅσο πήγαινε, τόσο ἀκούονταν καθαρώτερα καὶ δυνατώτερα οἱ ἀληχτησιῆς τῶν σκυλλιῶν «κλιάφ-κλιάφ κλιάφ».

Ἀνοίξαμε καὶ κάναμε μιὰ γραμμὴ ἀπὸ χίλιες δρασκέλες, κι' ὅσο πήγαινε, τόσο ἀκούονταν ἀκόμα καλύτερα οἱ ἀληχτησιῆς «κλιάφ-κλιάφφφ».

— Τὸ νοῦ σας, βρὲ παιδιὰ ! (φωνάζει ὁ Τρίγγας) ἔφτασαν !

Ἐτοιμοὶ ἡμεῖς ὅλοι «κράκ κράκ κράκ !» τὰ ντουφέκια στὴν ἀπάνω. Σὲ λίγο ὅμως οἱ ἀληχτησιῆς ἀστενεύαν-ἀστενεύαν, καὶ ἀστενεύοντας-ἀστενεύοντας σῶπασαν ὁλωσδιό-

λου. Χαλοῦμε τὴ γραμμὴ καὶ ἀκολουθοῦμε τὸν Τρίγγα, ποῦ πῆγαινε μπροστά. Περάσαμε μιὰ ράχη, ἄλλη μιὰ, κι' ἄλλη μιὰ ἀκόμα, πηγαίνοντας τὸν τορὸ-τορὸ τῶν ἀγριμιῶν καὶ τῶν σκυλλιῶν καὶ δὲν ἀκούαμε τίποτε. Ὁ Τρίγγας στενοχωριῶνταν πλεῖστο ἀπὸ μᾶς τοὺς ἄλλους καὶ γιὰ νὰ ξεσκάσῃ εἶπε μιὰ συνηθισμένη βρισιὰ.

— Μωρὲ στὰ Γρεβενά, ἔχουν σκοπὸ νὰ πᾶνε τ' ἄτιμα. Εἶπε ἓνας ἄλλος.

Ἄλλὰ δὲν πρόφθασε νὰ πῇ τὸ λόγο του κι' ἀρχίσαμε ν' ἀκοῦμε μακρὰ «κλιάφ κλιάφ κλιάφ».

— Νάτα ! (εἶπ' ὁ Τρίγγας μὲ χαρά). Τὸ νοῦ σας, παιδιά !

Οἱ ἀληχτησιὲς ἄρχισαν νὰ γένωνται δυνατώτερες, κι' αὐτὲς ἔρχονταν κατ' ἐπάνω μας, καὶ ἡμεῖς πηγαίναμε κατ' ἐπάνω τους. Ἀλλὰ πάλι ἄρχισαν ν' ἀστενεύουν, ν' ἀστενεύουν καὶ νὰ χάνονται ὁλότελα.

— Μωρὲ κακὸ ποῦ πάθαμε !

Ματαφώναζε ὁ καημένος ὁ Τρίγγας, κι' εἶχεν ἓνα θυμό, ποῦ ἂν τὸν ἔπιανε κανεὶς ἀπὸ τὴν μύτη, ἔσκαζε. Μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτὰ εἶχε περάσει τὸ μεσημέρι καὶ κάποιος εἶπε νὰ φᾶμε.

— Μωρὲ, καλὰ λές, (εἶπ' ὁ Τρίγγας). Κάτσετε λοιπὸν, νὰ ντερλικώσωμε κι' ὅ τι βρέξῃ ἄς καταιβάσῃ.

Ἀνοίξαμε τὰ σακκούλια μας καὶ στρωθήκαμε στὸ φαγί. Εἴμασταν πιθαμμένοι ἀπὸ τὴ νήστεια. Δὲν τρώγαμε, καταπίναμε ! Ὅταν τελειώσαμε κι' εἴμασταν ἑτοιμοὶ νὰ πάρωμε τὰ ντουφέκιά μας καὶ νὰ ξεκινήσωμε, ἀκοῦμε τὲς ἀληχτησιὲς, ποῦ πῆγαιναν ὀργισμέ. Τὲς ἀκούαμε κι' ἀπὸ προτύτερα, ἀλλὰ δὲν προσέχαμε. Εἴμασταν πολὺ κοντὰ κυνηγοὶ καὶ κυνήγι. Σφίγγουμε λίγο τὰ πόδια μας καὶ γυρίζομε τὴ ράχη, ποῦ εἶχαμε μπροστά μας. Δρόμο εἶ-

χαίμε πάντα τὸν τορό. Γυρίζοντας τὴ ράχη, βλέπουμε τὰ σκυλλιά νὰ παλεύουν μὲ τὰ γουρούνια καὶ νὰ κλωθογυρίζουν σὰν ἀνεμόμυλος. Ἔκαναν πενήντα πηδημάτα τὰ σκυλλιά καθένα, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ κάνουν ἓνα «γκλιάφ».

Εἶταν ψόφια ἀπὸ τὴν κούραση, ἀλλὰ δὲν τᾶφινε τὸ φυσικό τους ἥσυχια, καὶ προσπαθοῦσαν νὰ γυρίσουν τ' ἀγριογούρουνα πρὸς τὸ μέρος ποῦ εἴμασταν ἡμεῖς, ἀλλὰ δὲν μπορούσαν. Εἶταν σὰν τραγιά μεγάλα τὰ γουρούνια καὶ τὰ τσάκιζαν. Βλέποντας αὐτὸ ὁ Τρίγγας, ποῦ εἶχε τὴν καλύτερη σκύλλα καὶ τὴν ἀγαποῦσε ἴσια μὲ τὰ παιδιὰ του, τοῦρθε ἀχαμνὰ καὶ ἄρχισε νὰ δακρύζει. Πέφτομε ἀπάνω στὸ σκυλλογουργουπόλεμο, χωρὶς νὰ συλλογιστοῦμε καθόλου, κι' ὅπως εἴμασταν ντουφεκήσαμε ὅλοι. Πρόντησαν ἀμέσως τὰ γουρούνια καὶ δὲν ἔμεινε στὸν τόπο παρὰ ἓνα μεγάλο γκαίλικο κατάρμαυρο γουρουῦνι, ποῦ εἶταν σὰ δαμάλι μὲ κοντὰ ποδάρια. Καθὼς δοκηθήκαμε ὅμως, κ' ἐν' ἀπὸ ἐκεῖνα, ποῦ ἔφευγαν κούτσαινε καὶ πηγαινε ντζίκ-ντζίκ. Τὰ σκυλλιά, ἄλλο ἀπ' τὲς φωνές μας κι' ἄλλο ἀπὸ τὸ γουρούνι ποῦ εἶταν καταγῆς στάθηκαν ὅλα, κι' ἄλλο τὸ δάγκανε ἀπὸ πὴν οὐρά, κι' ἄλλο ἀπὸ τὰ ποδάρια. Τὸ ποιὸς τὸ σκότωσε ὅμως τὸ γουρούνι ἀπὸ ὅλους μας δὲν εἶταν γνωστό. Ὅλοι εἴπαμε πῶς αὐτὸ ματιάσαμε. Καὶ τὸ κουτσό τότε ποιὸς τὸ λάβωσε; Ἄς κρίνῃ κι' ἄλλος! Τέλος πάντων, ὁ σκοτωμὸς τοῦ γουρουνιοῦ ἐκείνου μᾶς πῆρε καὶ τὴ στενοχώρια καὶ τὴ σύχυση καὶ τὴν ἀποσταμάρα καὶ μοναχὰ ἐκεῖνος ποῦ τὸ σκότωσε ἀληθινὰ ἔχασε τὸ τομάρι καὶ τὸν πατσιᾶ, ποῦ δικαιούνταν νὰ πάρῃ, ἐξὸν ἀπὸ τὸ μερδικό του. Ὅλα τὰ κακά, ποῦ εἴχαμε πρὶν, χάθηκαν. Βγάλαμε ὅλοι φτερᾶ. Ἐπειδὴ ὅμως κι' ἡ ὥρα εἶταν περασμένη, κι' ὁ σταθμὸς, ποῦ εἴχαμε κοιμηθῇ, εἶταν

ἀπάνω κάτω ὑὸ ὥρες μακρυά, καὶ τὰ σκυλλιά εἶταν φό-
ρια ἀπὸ τὸ κυνηγητό, τὸ ἤϋραμε εὖλογο νὰ κάμουμε ἓνα
ξύλοκρέββατο νὰ ρίζουμε ψηλά τὸ γουρούνι καὶ νὰ τοῦ κά-
νουμε τὸ ξόδι, κουβαλῶντάς το ὡς τὸ σταθμὸ, ὅπου καί θὰ
τὸ καταντεύαμε. Τέσσερες τὸ σήκωσαν καὶ πότε-πότε ξε-
συναλλάζονταν μὲ τοὺς ἄλλους τρεῖς. Τραβήξαμε ὅμως
τὸν ἀμάραντο, ὡς ποῦ νὰ τὸ πᾶμε, γιατί εἶταν πολὺ βαρὺ.
Πλειότερο ἀπὸ ὀγδοήντα ὀκάδες, τὸ μυριόρημο !!!

"Αὐα φτάσαμε στὸ σταθμὸ καὶ τὸ βάλαμε κατὰ γῆς
τὸ σκίσαμε καὶ βγάλαμε ὅλα τὰ σωτικά του, συκώτια,
πλεμόνια, σπλῆνα, καρδιά, ἄντερα καὶ λοιπά. Μόνο τὰ
νεφρά του ἀφήκαμε μέσα, κι' αὐτὰ δὲ φαίνονταν ἀπὸ τὸ
ξύγκι. "Υστερα τὸ γδάρουμε καὶ τὸ κάναμε δώδεκα κομ-
μάτια, τόσα, ὅσοι ἄνθρωποι καὶ σκυλλιά εἴμασταν. "Ο-
ποιος εἶχε σκυλλί, πῆρε δύο μερδικά.

Εἶταν ἀκόμα ὥρα ὅταν τελείωσε ἡ δουλειὰ τοῦ γουρου-
νιοῦ, κι' ὁ Τρίγγας διάταξε ἄλλους νὰ πᾶνε γιὰ νερό,
κι' ἄλλους νὰ παστρέψουν καὶ ν' ἀνάψουν τὴ φωτιά καὶ
δὲν εἶχε σουρουπώσει καλὰ, κι' ὅλοι καθόμασταν γύρα στὴ
φωτιά, εὐχαριστημένοι καὶ χαρούμενοι, καὶ γυρίζαμε στὴ
σοῦβλα τὸ κουκουρέτσι ποῦ φκιάσαμε ἀπὸ τ' ἄντερα κι'
ἀπὸ τ' ἄλλα σωτικά τοῦ γουρουνιοῦ. Τὸ γυρίζαμε, τὸ γυ-
ρίζαμε, τὸ γυρίζαμε, κι' ὅλο ἓνα τὸ γυρίζαμε κι' αὐτὸ
ἔλυονε-ἔλυονε ἀπάνω στὰ κάρβουνα καὶ σηκώνονταν ἓνας
μοσκομυρωδάτος καπνὸς ἀπὸ τὴ χάβολη, ποῦ ἔπεφτε τὸ
ἀνάλυμα ψηλά, κι' εὐωδίαζε ὅλο τὸ κατοικίό· τόσο μᾶς
εἶχε κεντήσει τὴν ὀρεξὴ ἢ μυρουδιά, ποῦ μᾶς ἔρχονταν νὰ
τὸ φᾶμε μὲ τὰ μάτια.

Κατὰ τὲς ἑφτά τῆς νυχτὸς ὁ Τρίγγας διάταξε νὰ τὸ
βγάλουμε ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ ν' ἀνοίξουμε τὰ σακκούλια μὲ
τὸ ψωμί. Τὸ βγάλαμε, τὸ στήσαμε ὀρθὸ στὸν τοῖχο, κι' ἄ-

νοιζάμε τὰ σακκούλια, βγάλαμε ὅ,τι εἴχαμε μέσα, κ' ὕστερα τὰ στρώσαμε κατὰ γῆς, σὰν τραπεζομάντηλο, κι' ἀφοῦ κόψαμε, τὸ κουκουρέτσι σ' ἑφτὰ μερίδια—ὅσοι ἀνθρώποι εἶμασταν—ἄρχισαμε τὸ φαγί. Ὁ Τρίγγας ἔτρωγε μαζί με τὴν Κοράκω του—ἔτσι ἔλεγαν τὴ σκύλλα του.—Ἡ νοστιμάδα τοῦ κουκουρετσιοῦ ἐκείνου, οὔτε γράφεται, οὔτε μολογιέται. Ὡς κι' αὐτὴ τὴ στιγμή, ποῦ γράφω αὐτὲς τὲς ἀράδες με πιάνουν τὰ σάλια καὶ μῶρχεται νὰ γλύψω, τὰ δάχτυλά μου.

Ἵστερα ἀπὸ τὸ φαγί, πολὺ λίγο καθίσαμε. Γύραμε νὰ κοιμηθοῦμε κατὰ τὰ συνειθισμένα, με τὴν εὐχαρίστηση ὅτι τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα θὰ ξεκινούσαμε σύνταχα γιὰ τὴν Καλαμπάκα, γιὰ νὰ προφτάσωμε τὸ βραδυνὸ σιδηρόδρομο καὶ νὰ μποῦμε τὸ βράδυ στὰ Τρίκκαλα, φορτωμένοι, κυνήγι.

Ξυπνήσαμε πολὺ πρωῒ, καὶ ἀφοῦ ρίξαμε ὅσα ξύλα μᾶς περίσσευαν στὴ φωτιά, περιμέναμε νὰ φέξῃ γιὰ νὰ ξεκινήσωμε, ὅταν ἀκοῦμε ποδοβολητὸ καὶ κουβέντες στὴ θύρα. Μιλοῦσαν τούρκικα. Βάνουν τὸ κλειδὶ στὴν κλειδωνιά, «γκράκ—γκρούκ!» ἡ κλειδωνιά, ἡμεῖς σιωπὴ! Ἡ θύρα εἶταν καλὰ κλεισμένη ἀπὸ μέσα. Οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὸν καπνοδόχο, κατὰλαβαν ὅτι εἶταν μέσα ἀνθρώποι, κι' ἄρχισαν νὰ φοβοῦνται, γιατί δὲν ἤξεραν τί λογῆς ἀνθρώποι εἶμασταν ἐκεῖ. Ἦρθαν οἱ νοικοκυραῖοι νὰ διώξουν τοὺς ξένους. Φωνάζουν τούρκικα :

— Ἀνοιζτε μπρέ!

Ποιὸς ἀνοιγε! Ἐκεῖ ψηλά, στὰ χιονισμένα κι' ἔρημα βουνά, δὲ βρίσκεται τὸ δίκιο. Ὅ,τι θέλει καὶ μπορεῖ καθεὺνας κάνει, χωρὶς νὰ φοβῇ τίποτε. Ἀπὸ τὲς κουβέντες, πῶκαναν οἱ Τοῦρκοι καταλάβαμε, γιατί, ἐξὸν τοῦ Γιατροῦ καὶ τοῦ Καστανοῦ, ξέραμε ὅλοι οἱ ἄλλοι τούρκικα,

ὅτι θὰ ἔρχονταν ἀπὸ τὸ βράδυ, ἀλλὰ ἔχασαν τὸ δρόμο
κι' ἔπαθαν τὸ διαβολό τους ἔξω. Μᾶς ξαναφωνάζουν:

— Ἀνοῖξτε, μπρὲ γκιαούριδες: (Ἄτς μπρὲ γκιαουρλάρ).

Τοὺς ἀπολογιέται ὁ Κοντός:

— Δὲν ἀνοίγουμε, ἂν δὲν πᾶτε σ' ἐκεῖν' ἐκεῖ πέρα τῇ
ράχη ὅλοι σας.

Εἴταν καμμιὰ τριανταριά νομάτοι πέρα-πέρα. Τοὺς εἶ-
χαμε μετρήσει ἀπὸ τὲς πολεμίστρες τοῦ σταθμοῦ.

— Ἀνοῖξτε! (ξακολουθοῦσαν νὰ φωνάζουν οἱ Τοῦρκοι).

— Δὲν ἀνοίγουμε! (τοὺς ἀπολογιώμασταν ἡμεῖς).

Εἴχαμε δίκιο νὰ μὴν τοὺς ἀνοίξουμε, γιατί εἶχαν ὅλα
τὰ σημάδια νὰ μᾶς πάρουν γιὰ κλέφτες. Ὑστερα κι'
αὐτὸ νὰ μὴν τὸ πίστευαν, ἀφορμὴ ἤθελαν νὰ σκοτώ-
σουν καμπόσους γκιαούριδες καὶ νὰ τοὺς πᾶνε τὰ κεφά-
λια στὴ Δισκάτα καὶ στὰ Γρεβενὰ γιὰ κλέφτικα! Οἱ
Τοῦρκοι δὲν ἐννοοῦσαν νὰ τραβηχτοῦν, ὅπως τοὺς εἴπαμε,
γιὰ ν' ἀδειάσωμε τὸ σταθμό τους, κι' ἔτσι στὰ καλὰ
καθούμενα, τὸν γύραμε τὸ σογιᾶ μὲ τὸ λουρί! Δὲν τὸ
ἐλπίζαμε νὰ μᾶς ξημερώσῃ τέτοια μέρα.

Μὲ τὸ «ἀνοῖξτε» καὶ δὲν «ἀνοίγουμε» πιάσαμε ἔχτρα.
Ἄν ἀνοίγαμε στὴν ἀρχή, μπορούσαμε νὰ πιστέψουμε
ὅτι θὰ ξεμπλέγαμε χωρὶς ντράβαλλα, ἀλλὰ καθὼς τὸ
καταντήσαμε, δὲν εἶχε θεραπεία. Ὅλη τὴν ἡμέρα αὐτὴ
ἡ δουλειὰ γένονταν. — «Ἀνοῖξτε! — Δὲν ἀνοίγουμε!» Εἶ-
χαμε βάκει δυὸ ντουφέκια στὲς πολεμίστρες, γιὰ νὰ μὴ
γκρεμίσουν τὴ θύρα οἱ Τοῦρκοι μὲ τὰ τσεκούρια, καὶ κα-
θόμασταν μέσα περιμένοντας νὰ βραδυάσῃ, μὲ τὴν ἐλπίδα
ὅτι θ' ἀπελπίζονταν καὶ θὰ γύριζαν σὲ κανένα χωριὸ νὰ
κοιμηθοῦν τὴν νύχτα.

Ἀλήθεια, ὅπως παντέχαμε ἔτσι κι' ἔγινε. Τὸ δειλινὸ
οἱ Τοῦρκοι τραβήχτηκαν ὅλοι, κι' ἡμεῖς, ἅμα τοὺς εἶδα—

με, ανοίξαμε καὶ στείλαμε δυὸ συντρόφους νὰ τοὺς ἀγνα-
τέψουν, ὥς ποῦ νὰ πάρουν ποδᾶρι, κι' ἅμα γύρισαν καὶ
μᾶς εἶπαν ὅτι ἔφυγαν μὲ τὰ σωστά τους, ζαλωθήκαμε
καὶ κινήσαμε. Εἴταν ὅμως τέτοια ὁμίχλη ποῦ δὲ μπο-
ρούσαμε νὰ ἰδοῦμε γύρω μας δέκα δρασκίλες τόπο. Ὁ
σκοπὸς, ποῦ εἴχαμε γιὰ νὰ πᾶμε στὰ Τρίκκαλα, χάλασε
ἀπὸ τὸν πάτο. Δὲν μᾶς ἔμεινε ἄλλο, παρὰ νὰ καταιβοῦμε
στὸ Μαλακάσι κι' ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων νὰ τρα-
θήσωμε γιὰ τὴν Καλαμπάκα καὶ τὰ Τρίκκαλα. Πᾶμε,
πᾶμε, πᾶμε, καὶ δὲ βρίσκομε πουθενὰ Μαλακάσι! Μᾶς
ἐπιασε ἡ νύχτα. Νύχτα κι' ὁμίχλη ἀδερφώθηκαν τόσο,
ποῦ δὲ βλέπαμε τίποτε!

Περβατούσαμε χωρὶς νὰ ξέρωμε ποῦ πατούσαμε, κι'
ανοίγαμε τὰ μάτια μας καλὰ νὰ ἰδοῦμε καὶ μᾶς φαίνον-
ταν πῶς χάσαμε τὸ φῶς μας, πῶς εἴμασταν γκαβοὶ καὶ
θεύστραβοὶ. Ἀνεβαίναμε καὶ δὲ μπορούσαμε νὰ ἰδοῦμε
τίποτε, οὔτε ν' ἀκούσωμε τίποτε. Σκοτάδι κι' ἐρημιὰ!
Ἄμα καταλαβαίναμε ὅτι σκολοῦσε ὁ ἀνήφορος κι' ἀρχί-
ζαμε νὰ κατεβαίνωμε, μπήγαμε ὅλοι μαζὺ τὲς φωνές!!

— Ὠωωωρὲ Χωρισσοοοοό! Ὠωωωρὲ Χωρισσοοοοό!
Ὠωωωρὲ Χωρισσοοοοό!!!

Ἀλλά, οὔτε χωριό, οὔτε χώρα ἀκούονταν! Μόνο τὰ
σκυλλιά μας ἀπαντοῦσαν μὲ οὐρλιάσματα στὲς φωνές μας,
σὰ νὰ μᾶς περίπαιζαν!

Κᾶποιος ἄρχισε νὰ παραπονιέται, ἀλλὰ δὲν πρόφτασε
νὰ πῇ δυὸ λόγια, καὶ τοῦ ἀπολογιέται ὁ Κοντός:

— Δὲ ντρέπεσαι ὥρὲ! Καὶ τί θὰ πάθωμε; Θὰ περ-
πατήσωμε ὅλη τὴ νύχτα, γιὰ νὰ μὴ ξεπαγιάσωμε, κι' ἅμα
φέξῃ, νὰ ἰδοῦμε ποῦ εἴμαστε, θὰ πιάσωμε τὸ δρόμο γιὰ
τὰ Τρίκκαλα.

Ἀλήθεια δὲ μᾶς εἶχε μείνει ἄλλο πρᾶγμα νὰ κάνωμε!

Πέρασαν πολλές ώρες, ποῦ ὅλο ἀνεβοκατεβαίναμε χωρὶς νὰ ξέρουμε ποῦ πᾶμε, ἀλλὰ στὰ ὕστερνά ὅλο ἀνεβαίναμε μοναχά. Πουθενὰ κατήφορος!

Χωρὶς ἄλλο, ὡρὲ παιδιά, (εἶπ' ὁ Τρίγγας) ἀναιθαίνομε βουνό, ἀλλὰ δὲν ξέρω τί διαβολοβούνι ἀναιθαίνομε.

— Τὸ Ζυγὸ! (ἀπολογήθηκε ἓνας).

— Νὰ εἶταν ὁ Ζυγὸς (ἀπολογήθηκα ἐγώ), καλὰ θὰ εἶταν! Θὰ φτάνουμε στὸ Μίτσοβο καὶ θὰ κόμαμε τὸ πρωτὶ Χριστοῦγεννα ἐκεῖ! Φοβοῦμαι μὴ κάνουμε κατὰ τὸ δόγμα τοῦ ἡλιοῦ, κι' ἀναιθαίνομε τώρα τὸν Ὀλυμπο!

Τὸ ὕστερνὸ τὸ εἶπα ἐπίτηδες, χωρὶς νὰ τὸ πιστεύω.

Ὅλο κι' ἀνεβαίναμε, ὅλο κι' ἀνεβαίναμε, κι' ὁ ἀνέφορος καὶ τὸ σκοτάδι δὲν εἶχαν τελειωμό. Νομιζαμε ὅτι ὁ ἀνέφορος ἐκεῖνος ἔβγαλε στὸν οὐρανὸ κι' ὅτι τὸ σκοτάδι ἐκεῖνο ἔφτανε ὡς τὴν καρδιά τῆς Κόλασης. Ἡ νύχτα εἶχε γείνει αἰῶνας!

— Τί ὥρα ἔχομε τάχα; (Ρώτησε ἓνας).

— Μωρὲ καλὴ ἰδέα, (εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου).

Ἀνάβω ἓνα σπύρτο καὶ κυττάζω τ' ὥρολόγι μου, καὶ βλέπω ὅτι εἶταν τρεῖς ἡ ὥρα ὕστερα ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα!

— Σχαρίκια, βρὲ παιδιά! (τοὺς φωνάζω) Ἡ ὥρα εἶναι τρεῖς, κι' ὕστερα ἀπὸ ἄλλες τρεῖς, στὲς ἑξῆς, θὰ εἴμαστε στοῦ Παραδείσου τὸ φῶς!

Ὅλοι χαρήκαμε καὶ καινούργια δύναμη ἔλαβαν τὰ ποδάρια μας γιὰ τὸν ἀδιάκοπο ἀνέφορο. Δὲν πέρασε μιὰ ὥρα ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ κύτταξα τ' ὥρολόγι μου κι' ἀκούσαμε πίσω μας νὰ βαρῇ καμπάνα γκλάνν... γκλάνν... γκλάννιν!

Σήμαινε ἡ ἐκκλησιὰ τοῦ χωριοῦ, γιὰ νὰ μαζευτοῦν οἱ χωριανοὶ ν' ἀκούσουν τὸ χορμύσουνο ἀγγέλιμα:

«Χριστὸς γεννιέται...»

Σὲ λίγο κι' ἄλλη καμπάνα ἄρχισε νὰ βαρῇ «γκλόνν-γκλάννν γκλάνννν !» κ' αὐτὴ. Σὲ ματαλίγο κι' ἄλλη καμπάνα ἀχολογοῦσε : «οὐόγγγ οὐόγγγ-οὐόγγγ !» ἄλλ' αὐτὴ ἀκούουνταν ὅτι βαροῦσε μακρυά, πολὺ μακρυά. Ἴσως εἶταν ἡ μεγάλη καμπάνα τῶν Μετεώρων !

Ἐγὼ περπατοῦσα καὶ σκέφτομουν τὴν εὐτυχία καὶ τὴν εὐχαρίστηση ἐκείνων τῶν ἀπλῶν χωρικῶν, ποῦ πήγαιναν στὴν ἐκκλησιά τους, νὰ ὁρσίσειν τὴ ψυχὴ τους μὲ τὴν ἐλπίδα, ποῦ χαρίζει ἡ πίστη τοῦ Χριστοῦ, ξεκουρασμένοι, ἀλλαγμένοι, ὁμορφοντυμένοι, καθέννας μὲ τοὺς σπιτιακοὺς του, τὴ γυναῖκά του, τὰ παιδάκια του, σὰν ἀνθρώποι, ἐνῶ ἡμεῖς, σὰ στοιχειά, καὶ σὰν κατάδικοι, μέσα στ' ἄβυσσος βουνά, σὰν νὰ εἴμασταν ἀγρόνια τοῦ Κάϊν, τοῦ πρώτου φονιά τοῦ κόσμου ! Ἀλλ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς στοχασμοὺς μου, τοὺς ἔθαψα μέσα στὴν καρδιά μου, χωρὶς νὰ βγάλω τσιμουδιά, ἐνῶ ἓνα καυτερό-καυτερό δάκρυ ἀλάκονε τὸ μάγουλό μου.

—Τὸ δάκρυ ἐκεῖνο, τὸ γέννησε ἡ ἐνθύμηση σου, ὦ γλυκειά μου καὶ πικραμένη μου μάννα, ποῦ τόσα χρόνια τώρα κάνεις Χριστούγεννα, ἔρημη καὶ μοναχὴ χωρὶς τὸ μονάκριβο παιδί σου !

Οἱ καμπάνες μᾶς χάλασαν τὴν ὁρῆση, ποῦ εἴχαμε γιὰ δρόμο. Ἄλλος ἔλεγε νὰ πᾶμε μπροστά, ἄλλος νὰ σταθοῦμε, κι' ἄλλος νὰ γυρίσωμε κατὰ τὲς καμπάνες. Χωρίστηκαν οἱ γνώμες, μετρηθήκαμε καὶ νικήσαμε ὅσοι εἴχαμε τὴν ἰδέα νὰ τραθήσωμε τὸν ἀνήφορο. Ἐακολουθήσαμε περπατῶντες ὅπως πρὶν καὶ στὸ μέρος, ποῦ ἔπαψε ὁ ἀνήφορος ἄρχισε νὰ φέγγη. Σταθήκαμε λίγο. Τὰ μουστάκια μας, κι' οἱ ἀμασκάλες μας εἶχεν πιάσει κρούσταλλα. Φέραμε τὰ μάτια μας γύρω, κι' εἶδαμε ὅτι τὸ μέρος ποῦ βρισκόμασταν εἶταν γεμάτο ἀπὸ θεώρατα δέντρα. Χωρὶς

ἄλλο εἶταν ὄξυές κι' ἔλατα. Καταλάβαμε ὅτι εἵμασταν στήν κορφή ἐνός ψηλοῦ βουνοῦ. Περνῶντας καί λίγη ὥρα ἀκόμα, ἔφεξε καλά. Βεβαιωθήκαμε πῶς εἵμασταν ψηλά σέ μιὰ κορφή τοῦ Πίντου. Δόξα σοι ὁ Θεός! Εὐχασάναμε!

Μᾶς φάνηκε πῶς βγήκαμε μέσα ἀπό τὸ τρισκόταδο τῆς Κόλασης. Χαιρόμασταν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, σ' ἂν πῶς χαίρονται τὰ μικρὰ παιδιὰ τὰ καλούδια, ποῦ τοὺς δίνουν τὴν πασκαλιά οἱ μανάδες τους. Προχωροῦμε κᾶμποσες δρασκελες τόπο ἀκόμα καί βλέπουμε καπνὸ νὰ σηκώνεται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δέντρα. Τὴν καρδιά μας τὴν πλημμύρησε χαρὰ μεγάλη. Τρέχομε μὲ ὅλη μας τὴν δύναμη πρὸς τὸν καπνὸ καί βρίσκομεστε μπροστὰ στὸν ἐλληνικὸ σταθμὸ τοῦ Ζυγοῦ! Μπαίνομε μέσα θαρρευτὰ-θαρρευτὰ, σ' ἂν σπίτι μας καί χαιρετοῦμε τοὺς στρατιῶτες, σ' ἂν ἀδέρφια, ποῦ κάθονταν ἐκεῖ ψηλά στήν ἐρημιὰ καί στὰ χιόνια, γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Πατρίδας! Τί μεγάλο χρέος κάνει ὁ στρατιώτης, χωρὶς νὰ καταλαβαίνει καί χωρὶς νὰ τὸν καταλαβαίνουν!!!

Ἄμα μπήκαμε μέσα, μᾶς φάνηκε πῶς μπήκαμε μέσα σὲ φοῦρνο. Ἀμέσως μᾶς πῆρε στὸ δωμάτιο τοῦ ὁ ἀξιωματικός, μᾶς ἔδωκε κι' ἐπιαμε ρούμι καλὸ, κι' ἔβαλε νὰ μᾶς βράση καφφέ. Νόμισε στήν ἀρχὴ ὅτι ἐρχόμασταν ἀπὸ τὸ τούρκικο, κατατρεγμένοι, ἀλλὰ τοῦ εἶπαμεν τὴν ἱστορία, τὸ τί τραβήξαμε καί μᾶς λυπήθηκε, σ' ἂν ἀδερφός.

— Κατοικιὸ ὡμορφο ἐκεῖ ψηλά, φωτιὰ μεγάλη, συντροφιά ἀδερφική, κούραση μὲ τὸ σακί, ὅλα αὐτὰ γέννησαν στήν ψυχὴ μας τὸν πόθο καί τὴν ἀνάγκη νὰ μείνωμε στὸ σταθμὸ τοῦ Ζυγοῦ ἐκείνη τὴν ἡμέρα καί τὴν ἄλλη νὰ ξεκινήσωμε. Καί μπορούσαμε νὰ κάνωμε ἀλλοιώτικα, μ' ἐκείνην τὴν κούραση ποῦχαμε; Κρεμάσαμε λοιπὸν τὰ

σακκούλια μας, τὰ ντουφέκια μας καὶ τὲς κάππες μας, καὶ στρωθήκαμε γύρα στὴ θερμάστρα.

Ὁ Τρίγγας, βλέποντας τὴν εὐγένεια τοῦ ἀξιωματικοῦ, δίνει τὸ ἓνα του τὸ μερδὶκὸ νὰ τὸ μαγειρέψουν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους οἱ στρατιῶτες, καὶ προσφέρει ἀπὸ τὸ ἄλλο—τὸ μερδὶκὸ τῆς σκύλλας του—ὅσο θὰ χρειάζονταν γιὰ νὰ φᾶμε ἡμεῖς κι' ὁ ἀξιωματικός.

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ (λέει ὁ ἀξιωματικός) ἀλλὰ ἐγὼ κι' οἱ στρατιῶτες δὲ θὰ τὸ χαλάσωμε σήμερα—μεροῦ, παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων.

— Τί λέτε, κύριε ἀξιωματικέ; (τοῦ ἀπαντήσαμε ὅλοι μ' ἓνα στόμα). Τί παραμονὴ λέτε; Σήμερα εἶναι Χριστούγεννα!

— Μᾶς συμπαθᾷ ἡ ἀγάπη σας! (εἶπε ὁ ἀξιωματικός, νομίζοντας ὅτι θέλαμε νὰ τὸν γελάσωμε). Νὰ μὴ σᾶς κακοφανῇ ἂν σᾶς πῶ ὅτι οἱ Τοῦρκοι καὶ τὸ νυχτοπερπάτημα σᾶς ἔκαναν νὰ χάσετε τὸ λογαριασμὸ τῶν ἡμερῶν. Σήμερα ὁ μῆνας ἔχει 24 κι' αὔριο θᾶχη 25. Αὔριο εἶναι Χριστούγεννα! Νὰ ὁ ἡμεροδείκτης μου! Κάθε μέρα ὁ λοχίας μου βγάζει κ' ἓνα φύλλο. Ἄν δὲν εἶχαμε τὸν ἡμεροδείκτη ἐδῶ ψηλὰ στὴν ἐρημιά, πῶχομε ἓνα μῆνα καὶ πλειότερα κλεισμένοι, ὅχι μοναχὰ μέρες, ἀλλὰ καὶ μῆνες. θὰ χάναμε.

Τῶχε πιάσει γερὰ ὁ ἀξιωματικός. Δὲ μπορούσαμε νὰ τὸν καταπείσωμε, κι' ἐκεῖ ποῦ αὐτὸς καλὰ καὶ σώνει ἔλεγε: «24 ἔχει ὁ μῆνας!» κι' ἡμεῖς λέγαμε: «ἔχει 25!» αὐτός. «παραμονὴ εἶναι σήμερα.» καὶ ἡμεῖς «Χριστούγεννα!» μπαίνει ἓνας μετσοβίτης μέσα, ποῦχε φέρει κᾶτι ψώνια, γιὰ ν' ἀγοράσουν οἱ στρατιῶτες! ρίζι, τυρὶ, ψωμί, κι' ἄλλα.

Ἄμα μπῆκε μέσα ὁ μετσοβίτης, ὁ ἀξιωματικός φώναξε:

— Μὴν πονοκεφαλᾶτε τώρα ! Ὁ Νικόλας θὰ μᾶς λύσῃ τὴν ἀπορία ! Ἔτσι λέγονταν ὁ μετσοβίτης.

Καὶ γυρίζοντας τὸ λόγο πρὸς τὸ Νικόλα τοῦ λέει ;

— ὦρὲ, Χριστούγεννα ἔχετε στὸ Μέτσοβο σήμερα ἢ παραμονή ;

— Χριστούγεννα ! κύριε ἀξιωματικέ, (εἶπ' ὁ Νικόλας).

— Χριστούγεννα ! (ξανάειπε ὁ ἀξιωματικός, σὰ νὰ μὴν ἤθελε νὰ τὸ πιστέψῃ).

— Χριστούγεννα ! (Ματᾶειπε ὁ μετσοβίτης).

Τότε ὁ ἀξιωματικός γύρισε καὶ μᾶς εἶπε χαρούμενος ;

Τότε, ὦρὲ ἀδέρφια, ἔχετε δίκιο τοῦ λόγου σας ! Σᾶς ἔστειλε ὁ Χριστὸς ἐπίτηδες γιὰ νὰ μᾶς πῇτε. . . . πῶς.

« Σήμερον Χριστὸς γεννᾶται ἐν Βηθλεέμ. . . . »

Καὶ τὰ εἶπε αὐτὰ ψαλμωδικά.

Ἔστερα ξακολούθησε :

— Στὰ σωστά, ἂν δὲν ἔρχοσταν ἐσεῖς, δὲ θὰ ξέραμε καθόλου. Κι' ὁ Νικόλας δὲ θὰ μᾶς ἔλεγε τίποτε. Ποῦ θὰ εἴξερε αὐτὸς πῶς ἡμεῖς εἴχαμε χαμένο τὸ καλαντάρι ἐδῶ ψηλὰ ! Θεϊκὴ οἰκονομία γιὰ τοὺς κατημένους τοὺς ἀποκλεισμένους στὸ Χάνι τοῦ Ζυγοῦ ! Δοξάζω σε Θεέ μου !

Καὶ λέγοντας τὰ λόγια αὐτά, ἔκανε τὸ σταυρὸ του, καὶ γέμισαν τὰ ματιὰ του δάκρυα.

Ψηλὰ σ' αὐτὰ ὅλα μπαίνει κι' ὁ λοχίας μέσα. Ὁ ἀξιωματικός τοῦ λέει ;

— Εἴρεις λογία τί ἔχομε σήμερα :

— Νὰ δὰ ἡ ὥρα ! Καὶ πῶς δὲν ξέρω ; (εἶπ' ὁ λοχίας) Βῶδι μαθὲς εἶμαι ; Ἔχομε 24 τοῦ μηνός, παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων. . . .

Ἔχομε Χριστούγεννα ! ὦρὲ χαμένε ! (τοῦ λέει ὁ ἀξιωματικός). Κάποτε θὰ λησμόνησες νὰ βγάλῃς φύλλο ἀπὸ τὸν ἡμεροδείχτη, ξεχασμένε !

Ὁ λοχίας δὲ μπορούσε νὰ τὸ πιστέψῃ, ἀλλὰ ἀφοῦ τὸν βεβαιώσαμε ὅλοι ὅτι εἶταν Χριστούγεννα κι' ὄχι παραμονή, τὸ παράδεχτηκε κι' ὕστερα ἀπὸ κᾶμποση συλλογὴ εἶπε :

— Θὰ εἶταν ἐκείνη τὴν μέρα, κύριε ἀνθυπουλουχαγέ, ποῦ πῆγα νύχτα στὸ κυνήγι, κι' ἐπειδὴς ἔλειψα ὅλη τὴν μέρα δὲ βγῆκε τὸ φύλλο ἀπὸ τὸν ἡμεροδείκτη! Ἀλήθεια, ἀλήθεια, κύριε ἀνθυπουλουχαγέ. Χριστούγεννα εἶναι σήμερα! Χρόνους πολλοὺς τὸ λοιπόν! Χάχαχα!! Μωρὲ τί θὰ παθαίναμε σήμερα οἱ καημένοι!

— Δὲν πάθαμε τώρα τίποτε, (τοῦ εἶπε ὁ ἀξιωματικὸς) μόν' πάρε τὸ κρέας, ποῦ σοῦ δίνει ὁ κύριος καὶ ὁὗς το νὰ τὸ μαγειρέψουν νὰ φᾶμε κι' ἡμεῖς κι' οἱ στρατιῶτες!

Ὁ λοχίας ἔφυγε ἀπὸ μπροστά μας χαρούμενος κι' ἅμα βγῆκε ἀπὸ τὴ θύρα φώναζε μὲ μιὰ μεγάλη ρουμελιώτικη φωνάρα :

— Οὐρὲ Σαλπικτή! Βάρε, ὦρὲ γενικὴ συνάθροιση μὲ τὸ ἐργαλεῖο σ' ὀυνατὰ καὶ γλήγορα! Εἶναι κατεπειγόντως!

Σὲ λίγο ἀκούστηκε ἡ σάλπιγγα, ποῦ βαροῦσε «του-του-του του ου ου ου».

Ἀκούστηκε ἓνα μεγάλο ποδοβολητό, καὶ ξιφολόγχες νὰ χτυποῦνε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ στοὺς τοίχους. Ἀκολούθησε λίγη σιωπὴ, κι' ὕστερα ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ λοχία :

— Προσχέ! Ὑπαξιωματικοὶ καὶ στρατιῶτες! Κάτω, οὐρὲ χαντακωμένοι, τὰ κρουμίδια καὶ οἱ ἐλιές, γιατί σήμερα εἶναι Χριστούγεννα, δηλαδή πασκαλιά, κι' ἡμεῖς εἴχαμε χαμένα τὰ πασκάλια μας, τὸ μαγκουφαρεῖό! Δυσλυσή!

Γέλοια καὶ χαρὲς ἀντήχησαν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν εὐζώνων στὰ λόγια τοῦ λοχία.

Σὲ λίγο ἦρθε ἓνας στρατιώτης καὶ πῆρε τὸ κρέας. Ἡμεῖς ξαπλωθήκαμε γλυκὰ-γλυκὰ σὰ νὰ εἴμασταν στὸν κόρφο τοῦ Θεοῦ, ὡς τὲς ἔντεκα, ποῦ μᾶς ζύπνησε ὁ ἄξιωματικός νὰ φᾶμε. Κάναμε ἓνα φαγὶ τετρακούβερο. Τὸ τραπέζι δὲν σηκώθηκε ὡς τὲς ἔντεκα τῆς νυχτός. Φαγί, πιστί, τραγούδι, χορὸς καὶ γλέντι.

Κοιμηθήκαμε ἀπὸ τὲς ἔντεκα κι' ὕστερα, καὶ τὰ χαράμερα σηκωθήκαμε, ἀποχαιρετήσαμε τὸν καλὸ τὸν ἄξιωματικὸ καὶ τοὺς ἄξιους στρατιῶτές του, καὶ τραθήξαμε ἴσια γιὰ τὴν Καλαμπάκα καὶ τὰ Τρίκκαλα, φορτωμένοι κυνήγι κι' ἔχοντας μιὰ πολὺ ὠμορφή ἀνάμνηση τῶν Χρίστουγένων, ποῦ κάναμε ψηλὰ στὸν Πίντο.

Η ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ

ΕΙΤΑΝ Αύγουστος μήνας. Καθόμασταν ἐγὼ κι' ὁ συν-
άδερφός μου τὸ ἀπόγειμα στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου
ποῦ εἶταν στὸ βορεινὸ πλευρὸ του, καὶ κυττά-
ζαμε τὸν ἀπέραντο κάμπο τῆς Θεσσαλίας, ὡς ἐκεῖ, ποῦ
ἔσμιγε μὲ τὲς κοντότερες ράχες τῶν χασιώτικων βουνῶν,
ποῦ φαίνονταν ἀπὸ μακριὰ ἓνα κομμάτι πέτρα μεγάλη,
γιγάντεια, πιάνοντας ἀπὸ τὴ Βοῦλα ὡς τὸ Κοκκιναδάκι
τοῦ Ζάρκου. Ὁ Πηνειὸς κυλοῦσε τὰ ρέματά του πολὺ
κοντὰ μας, ὡς ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας ἀπὸ μᾶς, ἀλλ' ἂν
κι' ὁ πύργος εἶτον ὑψηλός, οὔτε αὐτὸν βλέπαμε, οὔτε τὸ
βουητό του ἀκούαμε, γιατί τὸ ἔδαφος εἶναι ἴσιο, καὶ οἱ
δὺὸ ὄχτες σμίγουν ἢ μία μὲ τὴν ἄλλη καὶ κρύβουν τὴν
κοίτη, ἐνῶ τὸ νερὸ τρέχει ἥσυχο-ἥσυχο, χωρὶς βουή, χωρὶς
κρότο, χωρὶς ἀφρό, σὰ διαβάτης κουρασμένος, ποῦ περ-
πατάει ἀργά-ἀργά, καὶ δὲ βλέπει τὴν ὥρα νὰ φτάσῃ στὸ
κατοικειό του, νὰ ξαπλωθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ.

Εἴχαμε μπροστὰ μας ἓνα σωρὸ χωριά. Τὰ διακρίναμε
ἀπὸ τὰ δέντρα, ποῦ εἶχαν, κι' ἀπὸ τὰ κεραμίδια ποῦ
κοκκίνιζαν καὶ πυρολογοῦσαν ἀπὸ τὸ ἥλιοθόρι, σὰ νὰ εἶταν
ψηλὰ σ' ἀσβεσταριά, ἢ σ' ἀναμμένο κεραμιδαρεῖο. Ἀπὸ
μακριὰ μᾶς ἔρχονταν ὁ ἥχος τῶν κουδουνιῶν τῶν κοπα-
διῶν, ποῦ βοσκοῦσαν ὀλόγυρα. Ὁ οὐρανὸς εἶταν ξάστερος
κι' ἡ γῆ δίψαε γιὰ νερό, σὰ στρατοκόπος κουρασμένος,

γιατί δὲν εἶχε βρέξει ἀπὸ τὸ Μάρτη. Σύννεφο δὲν φαίνονταν πουθενὰ κανένα, καὶ ζέστη φοβερὴ ἀγκάλιαζε ὅλον τὸν κάμπο. Σὲ λίγο ἓνα συννεφάκι, ὡς μιὰ ψάθα, ἄσπρο κάτασπρο, σὰ λαγαρὸ ἀσήμι, κάθησε στὴν κορφή τοῦ Ὀλύμπου, σὰν ἀτίμητο διαμαντένιο στέμμα. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἦρθε ἓνας γέρος τοῦ χωριοῦ, γιὰ νὰ ζητήσῃ κατὶ καὶ στάθηκε μπροστὰ μας. Ὁ γέρος μὲ τὰ θολὰ του τὰ μάτια εἶδε τὸ συννεφάκι στὸ κεφάλι τοῦ ξακουσμένου Ὀλύμπου, ποῦ στέκεται ἀνάμεσα σὲ τόσα ψηλά βουνά, σὰ βουνοβασιλιᾶς, μὲ τὲς σαράντα δυό του κορφές καὶ τὲς ἐξῆντα δυό του βρυσούλες. Τὸ σύννεφο μεγάλονε, σὰν πῶς μεγαλώνει ὁ καπνός, ὅταν παίρῃ δρόμο τὸν ἀνήφορο.

—Τοῦ βλέπιτι αὐτοῦ τοῦ συννεφάκι ;...

Καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσωμε τίποτε ἡμεῖς, ξακολούθησε :

—Θὰ φέρ' νηρουπουντιά. Εἶνι βλουγημένου

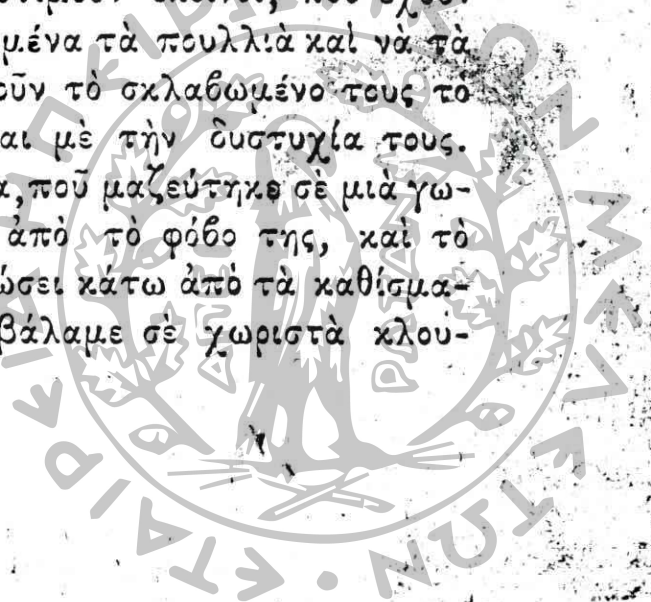
Μιὰ ὑπόκωφη βροντὴ ἀκούστηκε κατὰ τὸν Ὀλυμπο, κι' ἄστραμμα φεγγοβόλησε μέσα στὸ σύννεφο, ποῦ γιγάντευε, καὶ θέριεψε κι' ἔγεινε γιὰ μιὰ στιγμή κατάχρυσο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι' ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι, ποῦ ξεφύτρωσε, σὰ στέμμα ψηλά στὴν κορφή τοῦ δοξασμένου βουνοῦ μας, γίνηκε γίγαντας, καὶ χύθηκε σ' ὅλον τὸν οὐρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰ φοβερό ὀχταπόδι, ἀπλόνοντας τοὺς μαύρους πλοκάμους του, ὡς τὸν Κίσσαβο, ὡς τὸ Πῆλιο, ὡς τὰ βουνὰ τῆς Γούρας, ὡς τ' Ἀγραφα, κι' ὡς τὰ βουνὰ τ' Ἀσπροποτάμου. Ἀρχισαν νὰ πέφτουν ἀριές-ἀριές οἱ πρῶτες σταλαμματιές τῆς βροχῆς, χοντρές σὰν καρύδια, καὶ τ' ἀστροπελέκια ν' αὐλακόνουν τὸν οὐρανὸ, σὰ φλογισμένα φεῖδια, καὶ σὲ λίγο ἀκόμα ὅλη ἡ Θεσσαλία λούζονταν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, καὶ φεγγοβολοῦσε καὶ τραντάζονταν ἀπὸ τ' ἀστροπελέκια.

Ἀπὸ τὲς πρῶτες σταλαμματιῆς ἀφήσαμε τὸν ἐξώστη καὶ μπήκαμε στὴν ἀπέραντη κρεβάτα τοῦ πύργου, καὶ κυττάζαμε μὲ χαρὰ τὴ χοντρή βροχή, ποῦ ἔπεφτε, καὶ χτυποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθυριῶν. Ἐκεῖ ποῦ καθόμασταν καὶ χαιρόμασταν γιὰ τὸ περίλαμπρο θέαμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς, ποῦ ~~ἔ~~ πότιζε τὴ διψασμένη γῆ, ὥς τὰ ἔγκατά της, ποῦ εἶχε γείνει σὰν κεραμίδι, ~~ἔ~~ ἀκούμε ἀτράγκ! » τὸ γυαλί τοῦ παραθυριοῦ, καὶ δυὸ μεγάλα πουλλιά κατάβρεχτα, τὸ ἓνα μπροστὰ καὶ τ' ἄλλο ἀπὸ πίσω, μπήκαν μέσα. Ὅλοι σηκωθήκαμε στὸ ποδάρι καὶ γλυτώσαμε τὸ θῦμα ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιά του. Τὸ μπροστινὸ πουλλί, ποῦ γιὰ τὴ σωτηρία του πετοῦσε σὰν μολύβι καὶ ἔσπασε τὸ γυαλί τοῦ παραθυριοῦ, εἶταν μιὰ περιγραμμένη πετροπέρδικα, καὶ τὸ πσινὸ, ποῦ τὴν κυνηγοῦσε μὲ μάτι ἄγριο, μὲ λύσσα, μ' αἰμοδιψιά, εἶταν ἓνα γεράκι! Ἐρχονταν, ἐκείνη μπροστὰ κι' αὐτὸ πίσω, ἀπὸ τὰ πετροβούνια, πέρα ἀπὸ τὸ Βοῦλα, τρεῖς ὥραις μακρὰ μὲ καλὸ ἄλογο, γιὰτὶ μόνο στὰ βουνὰ βρίσκονται οἱ πετροπέρδικες :

« Πῶχουν τὰ πλουμιστὰ φτερά, τὰ κόκκινα ποδάρια, » ἐνῶ στὸν κάμπο εἶναι οἱ καμπίσιες οἱ πέρδικες, πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὲς βουνίσες, κι' οὔτε οἱ βουνίσιες πατοῦν στὸν κάμπο, οὔτε οἱ καμπίσιες στὰ βουνά. Οἱ βουνίσιες εἶναι μεγαλύτερες, ἀγριώτερες, κι' ὠμορφότερες ἀπὸ τὲς καμπίσιες, καὶ τὲς βουνίσιες προτιμοῦν ἐκεῖνοι, ποῦ ἔχουν τὴ μανία νὰ σκλαβόνουν τὰ καημένα τὰ πουλλιά καὶ νὰ τὰ βάνουν στὰ κλουβιά, γιὰ ν' ἀκούν τὸ σκλαβωμένο τους τὸ λάλημα, καὶ νὰ εὐχαριστιοῦνται μὲ τὴν δυστυχία τους.

Πιάσαμε καὶ τὴ δειλὴ πέρδικα, ποῦ μαζεύτηκε σὲ μιὰ γωνιά τῆς κρεβάτας κι' ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο της, καὶ τὸ ὀρμητικὸ γεράκι, ποῦ εἶχε τρυπώσει κάτω ἀπὸ τὰ καθίσματα, ἄγριο καὶ φοβερό, καὶ τὰ βάλαμε σὲ χωριστὰ κλου-

Γεῖνό
κί ζερά

διά. Ἡ πέρδικα εἶταν προωρισμένη ἀπὸ τὸν συνάδερφό μου γιὰ τὸ κλουβί, καὶ τὸ γεράκι γιὰ ὄωρο σὲ κανέναν κυνηγό, ποῦ μπορούσε νὰ τὸ γυμνάσῃ νὰ κυνηγᾷ στὸν ἀέρα πουλλιά. Ἐνας φίλος, ποῦ εἶχε παρατύχει κοντὰ μας, εἶπε ὅτι ἡ καλύτερη δουλειὰ εἶταν :—νὰ φᾶμε τὴν πέρδικα ψητὴ καὶ νὰ σκοτώσωμε τὸ γεράκι, καὶ γιὰ νὰ μᾶς πείσῃ πλείότερο μᾶς ἀνέφερε καὶ ἓνα στίχο δημοτικοῦ τραγουδιοῦ :

« Πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ κρασί, »

ποῦ εἶχε ἡ ἀγαπητικὴ στὸν ἀγαπητικὸ τῆς, ποῦ τὸν περίμενε τόσον καιρό, ὥς τὸ νοστιμώτερο φαγί, ποῦ μπορούσε νὰ τοῦ σκιάσῃ.

Τῇ νύχτᾳ, ὅταν τραθηχτήκαμε ὁ καθένας στὸ κρεβάτι του γιὰ νὰ κοιμηθῶμε, δὲ μὲ κολλοῦσε ὁ ὕπνος. Μὲ βασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς σκλαβιάς τῆς πετροπέρδικας καὶ τοῦ γερακιοῦ. Ἐδῶσα πῆρα νὰ κοιμηθῶ, δὲν τὸ κατώρθωσα. Συλλογιόμουν τὰ βάσανά τῆς. Συλλογιόμουν ὅτι ἦρθε στὸ καταικιό μας, ζητῶντας σωτηρία, καὶ βρίσκει πικρὴ σκλαβιά. Συλλογιόμουν καὶ τὸ τέλος τῆς : κανένα ψήσιμα στὴ σούβλα, ἢ κανένα φάγωμα ἀπὸ καμμιὰ γάτα. Γιὰ τὸ γεράκι δὲ μ' ἔκοφτε πολὺ. Ἡ ἰδέα ὅτι ἔτρωγε πουλλιά, καὶ ὅτι, ἂν δὲν τύχαινε τὸ παραθύρι τοῦ πύργου, θὰ ξέσχιζε τὴν καημένη τὴν πέρδικα, μ' ἔκανε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ, καὶ νὰ τὸ μισῶ, καὶ νὰ μὴ ἐνδιαφέρωμαι γι' αὐτό. Στὰ τελευταῖα, ἐκεῖ ποῦ γύριζα ἄϋπνος στὸ κρεβάτι, γιὰ νὰ δώσω τέλος στὴν νέα τύχη τῆς πέρδικας, ἀναψα τὸ κηρί καὶ πῆγα στὴν κρεβάτα, ὅπου βρίσκονταν κρεμασμένα καὶ τὰ δύο τὰ κλουβιά, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Ἡ πέρδικα πήγαινε ἄνω κάτω μέσα στὸ κλουβί, ἐνῶ τὸ κακοῦργο γεράκι κάθονταν καὶ κοιμῶνταν, ἔχοντας τὸ λαιμό του χωμένο μέσα στὲς πλάτες, καὶ μονάχα, ὅταν ζύγωσα μὲ τὸ φῶς, ἀνοιξε τὰ μάτια του, καὶ (γύριζε ἀνίσχυο τὸ κεφάλι

μὲ ἀσθένειαν)

του ολόγουρα. Ξεκρέμασα τὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας, καὶ τὸ πῆγα στὸ παράθυρο μὲ τὸ τσακισμένον γυαλί, ἄνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ, κι' εἶπα στὸ σκλαβωμένον πουλλί.

— "Αἰ, στὸ καλὸ σου! Πέταξε στὰ πετρόβουνια σου καὶ στές βουνοπλαγιές σου, ὅπου γεννήθηκαν, κι' ὅπου εἶναι ὁ προορισμός σου κι' ἡ εὐτυχία σου. Ἴσως ἔχεις ταίρι, ἴσως ἔχεις μικρά, ποῦ σέ καρτεροῦν!

Ἡ πέρδικα, τὴ στιγμὴ ποῦ ἄνοιξα τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ, στὸ παραθύρι μὲ τὸ σπασμένον γυαλί, σὰν νὰ μὴ πίστευε τόση εὐτυχία, δίσταξε νὰ πετάξῃ καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴ λευτεριά της, ἀλλὰ σ' ὀλίγο ἔμασε καλὰ τὰ φτερά της, κατέβασε τὸ κεφάλι της, κι' ἓνα δυνατὸ φτερούγισμα ἀκούστηκε στὰ σκοτάδια τῆς νύχτας. Ἡ καρδιά μου χόρευε ἀπὸ τὴ χαρὰ της, γιὰ τὴν καλωσύνη, ποῦ εἶχα κάμει, καὶ τὰ ποδάρια μου μοῦ φαίνονταν πὼς δὲν πατοῦσαν στὸ πάτωμα. Κρέμασα τὸ κλουβὶ στὴ θέση του, μὲ τὴ θύρα ἀνοιχτή, γιὰ νὰ μὴ μὲ ὑποπτεύσῃ ὁ συνάδερφός μου καὶ τοῦ κακοφανῇ, καὶ γύρισα νὰ πάγω στὸ κρεβάτι μου, νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστημένος. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὸ βλέμμα μου ἀντικρύθηκε μὲ τὸ βλέμμα τοῦ γερακιοῦ. Μοῦ φάνηκε, σὰ νὰ μοῦ ζητοῦσε κι' αὐτὸ τὴ λευτεριά του, καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε μὲ ἀνθρώπινη φωνή.

— Λευτέρωσέ με κι' μένα τὸ κατημένο! Γυρεύω τὴ λευτεριά μου, ὡς ἐλεημοσύνη!

Ἐστριξε ἡ καρδιά μου. Δύο δάκρυα χοντρά ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴν καρδιά μου στὰ μάτια μου. Θέλησα νὰ θυμηθῶ ὅλα τὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερακιοῦ: πόσα πουλλιά ἄφησε χωρὶς μάνα, καὶ πόσες μάνες χωρὶς πουλλιά, καὶ πόσα πουλλιά χωρὶς ταίρι, καὶ τὸ κυνήγημα τῆς πέρδικας, ποῦ γλύτωσε ἀπὸ τρίχα, ἀλλὰ δὲ μπόρεσα ν' ἀντισταθῶ στὴν ἄφωνη φωνή, ποῦ μοῦ φώναζε:

—Λευτέρωσέ με κι' ἐμένα τὸ καημένο! Δός μου τὴ λευτεριά μου ὡς ἐλεημοσύνη!

Θυμήθηκα ὅτι εἶμαι κι' ἐγὼ δοῦλος, ραγιαῖς Σουλτάνου, κι' ἦρθα στὴ θέση του.

Ἐεκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ καὶ τράβησα ἴσια στὸ παράθυρο μὲ τὸ σπασμένο τὸ γυαλί....

—'Αλλὰ . . . τί πάω νὰ κάμω; εἶπα μέσα μου. 'Απ' ἐδῶ ἔφυγε ἡ πέρδικα· ν' ἀφήσω καὶ τὸ γεράκι, μπορεῖ νὰ τὴ φτάση πουθενά....

Γυρίζω πρὸς τὸ παράθυρο, ποῦ ἀντίκρουζε κατὰ τὴ νοτιά, ὅλως διόλου ἀντίθετα πρὸς τὸ δρόμο τῆς πέρδικας. 'Ανοίγω τὸ παραθυρόφυλλο, ἀνοίγω καὶ τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ, καὶ τοῦ δίνω δρόμο! Πάη! 'Απόχτησε κι' αὐτὸ τὴν ποθητὴ λευτεριά! "Ωρα του καλὴ κι' αὐτουνοῦ!

Γυρίζοντας κρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ μὲ τὴ θύρα ἀνοιχτή, κοντὰ στ' ἀνοιχτὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας, καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ. Κοιμήθηκα σ'αὐτὸν Παράδεισο. "Ολος μου ὁ ὕπνος εἶταν γεμᾶτος χρυσὰ ὄνειρα. Τέτοιον ὕπνο γλυκὸ δὲν εἶχα κάμει ποτέ.

Κ. Αρσολοβούγης

